

Kostanjeviške novice

*Glasilo Občine
Kostanjevica na Krki*

oktober
2020

število 67
Brezplačni
izvod

Kostanjeviške novice

številka 67 | oktober 2020

IZDAJA

Občina Kostanjevica na Krki
Ljubljanska cesta 7
8311 Kostanjevica na Krki
E-pošta: kostanjeviske.novice@gmail.com

UREDNIŠTVO

Odgovorna urednica
Alenka Žugič Jakovina

Uredniški odbor

Anita Grubar
Nejc Jordan
Marjana Krhin
Kristina T. Simončič

LEKTORICA

Valerija Stopar

OBLIKA, POSTAVITEV IN UREJANJE FOTOGRAFIJE

Janja Baznik

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI

Maruša Lapuh

TISK

Tiskarna Igma-Graf, Martin Škofljanec, s. p.

NAKLADA 900 izvodov

Kostanjeviške novice so vpisane v razvid
medijev pod zaporedno številko 2196.

ISSN 1854-9284

Časopis je v elektronski obliki dostopen na
spletni strani občine: www.kostanjevica.si, na
kateri najdete tudi arhiv preteklih števil.

Čez tisoč let, ko naju več ne bo, bo spet prav tak večer, kot je nocoj, na modrem nebu daljen in svetel, spet, kot nocoj, bo Orion sijal. Skoz' mrak bo trepetala istih zvezd srebrna luč, a mladi par, ki se bo tu takrat objel, bo drug. Prav kot nocoj v pomladni mrak, sijal bo Orion in prav tako, kot jaz morda, bo rekla deklica, kako je daleč, kako je lep, kako zdaj sije njegovih sedem zvezd. Čez tisoč let, ko naju ne bo več, na nebu Orion sijal bo še. Poljubi me za tisoč dolgih let, ko tu mlad par se bo poljubil spet.

... je odmeval v meni Orion, ko sem se zazrla v zgodnje jutranje nebo, na današnje posebno jutro, ko ob tisti uri še nisem smela zapustiti svojega doma, ko sem razmišljala o izzivih in preizkušnjah, ki jih prinaša vsakdan. Gregor Strniša, Jure Robežnik in Marjana Deržaj, vsi že daljni in oddaljeni nam govorijo, pojejo o času, o ljubezni, o večnosti.

V teh dneh, ko je naš svet precej razcefran, ko je okrog nas vse preveč besed, ograj, nevidnih neznanih delcev, se še bolj zavedamo, kako zelo elastičen zna biti čas. V naših mislih, v našem malem svetu. In z druge strani: ko se ozremo proti Orionu, ko stojimo pod starim hrastom – v našem pogledu so leta, stoletja, ki so minila, svet enaki že tisoč dolgih let. Vedno nas obkroža nešteto drobnih čarovnij, le opaziti jih moramo. Morda greste lahko v gozd, se sprehodite med drevesi, temi živimi bitji, ki so nemo preživela že mnogotere drame tega sveta, bolezn, vojne, zmrzali, vetrove, uničenja, ljudi ... v njihovih letnicah se nabirajo sokovi nešteti zgodbe, ki jih ne moremo slišati v našem jeziku, a če se ustavimo, če dovolj dolgo poslušamo, bomo morda razumeli. Drevesa nam lahko prišepnejo, kaj je zares pomembno. Morda se ustavite na bregu reke, pomočite prst v vodo. Nikoli več ne bo šla ta voda mimo vas, daleč naprej se bo zlila z vsemi morji tega sveta in vaš dotik se bo morda nevidno dotaknil nekoga na čisto drugi strani našega planeta. Morda zvečer postojite in pogledate v nebo. Dolgo gledate. Vse bolj se bo pred vami in v vas odpirala neskončnost.

Morda lahko vzamete v roke knjigo in odpotujete v druge čase, druge svetove. Kultura in umetnost lahko dajejo barvo in smisel v tej sivini. Morda človeka, ki ga boste srečali, pogledate v oči in se mu nasmehnete. Maska ni ovira za nasmeh v očeh. Morda lahko dvignete telefon in pokličete nekoga in se malo pogovarjate kar tako. Morda nekaj malega o vsem tem govorimo tudi v teh Novicah. O življenju, ki teče ne glede na vse in je tukaj od nekdaj. O upanju, da bomo tudi mi zapustili kaj lepega in dobrega mlademu paru, ki se bo pod Orionom poljubil čez dolgih tisoč let.

Če se bomo ustavili, umaknili, dovolj dolgo gledali, dovolj dolgo poslušali, se bo morda izkazalo, da je svet v svojem bistvu ves čas enak. Narava nas lahko pomirja, daje upanje. Drevesa, zvezde, reke.

Včasih ni potrebno prav veliko, da je lahko boljše, lažje. Ne domišljam si, da bo to pomagalo, kaj veliko spremenilo, rešilo svet. Ampak tisti trenutek bo morda lep, drugačen. Za mlad par, za mene, za vas.

Pesnik Aleš Šteger pravi: *Vrnil se bo svet, vrnila znana ulica in cel kup obveznosti. Vrnil se bo svet. Vrnili prodajalci sladoleda in drugih večnosti.*

— Alenka Žugič Jakovina

Ukrepi za zmanjševanje **poplavne** ogroženosti Kostanjevice na Krki

Direkcija Republike Slovenije za vode (DRSV) je v sodelovanju z Občino Kostanjevica na Krki 2. oktobra pripravila spletno delavnico, na kateri so bili predstavljeni scenariji ukrepov za zmanjševanje poplavne ogroženosti, zasnovani v okviru projekta Danube Floodplain. Gre za projekt, ki se je začel leta 2018, na prvi oktobrski petek pa se je odvilo sklepno dejanje, ki prinaša optimistično napoved. »To je eden od projektov, ki se ne bo zaključil z laboratom. Rešitve, ki jih je projekt prinesel, so pokazale, da lahko ta naš otok v objemu Krke zaščitimo pred visokimi vodami, z deli pa bi lahko po najboljšem scenariju začeli že v prihodnjem letu,« je z zadovoljstvom izrazil direktor DRSV Roman Kramer.

Temu je pritrnil tudi kostanjeviški župan Ladko Petretič, ki je po pogovoru s Kramerjem izrazil napoved svetle prihodnosti dolenjskim Benetkam: »Naša občina je majhna in tako tudi njen proračun, zato je tako jasno izražena podpora DRSV ključna in nam vliva upanje. Izbrano rešitev podpiram, z argumenti se strinjam in s tem bom takoj, ko bo to mogoče, seznanil tudi svoje sokrajane.« Župan je ob tem pohvalil DRSV, ki je ves čas poteka projekta občino poleg drugih deležnikov tega okolja seznanjala in vpenjala v pogovore in iskanje

rešitev, poleg tega pa se držala tudi predvidene časovnice. »Projekt, ki naj bi sprva samo pokazal možne rešitve, se bo tudi izvedel. To pomeni oživitev naše Kostanjevice na Krki in za to sem Direkciji in njenemu direktorju nadvse hvaležen.«

Na delavnici so bili predstavljeni štirje možni scenariji protipoplavne zaščite Kostanjevice na Krki. Predlagana je varianta, ki je bila v procesu usklajevanj z deležniki prepoznana kot najboljša in kot taka predstavlja tako finančno kot tudi okoljsko optimalno rešitev. Ta varianta, ki je ocenjena na dobrih 5,5 mio € z DDV, predstavlja kombinacijo nasipov, zidov in mobilnih montažnih sten predvsem na območju same Kostanjevice. Z vidika opazovalca ne predstavlja pomembnih sprememb v okolju v času, ko ni poplav. Podobne rešitve v Sloveniji že obstajajo in udeležencem so bili primeri predstavljeni, Kramer pa je župana tudi že povabil na ogled ene od teh.

Razprava, ki je predstavljala že osmi dogodek znotraj projekta Danube Floodplain, je potekala tvorno, na njej pa je sodelovalo več kot 30 udeležencev iz 15 institucij.

— Služba za odnose z javnostmi DRSV

Poletni turistični utrip v Kostanjevici na Krki

Slovenska turistična organizacija je še pred začetkom letošnje poletne sezone začela z nacionalno akcijo Moja Slovenija. Nagovoriti, predati se – in zadovoljiti domačega gosta vselej ni najenostavnejša naloga. Tega se dobro zavedamo vsi deležniki v turizmu – tako na lokalnem kot nacionalnem nivoju. Je pa za nami zagotovo ena največjih »slovenskih sezon« in verjamem, da smo slogan

Moja Slovenija v letošnji poletni sezoni še kako dobro ponotranjili.

V treh poletnih mesecih letošnjega leta je turistično informacijski center obiskalo 998 obiskovalcev. To so bili po večini slovenski obiskovalci, ki so prišli k nam na enodnevne izlete ali pa so bili nameščeni na bližnjih turističnih kmetijah ali termah. Po strukturi obiskovalcev večji delež

predstavljajo aktivni mlajši pari, družine z otroki in seniorji. Prav tako je zaznati porast enodnevnih obiskovalcev v Galeriji Božidar Jakac.

Zaradi posledic koronakrize in vplivov na turizem v primerjavi s poletnim tromesečjem lanskega leta beležimo v TIC velik padec pri obisku tujih turistov, medtem ko je delež domačih obiskovalcev presegel lanskoletno poletno povprečje za 22 %.

Zaradi znanega dejstva pri omejitvah in zbiranjih večjega števila ljudi je bilo v poletnih mesecih zaznati >

precejšnji padec pri organizaciji dogodkov, prireditve in tudi pri vodenju skupin. Lokalni turistični vodniki so v tem času po mestu popeljali šest organiziranih skupin, v lanskem letu sedem.

Porast namestitev pri turističnih ponudnikih

Zaradi možnosti koriščenja turističnih bonov so povečan obisk zaznali tudi lokalni namestitveni ponudniki v občini Kostanjevica na Krki. Glede na lansko leto je bila zasedenost nekaterih ponudnikov tudi do 100 % večja. V 84 % vseh namestitev so bili koriščeni turistični boni. Zaradi krize in omejitve prihodov tujih obiskovalcev slovenske statistike prikazujejo, da so domači turisti tudi v avgustu 2020 ustvarili več kot dve tretjini vseh turističnih prenočitev, v Kostanjevici na Krki pa so v avgustu 2020 slovenski turisti ustvarili v povprečju kar 93 % nočitev v primerjavi s tujimi, kar je precej nad slovenskim povprečjem. Seveda pa si v Kostanjevici na Krki v bodoče obetamo še več namestitvenih kapacitet.

Aktivnosti turistično informacijskega centra

Skupaj s ponudniki namestitev in doživetij smo v začetku poletne sezone oblikovali celovite turistične pakete, ki vključujejo več storitev. S

tem želimo povezati ponudnike in njihova doživetja v krovno poletno zgodbo. Pakete smo promovirali preko portalov STO, Združenja zgodovinskih mest Slovenije, AP Ljubljana in svojih promocijskih kanalov.

V okviru 3P projekta, ki ga vodi RRA Posavje, je v avgustu potekalo snemanje za promo kampanjo STO na domačem in tujih trgih. V kampanjo je bila aktivno vključena tudi turistična zgodba Kostanjevice na Krki. V projektu je tako nastalo pet novih kratkih promocijskih filmov, z aktivnimi, gastronomskimi, vodnimi, »outdoor« in doživljajskimi vsebinami, vezanimi na mikro destinacijo Posavje.

V avgustu nas je obiskala agencija Luxury Slovenija, vključena v vodilno turistično mrežo na področju svetovnih luksuznih potovanj, ki je pripravila daljši promocijski zapis o gastronomiji za celotno regijo Posavje. Predstavitev vinsko-kulinaričnega območja destinacije je sooblikoval lokalni vinar Marjan Jelenič.

Konec avgusta pa smo gostili motoristično agencijo iz Velike Britanije CM Tours Slovenia. Ogleдали so si mestno jedro, turistično informacijski center, Park skulptur Forma viva, Kostanjeviško jamo in stražni stolp v Črneči vasi.

V sklopu Združenja zgodovinskih mest Slovenije je v poletnem času potekalo fotografiranje za novo

promocijsko akcijo #mojemesto, vzporedno pa je potekala tudi nacionalna akcija z nagradno igro #moje mesto, pri kateri so sodelovali tudi kostanjeviški ponudniki.

V preteklih mesecih je bilo zaznati vse večji interes obiskovalcev, ki povprašujejo po kolesarskih in pohodniških zemljevidih, zato je v juliju Občina Kostanjevica na Krki v sodelovanju s turistično informacijskim centrom pristopila k izdelavi nove pohodniško-kolesarske karte. Skupaj s skrbniki nekaterih že obstoječih poti smo trasirali 7 pohodniških in 7 kolesarskih poti, ki bodo vsebinsko, opisno in slikovno predstavljene v novi žepni turistični karti Kostanjevice na Krki, ki bo izšla predvidoma v začetku novembra.

Kljub razmeram, ki jih krojijo letošnji globalno nestabilni turistični okvirji, smo lahko zadovoljni s turističnim obiskom, vsebinami in odzivi obiskovalcev. Kolesje gre naprej. Kot kaže, bo v jesensko-zimskem obdobju čas za kontemplacijo in snovanje novih turističnih zgodb za neko novo ero v turizmu.

Naj spomnimo, da se je z oktobrom začel jesenski del Posavskega festivala pohodništva, v katerem so načrtovani tudi nekateri pohodi v kostanjeviški občini. Upamo, da zaradi dodatnih zaostrovanj z ukrepi ne bodo vsi odpovedani, zato vas vabimo, da odkrijete obilje kostanjeviške jeseni!

— Pia Peršič

Javni razpis za ugodne kredite z garancijami Garancijske sheme Posavja

Regionalna razvojna agencija Posavje s soglasjem občin Bistrica ob Sotli, Brežice, Kostanjevica na Krki, Krško, Radeče in Sevnica in v sodelovanju z bankama NLB, d. d., in Delavsko hranilnico, d. d., objavlja javni razpis za ugodne kredite z garancijami Garancijske sheme Posavja.

Predmet razpisa je dodeljevanje kreditov z garancijami Regionalne razvojne agencije Posavje v okviru Garancijske sheme Posavje za predfinanciranje projektov z odobrenimi evropskimi in nacionalnimi sredstvi, financiranje investicij in financiranje obratnih sredstev,

s čimer se vlagateljem zagotovi sredstva za izvedbo projektov, sofinanciranih z evropskimi ali nacionalnimi sredstvi, gospodarstvu zagotovi likvidnost za omilitev posledic epidemije covid-19, pospeši razvoj malega in srednjega gospodarstva, zmanjša stopnjo brezposelnosti ter poveča investicijske aktivnosti v regiji.

RAZPISNI POGOJI:

Kreditni potencial v višini 957.300,00 EUR je razpisan na podlagi vloženi sredstev Občin Bistrica ob Sotli, Brežice, Kostanjevica na Krki, Krško, Radeče in Sevnica in za Kostanjevico na Krki znaša 107.490,00 EUR. Garancije za kredite se dodelijo iz sredstev občine, v kateri ima vlagatelj svoj sedež. Izjemoma se pri investicijah lahko garancija za kredit odobri tudi iz sredstev druge občine v regiji Posavje, v kolikor bo investicija izvedena v tej občini.

Najvišji znesek vseh odprtih garancij na posameznega vlagatelja je 50.000,00 EUR, višina posamezne garancije

pa je lahko od 50–80 % kredita. Vlagatelj lahko pridobi največ 60.000,00 EUR kredita za predfinanciranje projektov z odobrenimi evropskimi in nacionalnimi sredstvi ter za investicije, medtem ko lahko za financiranje obratnih sredstev pridobi največ 30.000,00 EUR kredita.

Ročnost kredita je do 3 leta za predfinanciranje projektov in obratna sredstva, za investicije pa je ročnost do 5 let z možnostjo 3 mesečnega moratorija, ki je vključen v dobo odplačila.

Rok za prijavo na razpis je odprt do porabe sredstev posamezne občine oz. do 16. 11. 2020.

Javni razpis in razpisna dokumentacija sta dostopna na spletni strani RRA Posavje (www.rra-posavje.si) in na sedežu Regionalne razvojne agencije Posavje, Cesta krških žrtev 2, 8270 Krško. Za vse informacije se zainteresirani lahko obrnejo na tel. št. 07/488 10 44 (Danica Kramžar) ali na elektronski naslov: danica.kramzar@rra-posavje.si.

Karta pohodnih in kolesarskih poti

V letošnjem letu v Kostanjevici na Krki opažamo povečan obisk domačih gostov zaradi novega postajališča za avtodome na Gmajni in povečanega števila nočitev pri lokalnih ponudnikih, ki ponujajo koriščenje turističnih bonov (gostilna Žolnir, Vila Castanea).

VTIC-u gostje povprašujejo po ogledu lokalnih znamenitosti, povečano

je povpraševanje po pohodnih in kolesarskih poteh, zato se je Občina Kostanjevica na Krki takoj odzvala in pristopila k izdelavi nove karte pohodnih in kolesarskih poti.

V projekt so vključena domača društva (Planinsko društvo Polom in kolesarska sekcija v okviru PD Polom, Turistično društvo Kostanjevica na Krki, Društvo Terra Vera) in TIC.

Karta bo vsebovala sedem pohodnih in sedem kolesarskih poti, ki so na novo posnete z GPS napravami. Izšla bo predvidoma v mesecu novembru v nakladi 3.000 izvodov.

Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem članom društev in TIC-u, ki z novimi idejami aktivno sodelujete pri pripravi karte.

— *Karla Gašpar*

Prostofer v letu 2020

Projekt Prostofer, namenjen prevozu starejših občanov, ki ne vozijo sami, imajo slabše povezave z javnimi prevoznimi sredstvi, je zaživel tudi v naši občini. Do konca septembra je storitev koristilo 59 občanov. Verjetno bi bila številka še malo višja, če ne bi vozilo zaradi protikoronskih omejitev prevozov skoraj dva meseca samevalo.

Pozivamo vas, če storitev potrebujete, da pokličete na brezplačno številko 080 10 10. Naši prostovoljni šoferji vas bodo z veseljem popeljali po vaših opravkih.

— *Anita Krajnc*

Javni poziv staršem

oz. zakonitim zastopnikom otrok, ki so rojeni od 1. 1. 2015 do 31. 12. 2019 in imajo stalno prebivališče v občini Kostanjevica na Krki

Sprejeta je bila Uredba (EU) Evropskega parlamenta in Sveta o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in prostem pretoku takih podatkov. >

Mladoletne otroke zastopate starši oz. zakoniti zastopniki, zato vas pozivamo, da izpolnite obrazec »Privolitev za obdelavo osebnih podatkov«, ki jo potrebujemo za obdaritev vaših otrok z darilom Božička. V primeru, da v vrtcu ali osnovni šoli še niste oddali obrazca, vas pozivamo, da ga izpolnite, podpišite in pošljite na naslov

– Občina Kostanjevica na Krki, Ljubljanska cesta 7, 8311 Kostanjevica na Krki – ali pa ga osebno dostavite v tajništvo občine. Obrazec je dostopen na spletni strani Občine Kostanjevica na Krki (www.kostanjevica.si). Lahko pa ga prevzamete pri Aniti Krajnc, Občinska uprava Občine Kostanjevica na Krki.

Seje Občinskega sveta Občine Kostanjevica na Krki

5. dopisna seja, od 31. 8. do 4. 9. 2020

Predlagan dnevni red:

1. Sklep o potrditvi novelacije dokumenta identifikacije investicijskega projekta »Rekonstrukcija LC Kostanjevica – Velike Vodenice« – predlog

Sprejeti sklepi:

Občinski svet je potrdil sklep v predlagani obliki.

3. izredna seja, 28. 9. 2020

Prisotnih 8 članov Občinskega sveta, sejo je vodil župan in je bila sklepčna.

Predlagan dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda
2. Predlog Sklepa o potrditvi investicijske dokumentacije (PIZ – predinvesticijska zasnova in IP – investicijski program) – Kolesarska povezava Krško–Kostanjevica na Krki

Sprejeti sklepi:

Občinski svet je sprejel sklep v predlagani obliki.

foto: arhiv FKK

Festival kulture Kostanjevica: Edicija 2020

Februar: z ekipo Mladinskega društva Kostanjevica na Krki smo na najmanj štirih večernih sestankih, ki so pogosto trajali pozno v noč, sestavljali program in pripravljali letošnji festival. Vse je potekalo po načrtih. Trepljali smo se po hrbtih in si dopovedovali, da tako pridni še nismo bili in da bomo pripravili super festival.

Marec: dobili smo se na sestanku po spletu. Gledali smo v računalnike in razmišljali, ali je vse skupaj sploh vredno. Odločili smo se počakati in spremljati situacijo.

Do konca maja smo vedeli, da festivala v normalni izvedbi na žalost ne bo. Upali smo le, da ga bomo lahko izvedli še letos. V juliju smo prevetrili program, prilagodili prizorišče in samo izvedbo ter samozavestno čakali na začetek septembra.

Nato pa smo končno dočakali drugi september. Festival se je začel, imeli smo vsa dovoljenja, oder je bil pripravljen in gledalci so začeli prihajati. Vse je bilo spet normalno, a čeprav le za trenutek.

V tistih prvih dneh septembra se je Galerija Božidar Jakac prelevila v prizorišče Festivala kulture Kostanjevica. Na arkadnem dvorišču je stal ogromen oder, po celotni površini so bili razprostrti stoli za obiskovalce. Pod lipami je bilo pripravljeno prizorišče za gledališke predstave. Vsak večer je bilo na prizorišču več kot 200 ljudi. Vsi skupaj smo se predali čudovitim ritmom glasbenikov in napeto spremljali vse tri gledališke predstave.

Prvi festivalski dan je oder zasedla skupina Lačni Franz z Zoranom Predinom na čelu. Stari mački slovenske glasbe

DRUŠTVA

so v akustični preobleki naredili pravi spektakel. Igrali so skoraj dve polni uri in očarali publiko, ki je na sediščih kakor v transu pela in se zibala skupaj z Zoranom.

Drugi dan se je začel s predstavo *Žetev in kletev*. Ta nas je popeljala skozi zmes slovenskih pripovedk, bajk, mitoloških likov in drugih nadnaravnih bitij. Po predstavi pa je sledil koncert skupine Karavana, ki je z zmesjo žanrov poskrbela, da se nizkih temperatur ni čutilo še dolgo v noč.

Tretji festivalski dan je prinesel še eno novost. Začela se je namreč delavnica grlenega petja v izvedbi Zvezdane Novaković. Udeleženci delavnice so se učili te posebne tehnike in se o grlenem petju pogovarjali z eno najbolj priznanih umetnic na tem področju. V večernih urah je festivalsko dogajanje ponovno zaznamovalo gledališče. Predstava *Bolj čudno od raja* v produkciji Gledališča Glej. Dokumentarni performans je združeval prvine koncerta, dokumentarca in druženja. Večer je zaključila rock skupina Čao Portorož, ki so kljub okoliščinam pripravili energičen nastop in spravili publiko na noge (ob upoštevanju ukrepov in medsebojne razdalje seveda).

Četrty, zadnji, festivalski dan se je začel z literarnim zajtrkom, na katerem sta se nam predstavili Mirana

foto: arhiv FKK

foto: arhiv FKK

Likar Bajželj in Veronika Simoniti. Sproščen pogovor pod krošnjami je segel na marsikatero področje njunih življenj, od pisanja do domačih opravil. Dan se je nadaljeval z delavnico grlenega petja, na kateri so udeleženci z Zvezdano Novaković pilili svoje glasove. V večernih urah se je festival zaključil z gledališko predstavo in koncertom. Najprej je bila pod lipami na arkadnem dvorišču odigrana predstava *Gejm* v koprodukciji Slovenskega mladinskega gledališča in Zavoda Maska. *Gejm* nam je prikazala borbo za življenje, ki jo doživljajo begunci in migranti, ki prečkajo naše kraje v borbi za boljše življenje. Pretresljive zgodbe so pustile pečat na vsakem gledalcu. Večer so zaključili glasbeniki iz skupine Same babe. Vrhunski glasbeniki so poskrbeli za odličen večer, obarvan z resno in manj resno glasbo, med njihovim nastopom pa je bilo iz publike slišati navdušeno ploskanje, smeh in vzdihne radosti. Tako kot se za vsak zaključek festivala spodobi.

V Mladinskem društvu smo izredno zadovoljni z izvedbo letošnjega festivala. Kljub nepredvidljivim okoliščinam smo uspeli v naš mali kraj spet pripeljati vrhunsko kulturo, ki je pustila pečat na vsakemu obiskovalcu. Hvaležni smo za vso podporo, ki jo dobivamo v lokalni skupnosti, in obljublamo, da se bomo vrnili prihodnje leto!

— Ekipa FKK

Kostanjeviška **noč** 2020

Po pustovanju 2020 se je življenje vsem nam za nekaj časa ustavilo. Dogodki so se začeli odvijati glede na situacijo s COVID-19. Izvedli smo občni zbor, pregledali aktivnosti preteklega leta in si zadali nove naloge.

Udeležili smo se nekaj praznovanj naših članov, ki jih obiščemo ob posebnih priložnostih. S tem izkažemo pripadnost društvu in se zahvalimo posameznikom za njihov prispevek pri delovanju Etnološkega društva Prforcenhau. Tako smo podelili častno plaketo ambasador šelme za promocijo in prepoznavnost kostanjeviške

šelmarije. Naši člani so sodelovali tudi pri porokah in svečanih priložnostih, tako da so popestrili prijetno vzdušje, ki je na takih dogodkih.

Prav tako smo izvedli Kostanjeviško noč 2020 v okviru članov društva. Na okrašenem in osvetljenem splavu se je po Krki s spremstvom pripeljal aktualni predsednik Prforcenhaua Damjan Stanič. Županov zet z družino je pripravil lepo okrašen čoln, ki se je priključil splavu in tako polepšal prazničen večer. Tradicija čarobne noči se ne sme zatreti. To je bila osnovna misel večera in >

DRUŠTVA

kljub omejenemu številu udeležencev je bilo prijetno vzdušje, še posebno ker je reka Krka žarela v lučkah. Člani Etnološkega društva Prforcenhaus so poskrbeli za dobro malico in prijetno druženje, za konec programa pa se je nebo razsvetlilo v žaru ognjemeta.

Za jesen načrtujemo pripravo kronoloških zapisov nekje od leta 1950 do danes. Namen zapisov je, da se ohrani ta izjemna in bogata kulturna dediščina, značilna za Kostanjevico na Krki, to je naša šelmarija.

— Mihaela Kovačič Bizjak

foto: arhiv društva

Pohod na Triglav
foto: Mirko Kržan

Pohod na Triglav

PD Polom Kostanjevica na Krki je tudi v letu 2020 organiziral pohod na Triglav. Skupina 15 planincev se nas je 26. 8. odpeljala na Gorenjsko, natančneje v dolino Kot, od koder smo štartali proti Staničevi koči do doma na Kredarici. Brez večjih zapletov smo prispeli do Kredarice. Skupina 5 pohodnikov, ki so bili pripravljene prvič osvojiti naš Triglav, in drugi izkušeni planinci z vodniki, ki so bili že večkrat na Triglavu in v visokogorju. Lepo vreme in dobri občutki so nas spodbudili, da smo že prvi dan osvojili vrh Triglava. Nič posebnega za tiste, ki so že bili na vrhu. Presenečenje s krstom pa za tiste, ki so bili prvič pri Aljaževem stolpu. Vrv (»štrik«) po zadnjici, močče za nekoga tudi bolečina, vendar lep spomin po težko preplezani poti

do vrha. Na vrhu smo se ob lepem sončnem vremenu še zadržali, da smo naredili nekaj fotografij in popili pijačo, za katero poskrbijo študentje, da zaslužijo kakšen evro za svoj študij. Vsega lepega je enkrat konec. Morali smo priti še v dolino, vsaj do Kredarice, kjer smo imeli rezervirana prenočišča. S pomočjo naših vodnikov smo z manjšimi težavami prišli do Kredarice, tam smo že malo dehidrirani popili pijačo, povečerjali in se utrujeni, vendar presrečni, da smo osvojili vrh, zvrnili na svoja ležišča. Naslednji dan smo zgodaj vstali, pojedli zajtrk, naredili skupinsko fotografijo in se spustili v dolino Krme. Navzdol je bila pot vseeno nekoliko

lažja, tudi tehnično manj zahtevna. Pri Kovinarski koči smo zaključili našo planinsko hojo, krajši počitek s pijačo je bil še kako potreben. Pot pa še ni bila končana, čakala nas je še vožnja do doma, kar tudi ni lahko, še posebno za voznike. Srečno in brez zapletov smo prišli nazaj domov, kjer je še vedno najlepše. Dogovorili smo se, da bomo kljub naporu tudi naslednje leto organizirali pohod na Triglav, kajti zanimanje je veliko, pa tudi vsi Slovenci še niso osvojili našega najvišjega vrha. Pripravite se za drugo leto, s skupnimi močmi se daleč pride.

— Franc Štokar

Društvo upokojencev v času koronakrize

Virus nam je spomladi čez noč spremenil življenje, ne moremo več mimo njega. Vsi smo upali, da se bo med poletjem stanje izboljšalo in da bo tako, kot je prišel, tudi izginil. Pa še ni!

Program dela društva, ki je bil zastavljen za leto 2020, ne bo uresničen. Številne prireditve, druženja, letovanja, izlete, vse smo prestavili na jesen. Žal nam tudi jesen ni naklonjena zaradi pandemije, zato smo primorani odpovedati vse aktivnosti v večjem številu udeležbe. Lahko se

družimo na distanci v manjši skupini in odprtem prostoru, zato vabimo članice in člane, da se udeležujejo pohodov, ki jih organiziramo ob ponedeljkih. Zbirno mesto je pred trgovino Mercator, ob 8. uri. Skupino vodi Anica Olovec.

Program *Starejši za starejše* se izvaja v malo spremenjeni obliki. Več je telefonskih kontaktov in manj obiskov na domu. To je posledica navodil, ki jih prejemo od višjih instanc. Ni pa okrnjena pomoč

tistim, ki jo potrebujejo.

Za porabo turističnih bonov smo v sodelovanju z PZDU Posavje rezervirali mesta v zdravilišču in toplicah. V decembru pa je še nekaj prostih sob za individualne goste v hotelu Delfin Izola.

Želim si, da bi čimprej pregnali vse ovire, ki nas omejujejo. V upanju, da ste vsi zdravi, vas lepo pozdravljam. Ostanite zvesti člani našega društva.

— Ana Pajić

Šola ni šala

Novemu šolskemu letu na pot

Pusti, naj prihajajo stvari same – kot večer, kot noč,
jutro in dan.

Počakaj, da potrkajo pri tebi, kot dež, kot lačen ptič,
kot izgubljeni popotnik.

Pusti, da stvari odtečejo, kot čas in voda.
(Neža Maurer)

Do sredine marca se je večini med nami vse, kar nas je gnalo skozi življenje, zdelo tako samoumevno – kot menjavanje dneva in noči, letnih časov. Tudi izgubljeni popotnik, ki se je slučajno znašel pred našim hišnim pragom, ni bil nič nevsakdanjega. Lačnega ptička, ki se je pomudil na okenski polici, smo nahranili z nekaj drobtinami, ne da bi razmišljali njegovi o usodi ... Vse okrog nas je bila rutina, ki je prihajala in odhajala, mi pa je nismo videli.

Potem je na naša vrata potrkala korona ... Svet se je ustavil. Naenkrat je bilo pred nami celo veselje neznanek, a tudi bližina, skozi katero smo spet videli drugega, v tišini okolice prisluhnili škrebljanju dežja, zavonjali trave in občudovali sončni zahod.

Prvega septembra vstopamo v novo šolsko leto, bogatejši za izkušnjo pouka na daljavo, soočeni s številnimi omejitvami, a vendar želimo, da se počasi spet znebimo vseh strahov pred neznanim in ponotranjimo nekaj novih pravil, ki nam bodo omogočila, da v šolah na obrazih namesto mask spet nosimo samo nasmeh. Vemo, da vse nekoč mine, odteče kot čas in voda, a do takrat moramo biti učenci, učitelji in starši kot ena velika družina, v kateri varujemo drug drugega, skrbimo drug za drugega in se veselimo drug za drugega. >

ŠOLA

Morda nam bo na poti skozi novo šolsko leto kdaj tudi težko, toda zavedati se moramo, da nam ne sme biti pomemben samo cilj, ampak bomo največje zaklade odkrili, kadar bomo našli pravo pot, da uresničimo vse zastavljene naloge, ali kot je dejal znameniti slovenski alpinist Nejc Zaplotnik:

»Kdor išče cilj, bo ostal prazen, ko ga bo dosegel, kdor pa najde pot, bo cilj vedno nosil v sebi.«

Novo šolsko leto v številkah

V šolskem letu 2020/21 izvajamo program devetletne osnovne šole v 11. rednih oddelkih ter 3,08 oddelkih podaljšanega bivanja (77 ur), v katere je vpisanih 114 učencev. Oddelek jutranjega varstva za prvi razred obiskuje 25 učencev. V šolo je vpisano 236 učencev.

V vrtcu imamo trenutno natančno 100 otrok v 5,5 oddelkih. Število vpisanih je letos nekoliko padlo, izgubili smo en cel oddelek predšolskih otrok.

Šolski koledar

Koledar za osnovne šole je urejen s Pravilnikom o šolskem koledarju za osnovne šole. S tem pravilnikom se urejajo vpis otrok, razporeditev pouka, pouka prosti dnevi in razporeditev ter trajanje šolskih počitnic v šolskem letu za učence ter razporeditev letnega dopusta, strokovnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev, prav tako pa tudi roki za obveščanje staršev o učnem uspehu in dosežkih učencev pri nacionalnem preverjanju znanja. Šolski koledar vsako leto sprejme pristojni minister.

S poukom v šolskem letu 2020/21 smo začeli 1. septembra 2020. Zadnji dan pouka za deveti razred je 15. junij 2021, za vse druge razrede pa se pouk konča 24. junija 2021.

Počitnice: od 26. 10. do 1. 11. 2020 jesenske počitnice, od 25. 12. 2020 do 2. 1. 2021 novoletne počitnice, od 15. 2. do 19. 2. 2021 zimске počitnice, od 26. 4. do 2. 5. 2021 prvomajske počitnice.

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

Ob koncu druge in tretje triade se znanje učencev preverja z nacionalnim preverjanjem znanja, s katerim se preverjajo standardi znanja, določeni z učnim načrtom. V devetem razredu se preverja znanje iz slovenščine, matematike in tretjega predmeta, ki ga določi minister, v 6. razredu pa učenci pišejo preizkuse iz slovenščine, matematike in angleščine. Koledar NPZ 2020/21: torek,

4. maj 2021, Nacionalno preverjanje znanja iz slovenskega jezika (6. in 9. r.), četrtek, 6. maj 2021, Nacionalno preverjanje znanja iz matematike (6. in 9. r.), ponedeljek, 10. maj 2021, Nacionalno preverjanje znanja iz angleščine (6. razred) in Nacionalno preverjanje znanja iz tretjega predmeta, zgodovine (9. razred).

IZBIRNI PREDMETI

Obvezni izbirni predmeti: Predmetnik zadnje triade devetletne osnovne šole vključuje tudi izbirne predmete družboslovno-humanističnega in naravoslovno-tehničnega sklopa. V šolskem letu 2020/21 bomo na osnovi ponudbe in izbire učencev izvajali naslednje predmete: Nemščina 1, 2 in 3, Filmska vzgoja, Izbrani šport – odbojka, Šport za sprostitev, Šport za zdravje, Obdelava gradiv – les, Kemija v okolju in Poskusi v kemiji.

Neobvezni izbirni predmeti: Šola za učence 1. razreda izvaja pouk prvega tujega jezika kot neobvezni izbirni predmet, za učence 4., 5. in 6. razreda pa ponuja pouk iz naslednjih neobveznih izbirnih predmetov: nemščine, računalništva, športa ter tehnike. Za učence 7., 8. in 9. razreda ponudi šola kot neobvezni izbirni predmet pouk drugega tujega jezika.

Izvajanje poskusa »Uvajanje vsebinskega sklopa ZDRAVJE, GIBANJE TER DOBRO PSIHIČNO IN FIZIČNO POČUTJE OTROK« – RaP

V šolskem letu 2020/21 bomo tretje leto izvajali poskus novega koncepta razširjenega programa osnovne šole, ki naj bi ga začeli frontalno izvajati v šolskem letu 2021/22, in sicer sklop Zdravje, gibanje ter dobro psihično in fizično počutje otrok (ZGDP). V tem sklopu imamo sistemiziranih 9 dodatnih ur gibanja in 17 ur interesnih dejavnosti. V sklopu tega programa vsem učencem omogočamo 5 ur gibanja na teden, kar je seštevek ur obveznega in razširjenega programa, vključene pa bodo tudi različne nove interesne dejavnosti s področja ZGDP. Dejavnosti bodo prilagojene razvojni stopnji učencev in njihovim sposobnostim. Izvajali bomo ID: Mali kuharski šef, Mediacija, Sem jaz, si ti ... socialne igre, Wellbeing, Prva pomoč, Gibalko.

PREDNOSTNA NALOGA v šolskem letu 2020/21: D.I.P.O.

(#Digitalna. Informacijska. Pismenost. Otrok.@ = računalniško opismenjevanje od 1. razreda do 9. razreda). V

času koronakrize se je še posebej pokazala potreba, da vse učence ustrezno digitalno opismenimo, da se naučijo e-jezika in ga uporabljajo tako, da jim služi pri njihovem šolskem delu, a jih ne zaslužni. Učence od 1. do 5. razreda želimo predvsem naučiti samostojno uporabljati računalnik, računalniško in programsko opremo, medtem ko bomo učencem od 6. do 9. razreda predstavili delovanje šolske spletne strani, spletne učilnice, uporabo elektronske pošte (AAI račun), osnov MS Worda, PowerPointa (ustvariti, pisati, shraniti, poslati dokument), uporabo tipkovnice in bližnjic na tipkovnici ...

PROJEKTI v šolskem letu 2020/21

Na ravni šole bomo tradicionalno vključeni v naslednje projekte: EKO ŠOLA, MREŽA ZDRAVIH ŠOL, EVROPA V ŠOLI, IGRIŠČE ZA GLEDALIŠČE, EVROPSKI TEDEN MOBILNOSTI, BRALNAPISMENOST, TRADICIONALNI SLOVENSKI ZAJTRK IN DAN SLOVENSKE HRANE ŠOLSKA SHEMA (shema šolskega sadja, zelenjave in mleka), VARNO S SONCEM, MEDGENERACIJSKO BRANJE.

V okviru Ministrstva za kulturo od 26. 9. do 10. 10. 2020 potekajo že 30. DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE z geslom Spoznaj? Varuj! Ohrani. in 7. Teden kulturne dediščine (DEKD). Projektu se bomo priključili tudi mi in ga obeležili s kulturnimi in tehničnimi dnevi.

Nadaljujemo projekt RIBE NA ŠOLSKIH KROŽNIKI, financiran iz Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo (ESPR) v okviru operacij za uresničevanje ciljev Strategije lokalnega razvoja na območju LAS Posavje. Namen projekta je ozaveščanje o zdravi prehrani in povečanje uporabe rib v šolah, izboljšanje ribjih receptov in razvoj novih ribjih produktov. V okviru projekta bodo potekale delavnice priprave ribjih jedi ter naravoslovni

dnevi (ogled ribje steze pri HE Blanca in obisk ribogojnice Laze pri Boštanju).

Projekt ČEBELARSKI MOZAIK v okviru LAS Posavje vodi občina Krško, vključena pa je tudi naša šola. Začetek izvajanja je 1. 10. 2020.

V okviru projekta bomo pridobili repliko čebeljega panja v podobi francoskega (Napoleonovega) vojaka (original hrani Posavski muzej) – figura iz lipovega lesa bo nekakšen simbol čebelarstva v Kostanjevici in bo del šolskega čebelnjaka in drugih kostanjeviških čebelnjakov, ki bodo ob mestni čebelarski poti predstavljali zgodbe o čebelah in čebelarjenju v Kostanjevici.

Poleg tega bomo oblikovali zloženko o kostanjeviški mestni čebelarski poti, izdelali QR kodo kot vodič po mestni kostanjeviški čebelarski poti, nakupili zaščitne obleke za člane čebelarskega krožka na šoli, izvajali delavnice v okviru čebelarskega krožka ter dneve dejavnosti s področja čebelarjenja. Poskrbeli bomo tudi za promocijske aktivnosti.

Sodelujemo tudi v projektu eTWINNING. To je skupnost evropskih šol, ki vsem vključenim ponuja spletni portal za povezovanje, sodelovanje, razvijanje projektov, izmenjavo izkušenj ... Člani skupnosti eTwinning so člani najbolj živahne izobraževalne skupnosti v Evropi. Program sodi v projekt Erasmus+.

Projekt Erasmus+ je program EU, ki podpira izobraževanje, usposabljanje, mlade in šport v Evropi. Gre za projekt, namenjen razvoju pobud, ki obravnavajo enega ali več področij izobraževanja, usposabljanju mladine ter spodbujanju inovacij, izmenjavi izkušenj in strokovnega znanja med različnimi vrstami organizacij.

Naša šola je pripravila program in vsebine za sodelovanje s partnerji iz še štirih držav: Nemčije (koordinatorica projekta), Portugalske, Španije in Litve. Gre za dveletni projekt, ki se je začel izvajati 1. septembra 2020. Krovni naslov projekta je H.E.L.P. (Help the Earth Love the Planet), vsaka država pa je izbrala podtemo raziskovanja. Naša tema bodo GOZDNI REZERVATI (drevesa). Učenci bodo raziskovali posebnosti gozdnih rezervatov in njihov pomen za ohranjanje biotske raznovrstnosti na določenem območju. Tematizirali bodo probleme in vplive človeškega poseganja v zaščitene predele ter preko inovativnih mednarodnih praks razvili strategije za obvarovanje socialne vloge gozdnega rezervata, ki povečuje ozaveščenost ciljnih skupin o pomenu te naravne dediščine. >

September v šoli

Prvi šolski dan je šola pozdravila 25 prvošolcev. Po pozdravu ravnateljice in učiteljev, ki poučujejo v oddelku, jih je zabavala Maja Kokol, nato pa jih je v matični učilnici čakalo še sladko presenečenje, podelitev rumenih rutic in vrečka z darili.

KULTURNI DAN V POSAVSKEM MUZEJU BREŽICE

Petošolci so odšli na kulturni dan v Brežice, kjer jih je pozdravil Grad na »brežcu«, ki je primer utrjenega gradu na ravnini z vsemi elementi obrambe. Spoznali so namen gradnje gradov, obrambnih zidov in utrdb ter razvoj grajske stavbe in njen pomen skozi stoletja. Rešili so tudi delovni list in z nalogami odkrivali značilnosti zgodovinskih obdobjih od prazgodovine do sodobnosti, v vodenem ogledu pa so si ogledali muzejske razstave. Posebej so se ustavili ob čebeljem panju v obliki francoskega vojaka, ki je nekoč stal pri čebelnjaku Gajškovih v Kostanjevici na Krki. Po sprehodu skozi čudovito poslikano Viteško dvorano so dan zaključili z likovno delavnico.

MEDNARODNI DAN PISMENOSTI

8. septembra obeležujemo mednarodni dan pismenosti. Vsako leto znova nas opominja, da je kljub razvoju v več državah stopnja pismenosti še vedno zelo nizka. Naši učenci od 4. do 9. razreda so svoje znanje o pismenosti preizkusili kar preko spletnega kviza, medtem ko so mlajši učenci prebirali slikanice in risali na temo NORA PUSTOLOVŠČINA ENE KNJIGE.

8. septembra je uradno tudi začetek vseslovenskega projekta Rastem s knjigo in nacionalnega meseca skupnega branja.

DAN ZLATIH KNJIG – ZAČETEK BRALNE ZNAČKE

17. septembra praznujemo dan zlatih knjig. To je dan, ko se je rodil in umrl naš pisatelj France Bevk, ter dan, ko se uradno začne slovenska bralna značka. Letos obeležujemo jubilejno, 60. obletnico bralne značke, zato smo na šoli praznovali kar ves teden. Prvošolci so prejeli tudi darilno slikanico *Smejalkin in civilna zavora* avtorja Slavka Pregla z ilustracijami Kostje Gatnika, ki jo podarja Društvo Bralna značka Slovenije in Agencija za javno knjigo RS.

EVROPSKI TEDEN MOBILNOSTI, 16.–22. 9. 2020

Letošnji ETM je potekal pod geslom »Izberi čistejši način prevoza«. Kljub ukrepom NIJZ, zaradi katerih je odpadlo nekaj dejavnosti (Peš bus in pohod domov), smo uspeli izvesti veliko dejavnosti, v katere so bili vključeni učenci celotne šole. Učenci in učitelji na razredni stopnji so vsak dan v tabelo beležili način prihoda v šolo, po končanem pouku je potekala spretnostna vožnja na poligonu, učenci so v okviru podaljšanega bivanja risali s kredami po asfaltnih površinah igrišča, se igrali in se spoznali s štafetnimi igrami, odšli na pohod (Mohor, Stari grad, Črešnjevce, Orehovec). Učenci predmetne stopnje so po oddelkih izvajali vožnje s kolesi v širši okolici šole, v šolo prihajali s kolesom, skirojem ... se poslikali, natisnili in pritrdili fotografije na tablo. Učenci 8. razreda so imeli tehnični dan na temo mobilnosti ter v okviru tega tudi virtualne delavnice. Vzporedno z vsemi dogodki na šoli je potekalo tudi opravljanje kolesarskega izpita šestošolcev, ki ga zaradi pouka na daljavo v lanskem šolskem letu niso mogli opravljati. Kot zaključek tedna mobilnosti smo zaposleni na šoli obeležili tudi evropski DAN BREZ AVTOMOBILA.

V TEDNU MOBILNOSTI DONACIJA PETIH KOLES

V ponedeljek, 21. septembra 2020, so v okviru ETM učenci petega razreda prevzeli pet koles, ki so jih šoli podarili Šolski sklad ter SPVCP Občine Kostanjevica na Krki. Petošolci so namreč tisti, ki jih bodo za izvedbo kolesarskega izpita prvi lahko uporabili. Zbrane je ob dogodku pozdravila ravnateljica Melita Skušek ter se zahvalila vsem, ki so sodelovali pri pridobivanju sredstev za nakup koles, župan Ladko Petretič pa je poudaril, da kolesarstvo ni samo rekreacija, ampak vse bolj tudi športna dejavnost, še zlasti sedaj, ko smo postali kolesarska velesila. V imenu šolskega sklada je predsednica Martina Perašin izpostavila prizadevanja za pomoč učencem v stiski in skrb za zagotavljanje nadstandardnih programov šole, hkrati pa se je zahvalila vsem staršem, podjetjem in posameznikom, ki prispevajo sredstva v šolski sklad. Akcijo je znatno podprlo tudi podjetje GKI, d. o. o., iz Kostanjevice na Krki, ki je doniralo dve kolesi. Na slovesnem dogodku, ki so ga popestrili člani pevskega zbora, je GKI zastopal Vasja Čuk, ki se je zavezal, da bodo tako kot do sedaj tudi v prihodnje podpirali takšne dobrodnele akcije.

PRAVLJIC NI NIKOLI PREVEČ

V torek, 22. septembra, so šestošolci imeli literarni dan v okviru projekta Bralna pismenost. Dan so začeli z željami. Na tablo so napisali, kaj bi si zaželeli, če bi jim

zlata ribica lahko izpolnila eno željo. Delo so nadaljevali z branjem, poslušanjem in doživljanjem ljudskih in lokalnih pravljic, pri čemer so ugotavljali, kako so se pravljice od začetka do danes spreminjale, ker jih je vsak povedal malo drugače in po svoje. V knjižnici so učenci spoznavali legende, še podrobneje pa so se seznanili z lokalno legendo o sveti Neži.

Dan so zaključili pri Lamutovem likovnem salonu, kjer je potekala otvoritev Posavske potujoče knjižnice Bralko in je program povezoval Nik Škrlec, himno Posavske potujoče knjižnice pa je zapela Nuška Drašček. Bralko se bo že 12. oktobra ponovno pripeljal tudi v Kostanjevico in zagotovo ga bomo z veseljem obiskali.

EVROPSKI DAN JEZIKOV

Vsako leto 26. septembra po vsej Evropi praznujemo evropski dan jezikov, ki ga je Svet Evrope prvič razglasil v evropskem letu jezikov leta 2001. Ta dan je namenjen osveščanju javnosti o bogati kulturni in jezikovni različnosti v Evropi ter o pomenu učenja jezikov za utrjevanje evropskih načel strpnosti in medsebojnega razumevanja. Evropska unija ima 24 uradnih jezikov, med katerimi je od leta 2004 tudi slovenščina, in tri pisave.

Učenci so se v okviru evropskega dneva jezika seznanili s projektom Erasmus+, njegov cilj je med drugim povečati tudi jezikovne kompetence naših učencev na področju tujih jezikov. Izbira Erasmus+ ekipe, priprave na promocijski posnetek kraja in tekmovanje za naj dizajn majice ob evropskem dnevu jezikov so samo nekatere od aktivnosti, ki bodo popestrile šolsko delo naših učencev v mesecu oktobru.

NARAVOSLOVNI DAN TRETJEŠOLCEV NA HE BLANCA IN RIBOGOJNICI LAZE

V petek, 2. oktobra 2020, so imeli naši tretješolci tehniški dan v okviru projekta Ribe na šolskih krožnikih. Dejavnosti je izvedel Kozjanski park pod vodstvom Tine Osovnikar in Dušana Klenovška. >

ŠOLA

Srečanje se je začelo ob HE Blanca, kjer so učenci ob vodni poti (ribji stezi), ki je speljana mimo hidroelektrarniškega jezua, spoznavali pestrost našega vodnega živalskega sveta: številne ribe in ptice, pa tudi bobra in vidro.

Od tam jih je pot vodila do ribogojnice v Lazah, kjer je za okusno ribjo malico poskrbelo Ribogojstvo Pavlič z Blance.

Ogledali so si še bližnji ribnik, pri katerem so pod vodstvom izjemnega biologa Dušana Klenovška spoznali tudi številne dvoživke in školjke, ki jih lahko srečamo v naših krajih. Še posebej so si z zanimanjem ogledali obcestno zaščito za žabe, ki so jo tam kot prvo postavili v Sloveniji z namenom, da bi preprečili pomor številnih žab, ki se v spomladanskem času razmnožujejo v tamkajšnji stoječi vodi.

DONACIJA MATICA TRŠARJA

Ob prenovi šole smo na fasadi pri vhodu morali odstraniti napis s poimenovanjem šole. Kar nekaj časa smo iskali pravo rešitev, na koncu smo izbrali predlog oblikovalca Matica Tršarja. Napis OSNOVNA ŠOLA JOŽETA GORJUPA je oblikoval in dal izrezati, nato pa tudi namestil na vhodno steno šole. Veseli smo, ker se je odločil napis šoli, ki jo je obiskovala tudi njegova mama, pokloniti.

Še enkrat iskrena hvala.

Plavček v jeseni

Skozi vrata kostanjeviškega vrtca je 1. 9. 2020 vstopilo 100 otrok, ki so bili razporejeni v šest vzgojnih skupin. Otroci so se med seboj in vzgojiteljicami hitro spoznali in navadili na ritem življenja v Plavčku. September in začetek oktobra sta bila sončna in lepa, zato so otroci večino časa preživel na prostem in veliko lepega doživeli. Spoznavali so spremembe v naravi, jesenske plodove, izvajali naloge trajnostne mobilnosti Gremo peš!, veliko so telovadili in urili gibalne spretnosti. Peli so, slikali, rajali in se zlasti igrali. V tednu otroka, ki je potekal od 5. do 9. oktobra, so strokovne delavke vrtca za svoje varovance pripravile posebna doživetja. Otroci so se lahko preizkusili na čutni poti, spoznavali različne naravne materiale, zelišča, hrano. Dan so preživel brez igrac, imeli so čajanko, ličkali so koruzo, ustvarjali domača glasbila, si ogledali lutkovno predstavo, se sproščali ob poslušanju mirne glasbe ter izvedli kros.

— Zbrala: Melita Skušek
foto: arhiv OŠ

Šolski dopisniki

Novo šolsko leto je kot vedno s sabo prineslo spremembe. Veliko sprememb. Po hodnikih se namesto vonja po novih učbenikih in knjigah širi vonj medicinskega razkužila. Hodniki, nekdanj najglasnejši predeli šole, zdaj samevajo prazni.

V njihovih kotih se ne stiskajo več klepetave sošolke, ki se sramežljivo spogledujejo s fanti iz višjih razredov, temveč se v njih nabirajo sence in prah. Letos obiskujem 9. razred in to leto je drugačno, drugačno v smislu, da je nekoliko bolj nevarno

in skrivnostno. Vendar življenje na šoli kljub različnim ukrepom in priporočilom, ki krojijo naš vsakdan, teče dalje.

Že v mesecu septembru smo poskušali pod kapo spraviti čim več dnevov dejavnosti: športne dneve s pohodi, kolesarjenjem in orientacijo,

tehniške dneve v času tedna mobilnosti, delavnice v tednu otroka, dneve računalniškega opismenjevanja in realizacijo naše prednostne naloge #D.I.P.O.@ (#Digitalna. Informacijska. Pismenost. Otroka.@). Tudi letos sodelujemo v projektih, kot so: Eko šola, Mreža zdravih šol, Evropa v šoli, Šolska shema (shema šolskega sadja, zelenjave in mleka), Dnevi evropske kulturne dediščine in teden kulturne dediščine, Tradicionalni slovenski zajtrk in dan slovenske hrane, Bralna pismenost, Rastem s knjigo, Varno s soncem, Igrišče za gledališče, Ribe na šolskih krožnikih in Medgeneracijsko branje.

Dodatno imamo učenci v sklopu projekta Čebelarski mozaik možnost raziskovanja lokalnih čebeljakov in čebelarske tradicije v Kostanjevici na Krki. Povsem na novo pa je šola začela z mednarodnim projektom ERASMUS+. V projektu poleg Slovenije sodelujejo še Nemčija, Španija, Portugalska in Litva. Za izvajanje dvoletnega projekta, ki

nosi naslov H.E.L.P. (Help the Environment love the Planet), bo šola prejela več kot 32.000 evrov, denar pa bo namenjen mobilnostim naših učencev v že omenjene evropske države. Erasmus+ ekipa se bo v tem času še posebej ukvarjala z edinstvenim gozdnim rezervatom na našem področju, Krakovskim gozdom.

Ponovni vstop v šolo je bil precej ne- navaden, saj se je enolična in nam že tako znana šolska rutina popolnoma preoblikovala. Z dnevi smo počasi zakorakali v nov šolski sistem. Maska nam je postala dnevna šolska uniforma, razdalja pa naša dobra prijateljica. Še posebej maske so zdaj naš stalen make-up, ki zakrivajo naše nejevoljne izraze, ko se učitelji odločijo, da je v redovalnici preveč praznega prostora. Kosila so postala pravi družabni dogodki, malice v razredu pa naša razredna druženja. To trenutno stanje me včasih kar malo prestraši, ko pomislim, da je morda ciljna črta še daleč in da morda kar naprej tečemo v krogih. Vsekakor pa

me zanima, kam bo to šolsko leto vodilo naprej. Upam, da ne v še več mask, razdalj in karanten, temveč v veliko zabavnih izletov in smeha polnih šolskih ur, ki bodo to zadnje šolsko leto naredile zares nepozabno. V vsaki slabi situaciji pa se vedno da poiskati svetel žarek. V tej je po moje povezovanje učencev znotraj razreda. Zaradi strožjih ukrepov smo bili namreč primorani ves dan prebiti v eni učilnici. Tako se vsak dan veselimo, prepiramo in jezimo skupaj. Zdi se mi, da je razredna skupnost v tem času dobila več kot samo pomen na papirju. Situacije se vsako leto spreminjajo. Vsako leto dobimo nove projekte, nove cilje, nove nepopisane redovalnice ... Letos je izziv pač drugačne vrste, kot smo ga vajeni. Če pogledamo s svetle plati, je to samo še ena ovira, ki jo bomo preskočili skupaj.

— *Ema Zagorc*

Glavna urednica šolskega glasila Gorjupko, OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki

10 korakov do učnega uspeha

William Glasser je dejal, da je učenje zaključeno, ko spoznamo, prepoznamo, da smo dosegli največ, kar zmoremo. Prav je, da ne postorimo le vse tisto, kar je nujno, ampak da se angažiramo in naredimo vse tisto, kar zmoremo. Tako pridemo do višjih uspehov in večjega zadovoljstva.

Znanja v »gotovi« obliki ne moremo nikomur niti »dati« niti ga ne moremo od nikogar v celoti »prejeti«. Vsak posameznik lahko pride do znanja le z lastno miselno aktivnostjo. Učenje je proces interakcije med tem, kar že vemo, in tem, kar naj bi se naučili.

Učenje je sistematičen proces, ki mora biti v veliki meri pod učenčevo kontrolo. Učenec mora biti sposoben uravnati (regulirati) svoj in svojstven proces učenja, ki ga bo pripeljal do cilja oziroma znanja. Gre za tako imenovane specifične strategije učenja in razvijanje samoregulacijskih funkcij pri otrocih in mladostnikih.

Upoštevanje desetih korakov za uspešno učenje zagotovo popelje do uspešnih učnih zaključkov in rezultatov. Vodi pa tudi k lastnemu zadovoljstvu in osebni sreči. Vse šolarje zato spodbujam, da upoštevajo in preverijo delovanje vseh korakov. Vsaka pot pa se začne s prvim korakom.

1. (SAMO)DISCIPLINA

Samo od vas je odvisno, kako boste pristopili k delu za šolo, kako se boste spodbujali, kako boste verjeli vase in v rezultate truda, ki ga boste vložili v delo. Bodite sam svoj »gospodar«.

2. ORGANIZACIJA IN DOMAČI URNIK

Vsak dan posebej skušajte planirati svoje obveznosti. Izdelajte si domači urnik, ki je lahko podoben šolskemu, le upoštevajte ure in čas skozi ves dan. Vzpostavite red, rutino, pravila, ki lahko veljajo za vsak dan. RED nudi varnost, RUTINA spodbuja k samodisciplini, PRAVILA pa so zato, da se jih držimo in da nas priganjajo k delu. >

3. SAMOPODOBA

Zaupajte vase in verjemite v svoje sposobnosti. Vsak stopa po lastni poti učenja in vsak ima svoj tempo učenja. S tem ni nič narobe. Samo dovolite si, da ostajate to, kar ste, sledite sebi in se spodbujajte k delu, ki terja ČAS, TRUD in DOBRO VOLJO. Ne pozabite se pohvaliti za vsak najmanjši uspeh in vsako opravljeno delo. Ne potrebujete nikogar, ki bi vas ves čas opazoval, nadzoroval in hvalil. Vse to lahko naredite sami. Zazrite se v ogledalo in si povejte, da ste zmagovalci in da zmorete.

4. MOTIVACIJA

Včasih boste imeli boljši, drugič slabši dan. Tudi kadar gre težko in se vam kje »zatakne«, ne izgubite volje in poguma za naprej. Raje pomislite, kaj lahko naredite, na koga se lahko obrnete in pri kom oz. kje lahko poiščete pomoč, nasvet. Ne pozabite na sošolce, učitelje, starše, sorodnike, prijatelje. Včasih pa niti ne potrebujete nikogar. Le vztrajati je treba. Vedno se bo našla rešitev, če jo boste iskali.

5. SPODBUJANJE

Nikoli, res nikoli ne odnehajte ob prvi oviri. Vključite svoj notranji govor in si povejte, da bo šlo in da zmorete, kot ste zmogli že tolikokrat doslej. Morda le z malo več časa in truda. Vzemite si čas, ko vam je težko. Globoko vdihnite in pojejte jabolko, popijte čaj, sok. Potem pa se vrnite k delu. Vsebina, pri kateri se vam je zataknilo, bo po krajšem odmoru videti drugače.

6. CILJI

»Kdor nima cilja, se mu ni treba bati, da bi kam prišel,« pravi pregovor. Vi pa gotovo imate cilj in nikoli ne pozabite na to, kakšen in kaj je vaš CILJ. Samo pogumno proti njemu. Včasih naravnost, včasih po »ovinkih« in morda daljši poti. Pot niti ni tako pomembna. Pomemben je CILJ. Ne pozabite pa si postaviti cilje, ki so realni in jih zmorete doseči. Ni treba vseh obveznosti vedno opraviti z odliko, tudi zadostno opravljene obveznosti so zadovoljive, seveda, če se za njih potrudite. Brez muje, pa se še čevelj ne obuje.

7. SAMOSTOJNOST

Najprej poskusite svoje učne obveznosti narediti sami. Preberite navodila, razmislite o njih, predvidite pot reševanja nalog, problemov. Potem pa se podajte na to pot in poskušajte, vadite, radirajte ... znova in znova ... vse dokler ne boste zagledali cilja in ga na koncu tudi dosegli. Če po mnogih poskusih cilj še vedno ne bo viden, pa le vprašajte učitelja, starša, sošolca za nasvet, pomoč in morebitno dodatno navodilo in pojasnilo. Naj vas ne bo sram priznati, da vam nekaj ne gre in da se vam je pri učenju zataknilo. To se dogaja vsem.

8. VZTRAJNOST

Nikoli ne obupajte. Bodite trmasti, kar sicer ni lepa lastnost ljudi, pri učenju pa je trmoglavost zaželena. Ne mislite, da ne zmorete. Saj ni treba, da je rezultat vrhunski in vedno odličen. Ocene, ki štejejo, so od zadostne do odlične. Le ne vrzite »puške v koruzo«. Ne bojte se narediti napak. Napake so zato, da se na njih učimo. Ne dovolite pa si, da ne bi preverili svojih zmožnosti in sposobnosti in poskusili vedno znova.

9. ODMORI IN PROSTI ČAS

Ne pozabite na potrebne in dragocene odmore med opravljanjem posameznih dejavnosti. Ti naj bodo kratki (5–10 minut), ne v sedeči obliki (kajti sedenja je že tako dovolj in preveč) in ne ob gledanju v ekran. Vstanite, naredite nekaj gibov, popijte dovolj tekočine, ugriznite v sladko jabolko ali pojejte košček čokolade.

10. ODGOVORNOST DO ZNANJA

Ne pozabite, da smo vsi ljudje odgovorni za vse tisto, kar naredimo, in tudi za vse tisto, česar ne naredimo. Vsakdo pa je odgovoren zgolj za lastno ravnanje. Pokažite in dokažite učiteljem, profesorjem, svojim staršem, predvsem pa sami sebi, da ste odgovorni in da ne boste iskali izgovorov za neopravljeno delo. Znanja, ki si ga boste pridobili, vam NIHČE in NIKOLI ne bo mogel vzeti. Učite se zase in za svojo prihodnost.

— Mateja Petric

Tone Kralj, *Slepec*
foto: Mariša Lapuh, arhiv GBJ

Tone Kralj, 120 let Sprehod skozi stalno postavitev v Galeriji Božidar Jakac

Ob 120-letnici umetnikovega rojstva se zaslužno spominjamo Toneta Kralja, umetnika, ki je pomembno zaznamoval slovensko umetnost 20. stoletja. Neizbrisen pečat je pustil tudi v Kostanjevici na Krki, ki si jo je izbral za kraj svojega večnega počitka in za hrambo svoje umetniške zapuščine, saj je galeriji ob njeni ustanovitvi leta 1974 podaril svoj opus.

Še preden obiskovalci galerije vstopijo v razstavne prostore, jih na velikem arkadnem dvorišču pritegne leseni kip *Kralja*, celopostavna upodobitev Matije Gubca, ki jo je Tone Kralj izdelal leta 1972. V neposredni bližini so na ogled še štirje reliefi z motivi vdora uskoških konjenikov ter velik kip *Tri dobe*, ki je nastal po motivu istoimenske grafike iz umetnikovega ekspresionističnega obdobja leta 1921 in ga je Kralj izdelal kot udeleženec Mednarodnega simpozija kiparjev *Forma viva* leta 1970.

Danes v galeriji hranimo skoraj 400 del Toneta Kralja, na stalni postavitvi pa je na ogled okrog 80 del, ki si sledijo v kronološko zaokroženih celotah skozi tri prostore

razstavišča. V prvi sobi zavzema osrednje mesto slika velikih dimenzij z naslovom *Zaton življenja* (1921), na kateri vidimo vplive dunajske secesije z Gustavom Klimtom in ki je s temo minljivosti človekovega življenja vpeta v čas po prvi svetovni vojni. Sledijo znana dela *V potu svojega obraza* (1919), grafike iz cikla *Življenje* (1921), kip *Salome* (1922) ter kataklizmična slika *Na razvalinah* (1922), nastala v času študija v Pragi, kjer si je delil stanovanje z Božidarjem Jakcem. To je bilo zelo plodno obdobje, saj je bila češka prestolnica v tem času eden izmed centrov ustvarjalnosti in rojevajočega se ekspresionizma. V tem času je dejavno sodeloval s svojim prvim učiteljem, bratom Francetom v *Klubu mladih* (1921) ter bil kar trikrat zaporedoma povabljen k razstavljanju na Beneškem bienalu (1926, 1928, 1930). Leta 1928 se je poročil z vsestransko umetnico, kiparko, ilustratorko ter lutkarico Maro Jeraj. Štiri leta pozneje je nastal dvojni portret umetnika in njegove žene, *Lastna podoba z ženo*, na katerem je Kralj upodobil harmonični zakonsko-ustvarjalni odnos ter naslikal sebe in ženo med modeliranjem njegovega portreta. Med pomembnejšimi deli nove stvarnosti iz tridesetih let so na ogled še *Judita* (1934), *Rudarska mati* (1937) in *Moja mati – Pieta* (1934), na katerem je v biblični prizor Marije z Jezusom preoblekel podobo svoje matere in >

Tone Kralj okrog leta 1940
foto: arhiv GBJ

GALERIJA

brata Ignacija, ki je leta 1931 umrl v nesreči. Religiozna tematika ga je spremljala skozi vse življenje. Od leta 1926 se je s prekinitvami v razponu štiridesetih let vračal na Primorsko, kjer je v času druge svetovne vojne namesto z orožjem s čopičem bojeval svoj boj in ustvaril izjemen in enkratni opus, saj je s freskami, slikami ali opremo obogatil okoli 40 cerkva.

V tretji sobi so predstavljena v realističnem stilu ustvarjena dela iz obdobja po drugi svetovni vojni. Med njimi izstopa veliko platno *Pustni sprevod* (1962), ki skupaj s prizori iz kmečkega življenja v grafičnem ciklu *Zemlja* (1953/54) prikazuje običaje, praznovanja in trdo delo iz umetniku domačega okolja. Verjetno so za mnoge izmed nas prvi stik z umetnostjo Toneta Kralja predstavljale ilustracije Levstikovega junaka Martina Krpana (1954). Bogato pripovedne in pogosto hudomušne podobe Krpanovih podvigov so blizu tudi današnjim mladim obiskovalcem galerije, ki motive na razstavljenih akvarelih zlahka prepoznajo.

Tone Kralj in Lado Smrekar na dvorišču Galerije Božidar Jakac
foto: arhiv GBJ

V zadnjih letih je galerija z donacijo in odkupi pridobila štiri nova dela umetnika, ki so od letošnje 120. obletnice (23. avgust) umetnikovega rojstva predstavljena javnosti na njegovi stalni postavitvi. Dve deli, sliko *Pustite male k meni* (1972) in relief s podobo Jezusa s križem, je galerija pridobila z donacijo nekdanjega kostanjeviškega duhovnika Antona Vindišarja. Kip *Bolest Slovenije* iz leta 1921 je bil mišljen kot osnutek večjega spomenika in smo jo javnosti predstavili na veliki mednarodni razstavi *Obrazi ekspresionizma / Odtisi duha* v letu 2018. Zadnja pridobitev je leseni kip *Slepec* iz ok. 1934, ki je fragment nekdanje dokolenske upodobitve slepega moškega. Nekaj ekspresionističnega občutja je tudi v tej tragični figuri, ki z rokami in obrazom hrepeneče išče svetlobo nad seboj in se na ta način povezuje z lesorezom *Slepici* (1921) iz umetnikovega zgodnjega obdobja.

Tone Kralj je zadnjih pet let svojega življenja veliko prihajal v Kostanjevico na Krki, k čemur je prispevalo tudi prijateljstvo z Lado Smrekarjem. V letu 1970 je bil povabljen v Kostanjevico na Krki kot eden izmed udeležencev Mednarodnega simpozija kiparjev *Forma viva*, hkrati pa je bila v Lamutovem likovnem salonu ob njegovi 70. letnici odprta retrospektivna razstava umetnika, ki jo je odprl Božidar Jakac. Po odprtju razstave je sledil koncert umetnikove hčerke, sopranistke Tatjane Kralj v kostanjeviškem kulturnem domu.

Od leta 1972 pa vse do danes je umetnik navzoč v življenju Kostanjevičanov na prav poseben način. Vsak učenec OŠ Jožeta Gorjupa vstopa v hram učenosti skozi vhodni leseni portal, ki ga je izdelal umetnik. Nad vhod je Kralj postavil slogan *NULLA DIES SINE LINEA*, ki se v prevodu glasi: »Naj noben dan ne mine brez črte«, torej brez pisanja, brez osvajanja novega znanja.

Kostanjeviško pokopališče je tudi kraj, ki si ga je Tone Kralj izbral za svoj večni počitek. Spominjam se vtisa, ki ga je name kot otroku vedno naredil nagrobni spomenik, tako drugačen od vseh ostalih »navadnih« marmornih nagrobnih plošč. Zasnoval ga je avtor sam, vlit je iz bron, na njem pa so upodobljene umetnikove roke med delom z različnimi pripomočki in orodji. Tone Kralj je bil kipar, grafik, slikar, ilustrator in oblikovalec, resnično vsestranski umetnik, na kar nas s svojo izvirno obliko opominja tudi njegov zadnji (javni) spomenik.

— Kristina T. Simončič

*Nova doba, Maja Smrekar,
Delo in dom, 2018, instalacija
foto: Jaka Babnik*

Nova doba

Razstava *Nova doba* predstavlja dela treh umetnic in umetniške skupine, ki se v svojih ustvarjalnih praksah posvečajo odnosu človeka do lastnega okolja. Maja Smrekar, Robertina Šebjanič, Tanja Vujinović in duet PLATEAURESIDUE (Aljaž Celarc in Eva Pavlič Seifert) obravnavajo aktualne teme sodobnega časa, kot so človekovo razumevanje naravnega okolja, potreba po kolonizaciji narave in posledice okoljskih politik, ki še vedno temeljijo na ideji nenehne rasti proizvodnje in potrošnje. S svojimi deli poglobljeno razmišljajo o posledicah nove dobe, čeprav ta temeljna vprašanja zgolj odpirajo ter jih hkrati skušajo premakniti v širšo družbeno in politično sfero.

Pojavi, ki jih obravnava razstava *Nova doba*, nikakor niso enoznačni. Svet je v nenehnem pogonu, konfliktu in spreminjanju, medtem ko (kratko) zgodovino človeške vrste zaznamuje večni boj človeka z naravnimi elementi in z drugimi prebivalci zemeljske oble. Šele v preteklih dveh stoletjih si je človek uspel občutneje podrediti zemeljske sile in elemente, si tako postopoma izboljšal kakovost življenja in povečal varnost, saj so ujme, kot so lakote, epidemije in

pomanjkanja, postale vse redkejše in bolj obvladljive. Na sledi teh razmislekov tudi razstava *Nova doba* v dialog postavlja umetniška dela, ki pogosto prevajajo kompleksne znanstvene diskurze v poljuden jezik in obravnavajo tematike, ki jih običajno ni mogoče zaslediti v osrednjih množičnih medijih.

Kolektiv PLATEAURESIDUE se že vrsto let ukvarja s posledicami geoloških in klimatskih sprememb na vsakdanje življenje. Na pričujoči razstavi predstavlja delo *Sub Persona*, ki se posveča človekovemu odnosu do gozda ter izpostavlja temeljna vprašanja o njunem dolgotrajnem sobivanju. Maja Smrekar se v svojem večletnem delu *K-9_topologija* posveča večtisočletnemu odnosu med človekom in psom, ki velja za prvo in še vedno najuspešnejše simbiotično razmerje v zgodovini civilizacije. Prav tako se posveča aktualnemu vprašanju o psu kot družinskem

članu, ki presega status domače živali. Z vprašanjem vpliva človeka na podvodno floro in favno se ukvarja Robertina Šebjanič, ki predstavlja posledice invazije človeške vrste v različna vodna biotska območja. V delu *Ligofilija* se osredotoča na dve ogroženi vrsti podzemnih dvoživk, človeške ribice in axelotla, ki doživljata podobno usodo krčenja svojega habitata. V nekoliko širši perspektivi pa se Tanja Vujinović s prostorsko instalacijo *Sfera 3* navezuje na zgodovino zemeljskih elementov in vlogo človeka v njihovem delovanju. Avtorica tako najavlja mogočo prihodnost, ko bodo organske in anorganske snovi tvorile enovito tkivo, pri čemer se bodo navidezne razlike med produkti narave in kulture nepreklicno zbrisale.

Razstava je na ogled od 28. avgusta do 1. novembra 2020.

— Miha Colner

foto: Žiga Koritnik

Silvan Omerzu, Pregledna razstava

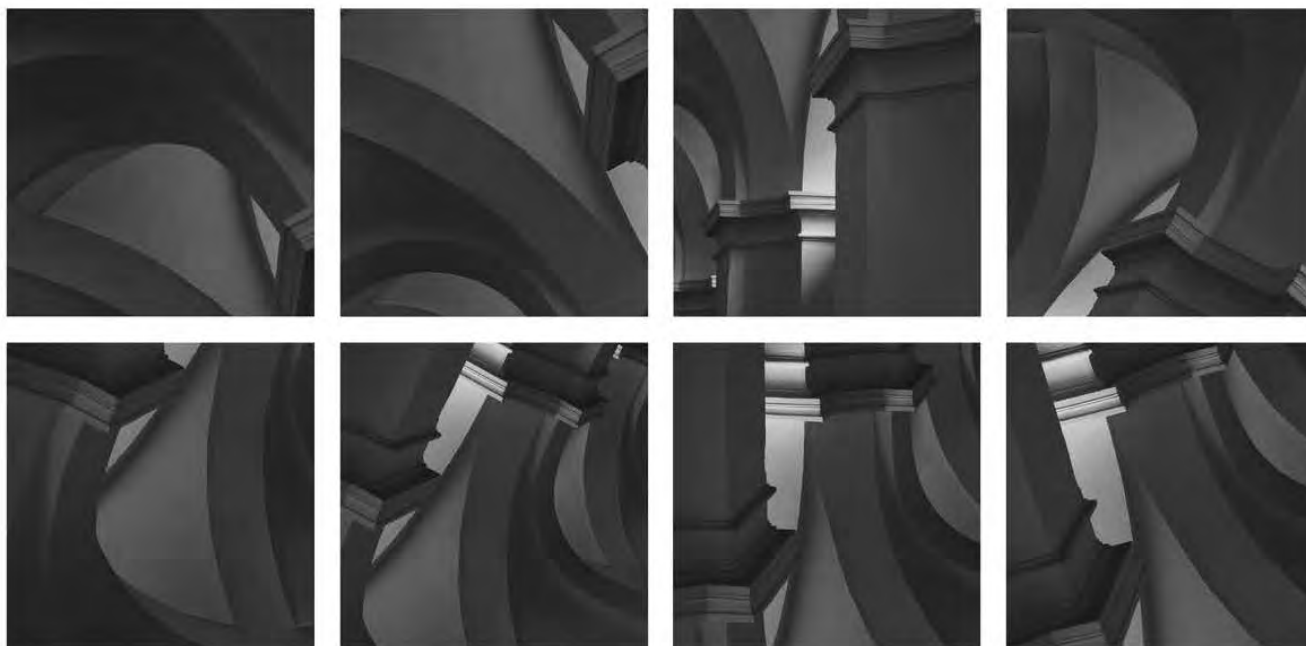
Silvan Omerzu je eden najprodornejših vizualnih in uprizoritvenih umetnikov v slovenskem prostoru, ki se v svojem ustvarjanju nikdar ni omejeval z žanrom ali disciplino. Že več kot trideset let vzporedno deluje kot vizualni umetnik, ilustrator, scenograf, lutkar in gledališki režiser. Ljudje zato njegovo delo poznajo iz najrazličnejših okolij in situacij; obiskovalci gledališč in lutkovnih gledališč so se vsekakor že srečali s katero od njegovih nekonvencionalnih predstav, ki združuje lutke, igralce in senčne podobe; obiskovalci muzejev in galerij ga poznajo po izjemno razkošnih razstavnih postavitvah, ki združujejo različne pristope, od ploskovitih podob do tridimenzionalnih objektov; otroci ga poznajo kot ilustratorja slikanic in časopisa *Ciciban*. Omerzu, ki je bil rojen v Brestanici leta 1955, je sprva deloval v Lutkovnem gledališču v Ljubljani, leta 1983 pa je odšel na študijsko izpopolnjevanje iz lutkovne scenografije in oblikovanja lutk v Prago. V začetku 90. let je soustanovil neodvisno Gledališče Konj iz Ljubljane in bil stalni sodelavec osrednjega lutkovnega gledališča Minor v Pragi, nato pa je kot neodvisni ustvarjalec sodeloval z različnimi gledališči in razstavišči v Sloveniji in mednarodnem prostoru.

Pregledna razstava v Galeriji Božidar Jakac, manjši del pa tudi na gradu Rajhenburg v Brestanici, prikazuje presek njegove večplastne ustvarjalne prakse. Predstavljen je skrbno izbran nabor najrazličnejših del, od risbe in slike, senčne podobe, kinetične skulpture, prostorske

instalacije do scenografije in lutke, ki so nastale v preteklih tridesetih letih. V Galeriji Božidar Jakac je tako na ogled šest različnih prelomnih del, ki so sestavljena iz fragmentov preteklih razstav ali predstav, ter izbrani dokumenti iz njegovih preteklih projektov. Predstavljen je nabor njegovih risb in slik iz obdobja 1998–2018, ambientalna prostorska instalacija *Omizja* (2009), delo *Hiša Marije Pomočnice* (2008), ki je sestavljeno iz scenskih elementov istoimenske predstave po predlogi Ivana Cankarja, instalacija *Ivan Cankar* (2018), serija kinetičnih objektov in lutk z naslovom *Avtomati* (2005–2019) in prostorska instalacija *Gospod stotnik* (2018), ki se nanaša na Cankarjevo literarno predlogo *Podobe iz sanj*. Med dokumentarnim gradivom najdemo tudi eksperimentalni kratki film *Solze*, v režiji Olma Omerzuj, ki je ovekovečil eno izmed njegovih najbolj odmevnih samostojnih razstav. Ta se je leta 2006 zgodila prav v nekdanji samostanski cerkvi Galerije Božidar Jakac, ki jo je umetnik takrat spremenil v popoln ambient. Za njegovo umetniško prakso so značilne kompleksne objektne instalacije, ustvarjene iz lesa in kombinirane z najrazličnejšimi materiali, ki prikazujejo ekspresivne in pogosto groteskne motive, v katerih se odražata subtilna družbena kritika in obešenjaški humor.

Razstava je na ogled od 11. septembra 2020 do 8. februarja 2021.

— Miha Colner

Ana Skobe, cerkev nekdanjega cistercijanskega samostana, Kostanjevica na Krki (1234), 2020, digitalna fotografija, 204 x 100 cm

Ana Skobe, **(Re)konstruiranje** arhitekture: Nezgrajena serija

V začetku oktobra smo v Lamutovem likovnem salonu odprli razstavo *(Re)konstruiranje arhitekture: Nezgrajena serija*, mlade novomeške avtorice magistre arhitekture in fotografinje Ane Skobe (1994), ki je nastala v sodelovanju s Fakulteto za arhitekturo. Izbor dvajsetih del prinaša nov pogled na znane arhitekturne objekte v Sloveniji. V izhodišče zanimanja avtorica postavlja tako arhitekturna dela slovenskih modernih arhitektov, kot sta Jože Plečnik in Edvard Ravnikar, kot projekte sodobnih arhitekturnih birojev.

Izbrane arhitekture so avtorico na takšen ali drugačen način uspele nagovoriti, da je v njih prepoznala potencial za ponovni premislek skozi medij fotografije. Izbrane objekte je večkrat obiskala na lokaciji, jih raziskala in izluščila eno ali več lastnosti, ki se ji zdijo najbolj pomembne oz. karakteristične za posamično stavbo. Vsako stavbo je fotografirala večkrat, da je ujela čimbolj enotno osvetlitev delov. Zunanjemu preučevalnemu in tehničnemu procesu nato sledi notranji, miselno-kreativni proces rekonstruiranja arhitekture.

V delih Ane Skobe ni govora o digitalni manipulaciji, saj gre pri njej za dejansko fotografiranje detajlov arhitekture iz nenavadnih zornih kotov. Vsak posamični izsek, ki gradi končno delo, je torej realen. Končno podobo poliptihov avtorica gradi skozi logiko, ki jo narekuje arhitekturno mišljenje. Poliptihe gradi v obliki pravilne

arhitekturne mreže, sestavljene iz majhnih kvadratnih ali pravokotnih polj, ki spominjajo na ploščice ali opeke – gradnike arhitekture. Te avtorica združi v sliko, skoraj kot bi sestavljala sestavljanke. Lastnosti dejanske grajene arhitekture vkomponira v poliptihe skozi način zlaganja, logiko gravitacije, konstrukcijske detajle in z odmikom od stene z distančniki ter na ta način skuša v arhitekturni fotografiji obdržati tridimenzionalnost.

Podobe Ane Skobe so podobe arhitektur v kipečem, dinamičnem gibanju. Ustvarjenim iluzornim objektom ne moremo določiti lokacije, saj niso nikamor umeščeni. Izolirani od vsega se dvigujejo kvišku, se organsko zvijajo, razlamljajo in fluidno pretakajo v abstraktnih formah avtoričine likovne poetike. Imaginarni objekti Skobetove so utopični prikazi arhitekture take, kot je, in hkrati take, kot ni in kot je nemogoče, da bi bila. V gledalcu povzročijo razblinjanje ustaljene realne podobe znanih objektov, potujčijo naše zavedanje o njih in njihovem izgledu ter v nas pretresejo pasivno sprejemanje tega, kar vidimo. Hkrati v nas vzbudijo razmišljanje o arhitekturi in umetnih strukturah, ki nas obdajajo, v katerih bivamo, delujemo in smo. Na vse te načine nas dela Ane Skobe učijo videti, ne zgolj gledati.

Razstava bo na ogled do 10. januarja 2021.

— Kristina T. Simončič

foto: arhiv GBJ

Mitja Konić: *Amor Fati*

Mitja Konić je slikar, ki že vrsto let živi in deluje v Münchnu v Nemčiji. In prav ta geografska danost je v mnogih pogledih pustila globoke sledi v njegovi umetniški praksi. Razstava v nekdanji samostanski cerkvi Galerije Božidar Jakac z naslovom *Amor Fati* (v slovenščini »Ljubezen do usode«) je ena njegovih prvih samostojnih predstavitev v slovenskem prostoru, ki pa ne bi mogla biti umeščena v primernejši prostor. Konić ustvarja izjemno monumentalna slikarska dela, ki v tem neprecenljivem ambientu zaživijo v svoji pravi luči. Njegove slike ogromnih dimenzij so figuralne in abstraktne obenem, so ravno prav asociativne, da gledalca potegnejo v slikarjev imaginarni svet, in ravno prav dvoumne, da gledalcu pustijo prostor za lastno razumevanje njihove vsebine.

Ta velika platna pa v veliki meri odražajo tudi dejstvo, da umetnik svoje poslanstvo dojema neposredno iz slikarskega rituala in da ustvarja onstran političnih

delitev, potrošništva, digitalnih medijev ter novodobnih trendov v vizualni umetnosti. Osredotoča se na filozofski in intelektualni odnos med človekom, naravo in stvarmi. Svojo kontemplativno govorico artikulira s formalnimi, semiotičnimi in pomenskimi elementi ter večino napora posveča sebi lastnim tipologijam. Osrednji pojem Konićevega razumevanja ustvarjalnosti je tokrat definiran že v naslovu in je hkrati vodilni motiv mnogih predstavljenih del, saj vse dogajanje na relaciji umetnik in umetniško delo dojema kot *usodo*, medtem ko je ves kreativni proces od ideje do izbire materialov zanj svojevrstna *alkimija*. Rezultat je slika kot osupljivo presečišče različnih svetov oziroma umetnikov *vmesni svet*. Konićeva platna združujejo risarske in slikarske prvine, razkrivajo nasprotje med ustvarjanjem iluzije gibanja in občutkom zamrznjenosti, prav tako pa se v detajlih spogledujejo z minulimi umetnostnimi obdobji, kot so denimo aluzije na draperije renesančnih mojstrov ali na baročne angele.

Razstava *Amor Fati* bo v Galeriji Božidar Jakac na ogled do 6. decembra 2020.

— Miha Colner

foto: Goran Rovnan

Posavska potujoča knjižnica gre na pot

V mesecu oktobru se je na pot prvič odpeljala Posavska potujoča knjižnica, s katero bomo občanom Posavja zagotovili kakovostno in stalno dostopnost do knjižničnega gradiva in knjižničnih storitev na oddaljenih območjih z manjšim številom prebivalcev.

Projekt nakupa vozila so finančno in vsebinsko podprli Ministrstvo za kulturo, Občina Krško, Občina Kostanjevica na Krki, Občina Brežice, Občina Sevnica in Občina Radeče v skupni vrednost 314.516 EUR (od tega je Ministrstvo za kulturo prispevalo 180.000, posavske občine pa 134.516 EUR). Vse sodelujoče občine bodo tudi v nadaljevanju s finančno podporo omogočale delovanje Posavske potujoče knjižnice.

To je projekt sodelovanja in povezovanja. Prvič smo se na področju knjižničarstva v Sloveniji v tako velikem obsegu povezale občine in posavske knjižnice in s tem omogočile enake možnosti za dostop do knjižničnega gradiva, informacij in storitev vsem prebivalcem območja. V projekt Posavske potujoče knjižnice smo vključene Valvasorjeva knjižnica Krško, Knjižnica Brežice, Knjižnica Sevnica in Knjižnica Laško z enoto Radeče. Vsi sodelujoči smo poskrbeli za enakopravno vključevanje na področju izobraževanja, dostop do kulturnih dobrin, večjo informacijsko samostojnost in vesplošno razgledanost. Z uvedbo Posavske potujoče knjižnice se je

tudi Posavje vpisalo na zemljevid Slovenije (da je sedaj še ena siva lisa manj), ki poleg stacionarnih knjižnic v urbanih okoljih prikazuje tudi bolj oddaljene kraje, v katere pripelje potujoča knjižnica.

V dveh letih, ali še malo dlje, smo bili skupaj uspešni na razpisu Ministrstva za kulturo, izvedli javno naročilo za izvedbo izdelovalca vozila, dogovorili smo se glede pravil sodelovanja, se sestajali z arhitekti, nadzirali izdelavo, izbrali poslikavo, se odločili za himno, določili pravila uporabe storitev na Posavski potujoči knjižnici in še in še. Ob vsem tem smo spoznali, da sodelovanje dela velike reči, da se lahko dogovorimo o skoraj vsem.

foto: Goran Rovnan

KNJIŽNICA

Posavski bibliobus, ki smo ga poimenovali Bralko, so izdelali v podjetju As Domžale. Da bo viden že na daleč, so v veliki meri zaslužne arhitektke iz društva Prostor vmes, da pa bo tudi slišen, je poskrbela Nuška Drašček, ki je napisala in zapela himno Posavske potujoče knjižnice.

Posavski bibliobus se bo ustavljal v 72 krajih. V večini krajev bo stal vsaj enkrat na mesec, v nekaterih krajih, predvsem tam, kjer so šole in vrtci in ni stacionarne knjižnice, se bo ustavljal na 14 dni. Skupaj bo v enem mesecu bibliobus stal na 87 postajališčih. Na svojo prvo pot se je odpravil 5. oktobra 2020.

S Posavsko potujočo knjižnico bo knjižnična dejavnost z brezplačno članarino, izposajo knjig, branjem pravljic,

promocijo branja, druženjem, dostopom do interneta in računalnika, možnostjo tiskanja in fotokopiranja, predvsem pa s prijaznima in zabavnima knjižničarjema Matjažem in Marjanom približana tudi ljudem v štirih krajih v občini Kostanjevica na Krki, in sicer: Črneča vas, Dolnja Prekopa, Orehovec in Oštrc.

Podrobnejši urnik je objavljen na spletni strani Občine Kostanjevica na Krki in na spletni strani Posavske potujoče knjižnice: www.posavska-potujoca.si, na kateri najdete vse druge informacije.

Za konec naj vas povabim na mogoče malce drugačno izkušnjo obiska knjižnice, na Posavsko potujočo knjižnico.

— Urška Lobnikar Paunović

URADNO ODPRTJE Posavske potujoče knjižnice je potekalo v vseh petih sodelujočih občinah v času Nacionalnega meseca skupnega branja in Evropskega tedna mobilnosti. Na vseh prireditvah je himno Posavske potujoče knjižnice zapela Nuška Drašček, prvega potujočega knjižničarja Lovra Stepišnika smo spoznavali skozi igro Matjaža Stibilja, vse skupaj pa je povezoval še en posavski rojak Nik Škrlec. V Kostanjevici na Krki sta na odprtju na trobenti nastopila še učenca Glasbene šole Krško Tia Štefanič in David Baznik pod mentorstvom Matjaža Kavčiča, s pesmijo so prireditev obogatile ljudske pevke Društva podeželskih žena Pod Gorjanci Kostanjevica na

foto: Goran Rovar

Krki, ki so v svoje pesmi vtakale kraje, ki jih bodo knjižničarji s Posavskim bibliobusom obiskovali na svoji vožnji po kostanjeviški občini. Zbrane

sta pozdravila župan občine Ladko Petretič in direktorica Valvasorjeve knjižnice Krško Urška Lobnikar Paunović.

URNIK POSAVSKE POTUJOČE KNJIŽNICE V KOSTANJEVIŠKI OBČINI

DOLNJA PREKOPA	pri gasilskem domu	ponedeljek	12.00–13.00	12. 10.	9. 11.	7. 12.
OREHOVEC	na avtobusnem postajališču	ponedeljek	13.15–13.45	12. 10.	9. 11.	7. 12.
ČRNEČA VAS	na avtobusnem postajališču	ponedeljek	15.00–15.30	12. 10.	9. 11.	7. 12.
OŠTRC	pri lipi	ponedeljek	15.45–16.15	12. 10.	9. 11.	7. 12.

foto: Igor Vidmar

Burić in Čolić na vrtu nekdanje Bučarjeve restavracije

Sodelovanje kostanjeviške knjižnice in novomeške založbe Goga ima že dolgoletno tradicijo. Tako smo v drugi polovici avgusta v Kostanjevico povabili pisatelja, ki sta bila takrat gosta založbine rezidence: Veliborja Čolića, Bosanca, ki je v začetku devetdesetih emigriral v Francijo in ga tam štejejo za francoskega pisatelja, ter Ahmeda Burića, Sarajevčana, enega

najvidnejših novinarskih in avtorskih glasov Balkana, ki se v Kostanjevico redno vrača. Razgiban pogovor je potekal v mešanici jezikov s področja bivše Jugoslavije in se je gibal med temami jezika, domovine, prijateljstva, večnega begunstva. Spraševali smo se, kaj so teme, ki so vredne romana. Izkazalo se je, da ni posebna težava, če morda Čolić ni razumel

vseh zastavljenih vprašanj, odgovori velikega pripovedovalca so bili vedno pravi in globoki. Poudaril je, da želi s svojim pisanjem vrniti človeškost človeku, ki je izbrisan, človeku, ki nima več domovine, tujina ga pa navkljub vsemu ves čas vidi kot tujca. Burić je ponovno očaral s kopico zgodb in anekdot, srečan z raznoterimi ljudmi in zgodbami, kot je sam rekel, je najraje glasnik padlih angelov.

Pogovor, ob katerem sta pisatelja rekla, da se počutita kot v nekih davnih časih, ko bi se zbrali novi prijatelji iz različnih koncev ob prenočevanju štafete, je navdušil zbrane poslušalce, ki so prišli iz različnih koncev Posavja, in se zaključil z obljubo, da se ob naslednji novi prevedeni knjigi spet srečamo v Kostanjevici.

— Alenka Žugič Jakovina

foto: Jan Strajnar

Pisateljici prijateljici na literarnem zajtrku FKK

Poleg odličnih gledaliških predstav in koncertov je stalnica festivala FKK literarni zajtrk, na katerega vabimo na sobotno dopoldne v sodelovanju s kostanjeviško enoto Valvasorjeve knjižnice Krško.

Letos sta bili gostji pogovora pisateljici prijateljici, Veronika Simoniti, ki je za roman *Ivana pred morjem* dobila nagrado kresnik, ter Mirana Likar Bajželj, ki ima korenine v Kostanjevici in je v pogovoru povedala, da kraj vedno nosi v sebi kot dom, kamor se vedno vrača. Kostanjevica na Krki jo je na neki način formirala, tu še vedno črpa in lahko najde navdih, čeprav se zaveda, da na kraj gleda nekoliko prizanesljivo in nostalgično, še vedno z očmi tiste majhne deklice, ki je življenje še ni zaznamovalo.

Številni obiskovalci so lahko v debeli senci starih dreves ob galeriji, na mestu, kjer je bilo nekoč samostansko pokopališče, prisluhnili sproščenemu in polnemu pogovoru dveh izjemnih pripovedovalk. »Spomin je to, kar smo. Pozaba je to, kar nismo,« je rekla Likarjeva. Obe pisateljici gradita

svoje pisanje na spomilih, izhajata iz dediščine, ki jo nosita v sebi. V njunem pisanju se prepletata sedanjost in preteklost, njune ženske nosijo v sebi dediščino generacij, do današnjih, ko so samostojne v svojih iskanjih in bralcu dovoljujejo večplastno dojetje zgodbe. Zanimivo je bilo prisluhniti izkušnji, koliko samosvoji postanejo njuni liki, kako veliko iskanja in raziskovanja je treba vložiti v to, da zgodba postane resnična za bralca. Povedali sta, da sta bili v začetku obe bolj jutranji tip pisateljice, da sta pred službo oddelali svoj pisateljski delovnik in se >

nato posvetili zahtevam vsakdana. Obe sta začeli zares pisati v svojih skoraj zrelih letih, kar se odraža tudi v njunih delih, ki so bila pri bralcih in kritikih opažena že kmalu od začetka. Iz kratkih zgodb sta obe postali odlični romanopiski. Veronika Simoniti je na vprašanje, kako se je počutila, ko je prižgala kresni ogenj, šele četrta ženska v tridesetletni zgodovini podeljevanja kresnika, odgovorila, da je najprej morala zares dojeti, da se to dogaja njej.

Pozneje je bila pa zelo vesela odziva, ko je spoznala, kako veliko ljudi je prebralo njen roman in so se ji tudi oglasili.

Na koncu pogovora sta na vprašanje, če sta kdaj razmišljali, kakšna bi bila zgodba, v kateri bi bila glavna oseba podobna prijateljici, odgovorili, da bi iz tega gotovo nastal dober roman.

— Alenka Žugič Jakovina

Janko Petrovec – iz Rima v Kostanjevico

V začetku septembra smo povabili na pogovor Janka Petrovca, ki ga večina pozna z nacionalne televizije – od leta 2016 kot dopisnik iz Rima spremlja dogajanje v Italiji, veliki deželi, neskončno bogati z dnevnim dogajanjem in zgodbami, ki jih želi občinstvu predstaviti poleg aktualnih zadev iz politike, gospodarstva in dogajanja v Vatikanu.

Petrovec, dramski igralec, prevajalec, radijski urednik in novinar je predstavljal svoj knjižni prvenec *Karantena. Rim.*, dnevnik, ki se začne 20. februarja in zaključi 31. maja letos. V njem so sledi vseh mejnikov in vseh faz pandemije iz Rima – prestolnice prvega žarišča epidemije v Evropi. Novinar se je znašel sredi zgodovine, kot je rekel, v prihodnosti, korak pred nami v Sloveniji. Iz zapisov za znance in neznance, v katerih je želel odgovoriti na množico vprašanj, s katerimi so ga dnevno zasipavali in jih je objavljajal na Facebooku, je nastala knjiga. Ob aktualnih koronskih zadevah se je imel v samoti karantene čas vračati v velike novinarske

zgodbe, predvsem velike nesreče (teroristični napad v Nici, katastrofalni potres v Amatriceju, begunska ladja Aquarius, zrušenje viadukta v Genovi), ki so zaznamovale njegovo novinarsko in osebno življenje.

Petrovec je v pogovoru povedal, da je glede virusa v Italiji še vedno več vprašanj kot odgovorov, poudaril pa je, da je vse res, da so se dogajali brezupni in nemogoči dnevi. Izpostavil je predvsem Bergamo in poskusil to tragedijo umestiti v širši kontekst delovanja zdravstva in politike v Italiji. V času izrednih razmer, je rekel, so se Italijani počutili »varne« v komunikaciji s svojo oblastjo, ki jih je nagovarjala kot zrele odgovorne državljanke, kar se je čutilo tudi v tem, da so v zelo veliki meri spoštovali in še vedno spoštujejo in razumejo vse ukrepe, ki jih sprejema vlada. Drugo vprašanje in problem pa je, kaj bo ostalo iz teh časov, Petrovca zanima predvsem gospodarstvo, posledice v turizmu, kulturnem sektorju. Veliko raziskovalnega dela bo imel, ko bodo začela prihajati sredstva, ki jih je Evropska unija predvidela za

okrevanje po pandemiji. Poudaril je tudi, da verjetno še nekaj časa ne bo življenje normalno, da bomo morali sprejemati to »nevšečnost« z maskami, distancami in omejitvami še gotovo vsaj čez zimo. Toda zavedati se moramo, da je to zelo malo in da ta malo vsekakor ima koristne učinke.

Zadnje večerje, kot v knjigi imenuje reminiscence na težke nesreče, ki jih je moral novinarsko pokrivati, v njemu odmevajo še dolgo časa. Ko je na terenu, ko se dogaja, išče le najboljšo možnost, da bo kar se da verodostojno prenesel informacijo naprej. Pogosto se počuti kot ujeta, ki kljuva po drobovju nesreče, toda z druge strani je tam zato, ker imajo ljudje pravico vedeti. To je paradoks, ki je zelo stresen in boleč.

Ravno prav prisotnih na trenutnim zahtevam prilagojenem prizorišču Gostilne Žolnir je odšlo s srečanja napolnjenih z več odgovori, kot so imeli vprašanj, je rekla ena izmed obiskovalk dogodka.

— Alenka Žugič Jakovina

foto: Mojca Kerin Maglica

Vilko Planinc

1970–2020

*Dolgo nosiš ogenj v ustih.
Dolgo ga skrivaš.
Za koščnim plotom zob.
Med belim risom ustnic ga stiskaš.
Veš, da ne sme nobeden zavohati
dima iz tvojih ust.
Spominjaš se, da vrane ubijejo belo vrano.
Zato zakleneš usta.
In skriješ ključ.
Ampak nekoč začutiš v ustih besedo.
Votlina glave ti odmeva od nje.
Takrat začneš iskati ključ svojih ust.
Dolgo ga iščeš.
Ko ga najdeš, odkleneš lišaj svojih ustnic.
Odkleneš rjo svojih zob.
Potem iščeš jezik.
Ampak jezika ni.
Potem hočeš izreči besedo.
Ampak usta so polna pepela.
In namesto besede se skotali
kepa pepela med saje
v tvoje grlo.
Zato odvržeš zarjaveli ključ.
Potem si narediš nov jezik iz zemlje.
Jezik, ki govori besede iz prsti.*

Dane Zajc: Kepa pepela

Vilko je bil prvi, ki je odpiral vrata v brezmejen svet knjig in branja v kostanjeviški knjižnici. Vodil jo je od začetka, v letu 2000, do oktobra 2006. Knjižnico je zaznamoval s svojo strokovnostjo, mirnostjo, prijaznostjo, pravo besedo za vsakega obiskovalca. Od najmlajših do najzahtevnejših. Biti med knjigami ni bil le njegov poklic, bil je njegov način bivanja. Veliko je vedel, veliko je dajal. Nenadoma je odšel. Na tisto stran, kjer so že Kovič, Zajc, Rilke, Cankar, Bowie ... ki so ga spremljali, ki so mu bili ljubi. Nam je ostala velika praznina, velika žalost. Nekatere besede in pesmi bodo od 6. oktobra zvenele drugače. Manjkal nam bo. Skupni trenutki in pogovori so postali dragocen spomin na knjižničarja, sodelavca in prijatelja, na dobrega človeka, ki ga ni več v našem svetu.

Melita Skušek: Ne želim, da zaspimo na vlaku, ki drvi mimo

Melita Skušek je iz Loke pri Zidanem mostu prišla v Kostanjevico na Krki pri rosnih enaindvajsetih letih. Čeprav njeni začetki takrat morda niso bili najbolj idilični, so spomini lepi in se je hitro, še tako kot so to znale učiteljice v nekih drugih časih, povezala z našim mestom na različnih področjih. Nikoli ni bila le učiteljica, s svojimi talenti, znanjem in sposobnostmi je ves čas prisotna v kulturnem, družabnem in političnem življenju občine. Letos je njena ravnateljstva funkcija postala polnoletna, trenutno je edina ženska, hkrati tudi najstarejša in z najdaljšim stažem v občinskem svetu. Soustvarila je veliko dobrih zgodb za Kostanjevico in ostaja s svojo pozitivno avtoriteto in človečnostjo zapisana v spominu številnih

generacij kostanjeviških otrok. V pogovoru smo vrteli kolesje časa v vse smeri in se srečali z žensko, učiteljico, ki zna s pravimi besedami povedati svoje mnenje, se ga ne boji izraziti, včasih tudi kritično, a je vselej močno prisotna misel, da je njen namen iskren in dober.

Pogovor z ravnateljico naše osnovne šole začnemo s spomini. Kako se spominjate svojega otroštva, kakšna učenka ste bili?

Moje otroštvo je bilo res prijazno z mano: ničesar nisem pogrešala, ničesar ni bilo preveč, skratka nič tragičnega, kar bi me posebej zaznamovalo. Prva leta sem obiskovala podružnično osnovno šolo v Loki in od tam imam tudi najlepše spomine: na prvo učiteljico, šolsko malico, >

odličen borovničev sok in odličen uspeh. Pozneje me je v šoli kdaj tudi odneslo, a spodneslo me ni nikoli. V hiši, v kateri smo stanovali, je bila na podstrešju velika črna šolska tabla in tam sem se začela »učiti« za učiteljico.

Skoraj že kot povest se sliši spomin na vaš prvi stik s Kostanjevico. Kakšni so bili vaši začetki v dolenjskih Benetkah?

Moram še enkrat povedati: moj oče, ki me je pripeljal v Kostanjevico na razgovor za službo, je mami doma potarnal: »Oh, Kostanjevica je pa tako reven kraj, vse hiše so razbite!« Kljub temu je Kostanjevica postala moj dom. Najprej sem stanovala v gostilni Klavž, kjer sem vsak dan spoznavala, kako teče življenje v mestu. Koliko posebnih ljudi sem tam spoznala! Po nekaj mesecih sem dobila »šolsko« stanovanje. No, v primerjavi s tem, kar sem imela doma, je bilo več kot skromno, a bil je začetek in nanj imam zelo lepe spomine.

Na delovno mesto sem se prijavila še s priimkom Sotlar in vsi so mislili, da imam kakšno povezavo s slavnim igralcem Bertom Sotlarjem. Morda pa le imava kakšen skupni gen, kajti tudi jaz imam rada gledališče in v prvih službenih letih sem režirala kar nekaj otroških dramskih iger. K temu me je še posebej spodbujal moj veliki vzornik, tedanji ravnatelj Lado Smrekar, ki je očitno zaslutil, da imam žilico za oder. Tudi moje proslave so bile popolnoma drugačne, kot so jih bili do takrat navajeni na šoli in nekateri so z očitnim neodobravanjem sprejemali novosti.

Bila sem stara enaindvajset let in moji prvi učenci so bili četrtošolci, v razredu jih je bilo petintrideset. Sami ZELO živahni fantje in dekleta! Je kaj čudnega, da sem že od začetka veljala za strogo učiteljico?!

Iz razreda ste se pred 18 leti preselili v ravnateljsko pisarno. Verjetno je prevzeti vodenje tako posebne šole še večja odgovornost in izziv.

Ko sem leta 2002 postala v. d. ravnateljica, so na Prforcenhausu rekli, da sem vede ali nevede postala ravnateljica. Morda je tudi kaj na tem, toda ko se je nena doma ravnatelj Matjaž Zajelšnik odločil oditi v Ljubljano in v kolektivu nismo našli nikogar, ki bi sprejel ta izziv, sem si rekla: »Naša šola ni navadna šola, ne smemo dovoliti, da jo bo prevzel nekdo, ki ne bo znal spoštovati tradicije te šole, njene vloge v okolju, njenega poslanstva, galerije v šoli ...« In tako sem, ne da bi se zavedala, kaj vse me čaka, ugriznila v to jabolko. Ponosna sem, da sem uspela nadaljevati vizijo in ohranjati kulturo šole, kot jo je zasnoval g. Lado Smrekar. No, in tako je letos moja ravnateljska funkcija postala polnoletna.

Konec letošnjega poletja ste bili potrjeni za še en ravnateljski mandat. Ste si zadali kakšen poseben cilj za vaše verjetno zadnje obdobje vodenja kostanjeviške osnovne šole?

S cilji je križ. Znameniti slovenski alpinist Nejc Zaplotnik je zapisal: »Kdor išče CILJ, bo ostal prazen, ko ga bo dosegel, kdor pa najde POT, bo cilj vedno nosil v sebi.« Torej bom raje iskala pot, po kateri bo naša šola še naprej stopala pogumno, strokovno, ustvarjala pogoje, da bodo vsi učenci in otroci v vrtcu imeli enake pogoje za rast, intelektualni in osebnostni razvoj. To je bistvo vsega: šolo je treba živeti, šole se ne smemo iti, še manj jo politizirati in predalčkati. Šola je predvsem vzor brez velikih besed. Takšne stvari za vedno nosimo v sebi.

V začetku letošnjega leta se je zaključila energetska prenova šole, temeljita obnova stare stavbe iz leta 1906 kot tudi novejšega dela iz začetka 80. let, eden pomembnejših in večjih projektov za kostanjeviško občino v zadnjem času. Kako naporno je bilo? Kako ste zadovoljni z opravljenim delom? Kaj dobrega je to prineslo za šolo tako s stroškovnega vidika kot za delovni vsakdan?

Zame takšne stvari niso naporne, težje je takrat, ko se nič ne dogaja. Življenje je gibanje, nenehne spremembe. Zelo sem vesela, da je občina, v prvi vrsti pa župan prisluhnil našim potrebam in željam. Tako, kot je obnovljena kostanjeviška šola, ni bila obnovljena nobena v naši okolici. Pomembno je bilo, da smo obnavljali vse hkrati, tudi tisto, kar ne sodi v energetske sanacije. Prenove po fazah in v daljšem časovnem obdobju načeloma niso dobre. Saj poznate: na enem koncu zidaš, na drugem se ti vse podira in tako nikoli ne prideš do konca. Moram poudariti, da imamo sedaj v vseh pogledih odlične pogoje za delo, dolgoročno pa to pomeni tudi prihranek pri stroških energije.

Lahko rečemo, da ste vse življenje v učiteljskem poklicu in sedaj je to že toliko časa, da ko se ozrete nazaj verjetno opazite spremembe. Spremembe v sistemu; spremembe v učiteljih; spremembe v lokalnem okolju, pri odločevalcih; spremembe v starših in otrocih ...

Ne morem se strinjati, da je vse drugače, a zamislite si, da bi bilo v šolah tako, kot je bilo v času 19. stoletja. Seveda pa je veliko drugače, a če spremembe ne pridejo čez noč, jih zlahka posvojimo. Učitelji se danes bolj posvečajo posamezniku in njegovemu napredku, a vse formalnosti v zvezi z dokumentacijo preveč dušijo njihovo ustvarjalnost. Danes je vsem vse ponujeno, nekoč pa

foto: osebni arhiv

smo za pripravo materiala in aplikacij porabili cele popoldneve. Hkrati se morajo učitelji neprestano izobraževati ne samo v svoji stroki, ampak tudi na področju IKT. Starši so seveda danes mnogo bolj zaščitniški, otrok je doma središče sveta, to se pogosto odraža tudi v šoli. Vsi skupaj imamo pogosto težave pri postavljanju meja ... So pa danes starši tudi bolj osveščeni, izobraženi in jim uspeh otroka veliko pomeni. Otroci pa so seveda otroci in ker kakšnih posebnih zadolžitev doma nimajo, nekaterim šola predstavlja veliko muko. Pogosto je težava notranja motivacija, tudi pri nadarjenih učencih. Imamo pa izjemno srečo, da se lokalna politika do sedaj nikoli ni posebej vpletala v naše delo – morda tudi zato, ker smo tako s KS kot občino vedno zelo dobro sodelovali.

Šola naj bi v 21. stoletju vedno bolj izgubljala avtoriteto. Je kaj na tem, ali gre bolj za floskulo, s katero opletajo kritiki šolstva?

Avtoriteta je lahko tiste vrste s palico in grožnjami ali pa tista, ki si jo pridobiš s svojim človeškim pristopom, doslednostjo in strokovnostjo – pa seveda z veliko širino in kančkom humorja. Učitelj, ki zgolj hodi v službo, običajno ne more imeti avtoritete, ker ne predstavlja zgleда. Zame strahovlada ne predstavlja avtoritete. Če je imel nekoč učitelj avtoriteto, če je otroke pošiljal klečat na koruzo in jih vzgajal s palico, ima danes odlično priložnost, da se izkaže kot človek in strokovnjak, kot čuteče bitje, ki mu je mar za vsakega posameznika. In to je tista prava avtoriteta.

V zadnji tretjini prejšnjega šolskega leta se je začela koronakriza in šola na daljavo z vsemi neznankami in izzivi, ki so prišli poleg. Kako uspešno je delovala pri vas?

Takoj prvi dan, ko smo ostali doma, smo začeli s poučevanjem na daljavo, čeprav v resnici nismo bili nanj pripravljeni, saj nihče ni predvideval, da se lahko zgodi

kaj takega. Potrebno je bilo veliko truda, da smo vzpostavili sistem, ki je deloval, učitelji so se pri tem izjemno izkazali, svojo vlogo pa so odlično odigrali tudi starši, za kar jim gre iskrena hvala. Poskušali smo ostati pozitivni in tako večjih primanjkljajev v znanju pri večini nismo zaznali. Ker smo manjša šola, smo lahko »polovili« vse, ki se sprva niso odzivali, priskrbeli smo jim tudi računalniško opremo, tako da izgovorov za komunikacijo na daljavo ni bilo. Je pa vsaka takšna kriza preizkus za celoten kolektiv, kako se zna povezati, si pomagati, sodelovati. Kolege res lahko samo pohvalim.

Tudi začetek novega šolskega leta je bil zelo poseben, poln vprašanj, nešteto prilagajanj, zahtev. Kako je bilo? Kako ste se navadili? Kako ste pripravljeni na vse bolj rdeče scenarije, ki se nam napovedujejo?

Zaenkrat smo v zelenem scenariju, scenariju B, vendar se že pojavljajo posamezni sekundarni primeri okužb, ki so vneseni v šolo. Veseli smo, da zaenkrat nihče od učencev, otrok v vrtcu ali zaposlenih ni zbolel. To je tudi glavna skrb. Če bo moral denimo en razred na predmetni stopnji v karanteno, bomo takoj izgubili tudi 4–5 učiteljev, kar pa bo lahko velika težava. Situacijo jemljemo zelo resno, toda če ne bomo šli po tej poti, potem cilja (čim dlje ostati v šoli) ne bomo dosegli. Menim, da se velja potruditi in se čemu tudi odpovedati.

Šola je živ organizem. Kako vi opazate, da otroci prenašajo in dojemajo, sprejemajo koronakrizo? Ena glavnih težav je verjetno omejena socializacija. Otroci so radi v interakciji drug z drugim, prisotni v prostoru in času ...

Otroci so se maja po vrnitvi v šolo izjemno veselili drug drugega, potrebujejo svoje prijatelje. Največ težav je bilo z devetošolci, ki so postali nekako apatični, malo zato, ker se že zavedajo posledic, malo zaradi omejitev, ki smo jim zavezani. Vsega pa učencem ne moremo vzeti, pouk in dnevi dejavnosti zaenkrat tečejo normalno, težava nastopi v podaljšanem bivanju in varstvu vozačev. Za podaljšano bivanje imamo 3 sistemizirane učitelje, potrebovali bi jih 7. Nemogoče je, da se učenci ne bi mešali.

Kaj sporočate staršem otrok, ki jih skrbi in so morda tudi zmedeni zaradi obilice raznolikih mnenj in teorij, ki jih je danes skoraj preveč vsepovsod?

Če bi v šoli brali vse te teorije zarote, bi se nam lahko še zmešalo. Ne glede na to, ali je virus umetno ustvarjen ali ne – obstaja eno samo dejstvo: virus je tu, po sedaj znanih raziskavah pa širjenje pomagajo preprečevati samo tri stvari: pogostejše umivanje oz. razkuževanje rok, socialna distanca in nošenje mask. To bi morali spoštovati ne glede na to, ali nam je vlada všeč ali ne. >

Morali bi se otresti dvomov v najosnovnejše ukrepe, predvsem pa sprejeti dejstvo, da tudi otroški rojstni dnevi niso tako pomembni, da se ne bi vsaj enkrat mogli odpovedati zabavi s celim razredom sošolcev in prijateljev. Tako otrokom pošiljamo napačna sporočila, da zanje omejitve ne veljajo in da morajo vedno dobiti vse, kar si želijo.

V tej številki Kostanjeviških novic lahko beremo tudi, v koliko različnih projektih sodeluje šola – kako to bogati vzgojni proces? Z druge strani gre pri tem tudi za dodatne obveznosti za učence in učitelje. Verjetno je treba vedno iskati pravo ravnovesje ...

Vsak projekt je kot otrok: najprej ga zasnuješ, potem pričakuješ odobritev, nato veliko vlagaš vanj in na koncu pričakuješ tudi neki pozitiven rezultat in plačilo za ves trud, ki si ga vlagal vanj. Smo ena šol, ki sodelujejo v evropskih projektih, ki prinašajo tudi finančne učinke, od INTERREG-a do IPE, že tretjič se vključujemo v projekt, ki ga vodi Občina Krško v okviru Las Posavje. Vse to so dejavnosti, ki učencem, učiteljem in šoli veliko dajejo, to je dodana vrednost, ki pa zahteva dodatno delo. Nekaj projektov je že zelo utečenih, kot denimo Eko šola ali Kulturna šola, v zadnjem letu stopamo tudi v evropska povezovanja in izmenjave v projektu Erasmus+. Imamo vodje projektov, sodelujejo pa povečini vsi učitelji. Da, pri tem sem kar zahtevna, ne želim, da zaspimo na vlakcu, ki drvi mimo.

Naš pogovor se dogaja v tednu otroka. Letošnja tema je Odgovor je pogovor. Kako se pogovarjajo/pogovarjate z otroki v vaši šoli? Kako živijo otroci v Kostanjevici?

Po mojem tukaj otroci živijo resnično v čudovitem okolju, radi se družijo, spet so oživela poletna srečanja ob Krki, tudi socialnih stisk je manj kot v večjih mestih. Pogovor pa je vedno osnova vsega. Tudi tu imamo prednost, ker smo manjša šola – vsi se poznamo, si zaupamo, hitro razčistimo nesporazume, ne dovolimo, da se problem razraste. Če imamo zdravo mero podpore staršev, uspešno vsakogar, ki hodi po robu, usmeriti nazaj na varno pot. Najbolj učinkoviti pa so pogovori v neformalnih stikih med učenci in učitelji na športnih dnevih, taborih, tečajih. Takrat so učenci bolj odprti za pogovor in učitelji jih bolj slišijo (tudi med vrsticami).

Bili ste del ambiciozne, sanjaške in garaške ekipe, ki je ob 750-letnici mestnih pravic Kostanjevice na Krki dala kraju novo energijo in zagon, kar je prineslo obilico različnih dogodkov in velikih sprememb. Danes ste edini od teh ljudi še aktivni v političnem življenju v Kostanjevici. Kako ste zadovoljni z uresničenimi sanjami? Kje bi po vašem mnenju lahko dosegli več?

Sanje se običajno ne uresničijo, a ne? Pogosto sem nostalgična, ko se spomnim tistih časov in Milana Herakovića, Anice Žugič, Silva Miklavža, Marjane Krhin, Janija Zakška, Staneta Tomazina, Andreja Božiča, Miloša Kovačiča in celotne ekipe tedanje Krajevne skupnosti. Toliko čudovitih dogodkov smo izpeljali in Kostanjevica se je takrat res prebudila. V Kostanjevico so prihajali ministri, predsednik Kučan, potem tudi Drnovšek, predsedniki vlad, kar naprej smo koga gostili, Kostanjevica se je prenavljala, bilo je podpisano pismo o nameri za gradnjo obvoznice, prejeli smo evropsko nagrado Entente Florale. Kot da je bilo vsega preveč za tako kratko obdobje! Ekipa, ki je izpeljala osamosvojitve občine, je žal doživela tudi veliko nizkih udarcev, podtikanj ... Potem se je vse skupaj hitro obrnilo navzdol, prišli so novi ljudje, ki še danes želijo zanikati vse, kar je bilo in kar se je naredilo v tistih časih – kot da se od leta 2007 zgodovina piše na novo.

Ste tudi članica občinskega sveta, v tem mandatu edina ženska. Kako ocenjujete vaše delo, sodelovanje, vašo moč?

Nisem samo edina ženska, ampak tudi najstarejša in z najdaljšim stažem v občinskem svetu. Žal se premalo žensk odloča za sodelovanje v politiki, manjka ženske energije in tako je tudi težje izbojevati potrebe občanov, ki so socialne narave, blizu mladini in ženskam. Načeloma s kolegi sodelujemo dobro, vendar pogrešam konstruktivne predloge, širšo razpravo, dogovore, prioritete. Vse prevečkrat se zadovoljimo s tem, kar pripravi občinska uprava in to potrdimo, ne da bi preverjali, ali je to res tisto, kar potrebujemo, ali so postavke v občinskem proračunu takšne, da omogočajo enakomerni razvoj celotne občine in so v korist vsem našim občanom. Sama prav gotovo ne bi mogla doseči ničesar, ker je en glas enako ničli. Sem pa zadovoljna, da smo bili vsi enotni glede izgradnje igrišča, vrtca in prenove šole. Zatakne pa se pri tako majhni, a pomembni zadevi, kot je zagotovitev prometne varnosti v okolici šole (hitrostne ovire). Absolutno več bi morali narediti za nemoten dostop do osnovnega zdravstvenega varstva, v večji meri bi morali omogočati subvencioniranje oskrbe na domu za starejše ter narediti nekaj korakov za vzpostavitev točke za mlade. Tukaj naloge nismo opravili.

Ko se pogovarjamo o življenju v Kostanjevici na Krki, ne moremo mimo velike prepletenosti z umetnostjo in kulturo. Kako vi vidite to – gre včasih za prazne besede ali je pri nas to res močnejše, drugače?

V Kostanjevici jaz to vidim kot veliko majhnih ogenjčkov, ki se jih da hitro pogasiti, ker nimajo prave moči. Vsak hoče imeti svoje društvo, ker se ne znamo dogovoriti.

Kulturno društvo menda imamo, a ne vemo, kaj počne, pihalni orkester se bori po svoje, Prforchenhaus poskuša sam narediti nekaj na področju etnologije, Društvo podeželskih žena se zelo trudi, a pretirane zagnanosti zaradi starostne omejitve članic ne moremo pričakovati. Potem pa zeva tukaj ena velika lunja, ki bi jo morala napolniti kakšna pevska skupina, morda gledališka dejavnost, folklor. No, na drugi strani pa je profesionalna kultura in umetnost z Galerijo Božidar Jakac in Valvasorjevo knjižnico. Obe pripravljata obilo odličnih dogodkov, toda Kostanjevičane na njih lahko prešteješ na prste ene roke. Starejši Kostanjevičani pogosto pripovedujejo, kako je bilo pred petdesetimi leti – toda takrat so bile prireditve tudi množično obiskane, ljudje so znali ceniti trud, ki je bil vložen v takšne dogodke.

Včasih se mi zdi, da je Kostanjevičane korona že pred leti zaprla v svoje domove!

Sodite tudi med tiste, ki to kulturno podobo soustvarjajo. Kaj najbolj cenite, kaj najbolj pogrešate?

Najbolj cenim žar, s katerim ustvarjajo naši učenci v različnih predstavah, recitalih, filmskih upodobitvah. Toliko energije in pristnosti je v teh mladih, a jih takoj, ko zapustijo šolo, izgubimo. Vesela sem, da se vsaj nekateri od njih vračajo s projekti, kot je denimo FKK. Sama rada raziskujem kostanjeviško preteklost in dam poudarek na to, da ne smemo pozabiti ljudi, ki so veliko prispevali k razvoju, kulturi in napredku Kostanjevice. Tako nastajajo tudi filmske predstavitve, ki vsako leto dajo slovesen pridih občinskemu praznovanju ... In če kaj pogrešam, je to vonj po gledaliških deskah, majavi oder, zaprašeno garderobo in čarobnost, ki jo predajaš gledalcem. Imamo mnogo krasnih prizorišč, kjer lahko realiziramo svoje projekte, a dvorana s profesionalno opremo je vendarle osnovna potreba vsake občine.

Eden večjih mankov v naši občini je to, da nimamo kulturnega doma, prostora, v katerem bi se lahko dogajali kulturni dogodki, prostora, v katerem bi se lahko zbralo večje število ljudi. Velikokrat potem v ta namen izkoristimo prostore v osnovni šoli. Kako vi vidite to težavo?

Šola je šola, kulturni dogodki in koncerti pa morajo potekati v za to namenjenih prostorih. To, da smo izgubili svojo kulturno dvorano, ki so jo zgradili naši ljudje z lastnim delom in prispevki, je ena velika žalostna zgodba, ki je tudi stavba, ki naj bi nadomestila nekoč eno najlepših dvoran na Dolenjskem, ne more nadomestiti. Če hočemo, da je kultura naša last in obče dostopna vsem pod enakimi pogoji, potem bi občina morala imeli

svojo kulturno dvorano. Ko sem leta »težila« o tem na občinskem svetu, so mi nekateri začeli odkrito groziti in mi oporekati, da se norčujem, ker bomo dobili krasno novo dvorano, ki nas ne bo nič stala. Verjamem, da bo vse krasno, razen cene najema, ki jo bomo plačali občani.

Kaj menite o novem projektu revitalizacije ministerialnega dvorca?

Naj zveni še tako skregano z ekonomiko, jaz odkup ministerialnega dvorca podpiram, malce me skrbi le, da se ne bomo dovolj poglobili v vsebino, ki naj bi napolnila dvorec. Že ob praznovanju 750-letnice Kostanjevice na Krki smo predlagali, da se stavba odkupi oz. uredi brezplačni najem, se pred njem uredi prostor za letno gledališče ter se nasploh preuredi v protokolarni objekt mesta. Saj smo mesto, ali ne? To bi morali poudarjati, to ne sme biti le floskula. Kostanjevica je mesto že skoraj 770 let in k mestu sodijo tudi mestni simboli. Ne dovolimo, da bodo – tako kot v Butalah – gledali na Kostanjevico kot na vas, ki se ji reče mesto!

Kot ravnateljica šole in kot aktivna v politiki lahko tudi opazujete, koliko je mladih, ambicioznih ljudi okrog nas, ki jim ni vseeno za prihodnost našega kraja. Vidite svetlo prihodnost? Razvoj?

Sem optimistka, vendar me izjave nekaterih vplivnih Kostanjevičanov malce begajo. Nekoč je eden izmed njih izjavil, da turizma in velikega razvoja tukaj ne potrebujemo in je dovolj, če nam dajo mir in postanemo spalno naselje. Če mislimo tako, potem lahko Kostanjevico spremenimo v čudovito destinacijo za ljudi v tretjem življenjskem obdobju. To je seveda ena izmed možnosti. Toda ali ne govorimo o medgeneracijskem sodelovanju, mar ne poudarjamo nujnosti povezovanja energije mladih in modrosti starejših? Zdi se mi, da mladi vedno pogosteje ostajajo doma, nekaj se jih tudi vrača, toda izgubili smo zelo veliko mladih, ambicioznih posameznikov, ki se iz Velike Britanije, Omana, ZAE, Norveške, Italije, Malte, Nemčije, Španije, Belgije ... ne bodo verjetno nikoli več vrnili. Mi pa potrebujemo za preboj prav takšne mlade, izobražene, neobremenjene občane. Nimamo dovolj velike kritične mase takšnih zanesenjakov, ki bi namesto voza znali voziti formulo 1. Kako jih vrniti nazaj? Nekaj dobrih praks tudi v Sloveniji že obstaja, od podjetniških inkubatorjev, brezplačnih najemov prostorov za dejavnosti do simbolične cene za nakup gradbenih parcel. Predvsem pa nam manjka širok diskurz in soglasje o tem, v kaj se želimo razviti, manjka nam splošno sprejeta vizija, ki bi jo oblikoval čim širši krog občanov (vsak župan sicer ima svojo vizijo, a >

ta je vezana zgolj na njegov pogled in njegov mandat). Zaradi težnje po viziji razvoja občine sem enkrat že doživela razrešitev z mesta podžupanje, zato je morda sedaj čas, da se izpostavi še kdo drug.

Kakšno bo praznovanje 770-letnice Kostanjevice na Krki?

To je vprašanje za milijon dolarjev, skoraj tabu tema. Pred 20 leti smo se o tem pogovarjali, načrtovali, se pripravljali in izpeljali obletnico, ki nam jo je zavidala tudi prestolnica. Najprej se moramo vprašati, ali si to zaslužimo, ali imajo naši občani pravico biti ponosni nasledniki in graditelji prihodnosti. Ko nam ne bo pomembno samo to, ali imamo brezhibne ceste do vsake zidanice, ampak tudi to, da bomo drug drugega čutili kot skupnost, kot eno, ko se bomo vsi počutili kot del neke zgodovinske zgodbe, potem bomo zmogli oblikovati in izpeljati tudi program visoke obletnice. A žal nam ura neusmiljeno odšteva sekunde, minute in dneve do 16. avgusta 2022.

Slavnostni koncerti našega pihalnega orkestra, Pa zapojmo ... s pevkami društva podeželskih žena, vsakoletne odlične in drugačne proslave ob prazniku naše občine ... Tem dogodkom s svojim značilnim povezovanjem, izbranimi besedami dajete dodatno dimenzijo in vrednost in tako ostanejo dlje v spominu in dajo misliti. Vse to vaše prostovoljno sodelovanje bogati našo skupnost, verjetno pa polni tudi vas. Je vprašanje, zakaj to počnete, sploh primerno?

Moja mami pravi: »A se ti ne zdi, da si za to že prestara, a nimajo nobene mlajše?« Seveda imamo mlajše, boljše, lepše, spodobnejše ... le da imajo tiste s takšnimi lastnostmi tudi temu primerno ceno, meni pa se zdi nehygienično, da bi za delo v lastni skupnosti, ki mi tudi toliko dobrega daje, izstavljala račune. Nekajkrat smo tudi najeli zunanje povezovalce, potem pa so me prosili, naj jim pripravim vezno besedilo. Na tak način lahko jaz povezujem tudi Evrovizijo! Res pa te takšno delo tudi napolni z izjemno paleto čustev: odgovornosti, strahu, veselja, razočaranja in te po opravljeni obveznosti tudi pusti popolnoma praznega. Po svoje je to kot droga: najprej si vznemirjen in poln evforičnih pričakovanj, potem pa padeš na ničlo in tako vedno znova potrebuješ en »šus«, da si napolniš baterije.

Poroke. Kot pooblaščenka uradno zaznamujete enega pomembnejših dni v človekovem življenju. Imate morda kakšno »univerzalno« misel, stavek, ki ga položite na srce parom, ki sklenejo zakonsko zvezo?

Če bi bili nasveti univerzalni, potem bi morali biti takšni

tudi zakonski pari, a ljudje smo pač zelo različni, tako v razmišljanju, delovanju kot čustvovanju. Najraje jim preprosto povem, da mora vsak izmed njiju prispevati svoj del, da bo jutranja kava vedno enako dišeča, da bodo besede vedno enako mile, da bosta vsak trenutek znala pri sebi zadržati tiste misli, ki prizadenejo, ki bolijo in jih s preprostim »oprosti« ni mogoče zakrpati ... Vsak izmed zakoncev je odgovoren za količino okrušene posode, za črepinje, ki jih ni mogoče zakrpati z lepilom, še manj nadomestiti z novo posodo.

Vam je ob vsem, o čemer smo se pogovarjali, kdaj dolgčas?

Slovar slovenskega knjižnega jezika pravi, da je dolgčas duševno stanje neugodja, nezadovoljstva, osamljenosti zaradi pomanjkanja primerne dela, družbe, zabave ... Moralo bi biti res kaj narobe z mano, da bi mi bilo po tej definiciji kdaj dolgčas.

Kateri kotichek Kostanjevice vam je najlepši, najljubši?

Trenutno sem še vedno zaljubljena v okolico naše šole, v galerijo v šoli, ko stopim v novo šolsko knjižnico ali čudovito obnovljeno telovadnico, ko pogledam skozi okno na nov vrtec in športno igrišče ... Povejte, če tudi vi ne začutite posebno energijo v šoli in njeni okolici?

Kaj napolni in razveseli Melito Skušek, ko se odmakne domov, si sezuje čevlje z visoko peto in se obleče v udobna oblačila?

Družina, mir na terasi, prijatelji, psička Lola. V svojem domačem okolju sem skromna, mnogo bolj, kot bi si kdo mislil. Če mi le uspe odmisлити urnike, ki mi ves čas odzvanjajo nekje v ozadju!

Kje se vidite čez pravljicnih sedem let – se boste vrnili pred televizijske žaromete in imeli svojo pogovorno oddajo, boste morda napisali knjigo ali si morda želite početi še kaj čisto drugega, novega, za kar v tako polnem življenju prej ni bilo časa?

Pravljice, še posebej tiste s sedmimi palčki za sedmini gorami se navadno končajo lepo, če vmes ne posežeta kakšna čarovnica ali zmaj. Televizija je moja velika ljubezen, morda bom pripravljala oddaje za tretje življenjsko obdobje, tudi knjigo bi napisala, pa se bojim svoje iskrenosti in zamer, lahko da se bom ponovno začela ukvarjati z družinsko mediacijo, ki sem jo malo zanemarila, ali pa bom upokojenkam urejala nohte in skrbela za njihov make up, pisala poročne, rojstnodnevne in pogrebne govore in čakala, če me bo slučajno razveselil kakšen vnuk ...

— Vprašanja je postavila Alenka Žugič Jakovina.

Tone Kastelic med slikami v svojem slikarskem ateljeju septembra 2020.
foto: Lidija Stipanič

Tone Kastelic, človek, ki verjame, da je smeh več kot pol zdravja

Leta 1937 se je gospodarska kriza, ki je zaznamovala tretje desetletje dvajsetega stoletja, začela malenkostno umirjati, vendar je slutnja vojne že lebdela v zraku.

Tudi v Kostanjevici na Krki je bilo, kot pišejo takratni kronisti, gospodarsko stanje slabo. Kmetje, ki so sestavljali večino prebivalstva takratne kostanjeviške občine, niso imeli pravih dohodkov in ne zaslužka, zato je v glavnem vladala revščina. Prebivalstvo so pestile tudi naravne nesreče, ki so bile v mestu na Krki precej pogoste.

V noči med 1. in 2. avgustom se je nad Gorjanci razbesnelo neurje. Podivjane vode so planile z gore ter pustošile domove, gospodarska poslopja, uničevale vrtove, sadovnjake in vinograde. Ljudje so popolnoma obupani begali naokrog ter z otroki zaman iskali zavetja. Nad izvirom Studene so to noč divje vode iz kraških globočin bruhnile na dan in odprle pot v temačno podzemlje Gorjancev.

Tudi jesen je bila zelo deževna in Krka je večkrat prestopila bregove. Meseca decembra, ko je voda spet zalila ulice mesta in okolico, so monterji Kranjskih deželnih elektrarn vozili električne kable s čolnom od droga do droga ter med hišami, kamor so priključevali elektriko. Z zastavami in zelenjem okrašena Kostanjevica, s postavljenostno tribuno pred občinsko hišo, na kateri so se izmenjavali slavnostni govorniki, je veselo praznovala prvi večer, v katerem so zagorele električne luči. Iz gostiln pa so se že oglašali prvi radijski aparati, ki so jih podjetni trgovci prinesli na preizkušnjo.

In v tem letu se je rodil Tone Kastelic, ki začinja svojo pripoved daleč nazaj pri svoji stari mami, ki izhaja iz Rogljeve hiše v gornjem Orehovcu. Poročila se je v Mihovo pri Šentjerneju. Družina z dvema otrokoma je živela v majhni, leseni hiši, kakršnih je bila večina v tej podgorjanski vasi. Neke nedelje sta šla z možem k jutranji maši in pustila malčka spati doma. Uro pozneje je ogenj zajel leseno poslopje in otroka sta se zadušila in umrla. Oba z možem sta bila obsojena na zaporno kazen, ki sta jo prestajala v Novem mestu. Stara mama je v zaporu rodila dečka Janeza. Ko se je vrnila na prostost, pa leta 1901 še hčerko, mojo mamo Marijo. Družinski oče je bil leta 1915 mobiliziran v avstrijsko vojsko, od koder se ni več vrnil, stara mama pa se je z obema otrokoma odpravila s trebuhom za kruhom v Slavonijo. Pri bogatem kmetu je dobila delo gospodinjske pomočnice in se s privarčevanim denarjem odločila, da bodo vsi trije odpotovali v Ameriko. Na potovalni agenciji, kjer so prodajali ladijske vozovnice za pot čez ocean, je kupila karte. Izselski agent ji je povedal datum odhoda ladje in obljubil, da se bodo nekaj ur prej srečali pred potniškim terminalom tržaškega pristanišča, kamor bo dostavil tudi vse potrebno za pot čez veliko morje. Zaman so čakali na agenta in karte, goljuf je pobral denar, mati z obema otrokoma pa se je brez prihrankov vrnila domov v Orehovec. V vsej tej nesreči ji je pa le posvetil žarek upanja. Za možem, ki je padel v vojni, je dobila vojno odškodnino. Nekaj malega si je sposodila še pri sorodniku Krvaku, kar je zadostovalo, da je kupila >

manjšo posest na Griču. Tudi trgovec Gač, od katerega je kupila parcelo, ji je šel na roke, saj mu je odplačevala kupnino v obrokih in to več let. Ko je sin Janez odrasel in postal samostojen, se je preselil v belokranjsko vas Dobljice. Stara mama ga je na njegovem domu večkrat obiskala in pri njem ostajala ponavadi teden dni. Ob enem takih obiskov je v Beli krajini tudi umrla in našla zadnje bivališče na tamkajšnjem vaškem pokopališču. Tako je moja mama ostala sama na Griču. Preživljala se je z različnimi priložnostnimi deli, veliko je bilo dnine, enkrat pri enem, drugič pri drugem kmetu. Nabirala je tudi zdravilna zelišča in jih prodajala odjemalcu Maroltu v Kostanjevico.

28. maja 1937 je delala na državnem posestvu, v drevnici na Johu in že zgodaj zjutraj je odšla od doma. V dopoldanskem času ji je postalo slabo in v predelu trebuha so se pojavile bolečine, kar ni bilo nič nenavadnega, saj je bila visoko noseča. Šef jo je ob dvanajstih pustil domov ter javil kostanjeviški babici Kalinovi, ki je pomagala pri porodih, da naj čim prej pride na Grič nad kostanjeviškim kloštrm. Ob pol enih so sosedje iz male lesene hiše že zaslišali jok novorojenca. Mama me je krstila za Toneta, v mladosti so me klicali Tonček. Bil sem nezakonski sin. Očeta, ki se je kmalu po mojem rojstvu iz Orehovca preselil v Ljubljano, sem spoznal pri svojih šestintridesetih. Z njegovo družino smo pozneje navezali stike in se vse do njegove smrti pogosto obiskovali. Imel sem še trinajst let starejšega brata Francija, ki je bil tudi nezakonski. Po končani osnovni šoli ga ni bilo več veliko doma, klatil se je po vaseh in delal pri kmetih za preživetje.

Ko sem bil star eno leto, je naša mala, lesena hiška zgorela. Da smo se rešili pred ognjem, pa imam tudi sam kar precej zaslug. Bil sem precej nemiren otrok in ponoči je morala mama večkrat vstajati in me tolažiti. Te noči je bil doma tudi brat, ki je spal na peči »kot ubit«, mamu pa je zbudil moj jok. Napol budna je zavohala dim po zoglenelem lesu in zaslišala prasketanje ognja. Dvignila me je iz zibke, zbudila brata, ki je zagrabil najnujnejše, in že sta stala pred hišo ter nemočno opazovala, kako ognjeni zublji žrejo naš mali dom. Po tem žalostnem dogodku so mami priskočili na pomoč dobri ljudje, ki so ji preskrbeli star lesen skedenj ter ji pomagali pri gradnji nove hiše. In kaj hitro je na pogorišču nastala v brežino prislonjena vrhkletna stavba. Na kletnih, v hrib vkopanih in iz kamna zidanih prostorih je bil postavljen lesen pritlični del z dvema prostoroma. V

prvem je bila veža in kuhinja, v drugem pa spalnica z mizo in krušno pečjo.

Ko se je aprila 1941 začela vojna, je bila moja mama že poročena z Rudolfom Maroltom, ki ga je najbrž spoznala pri prodaji zdravilnih zelišč. Preselil se je k nam na Grič in dobil sem očima. Po poklicu je bil sicer mizar, denar pa je služil predvsem z drugimi, bolj dobičkonosnimi posli, pri katerih ni bilo treba vložiti toliko truda in so prinašali dober denar. Že pred vojno je odkupoval zdravilna zelišča in jih prodajal naprej, v času okupacije pa je kupčeval s tekstilnim blagom, soljo in še marsičem tretjim. Bil je pravi vojni dobičkar, sodeloval je z Italijani, Nemci in partizani.

Spominjam se neznanca, ki je nekega večera potrkal na vrata in ga opozoril, da se naj še isto noč nekam skrije, ker bodo prišli likvidatorji in ga usmrtili. Ko je padel mrak, sta z mamu odšla od doma in se potuhnili v Bobičevo hišo, ki je stala na samini ob poti v Orehovec. Naslednji dan sta se umaknila v klošter in tam ostala dva ali tri dni, mene pa pustila samega doma. Še dobro, da je bila v bližini sosedna Cunkova Francka, ki me je vzela k sebi. Čeprav so bili pri hiši še trije njeni otroci, je poskrbela zame in mi nudila zavetišče in hrano. Ko je čez nekaj časa srečala mojega očima Marolta, ki se mu očitno ni bilo treba več skrivati, ga je ogovorila: »Gospod Marolt, ali mislite, da bom jaz živela vaše otroke?« On pa njej osorno nazaj: »Kakšne moje otroke, jaz imam svoje otroke preskrbljene.« Francka pa ni odnehala: »Če niso vaši, so pa otroci vaše žene.« Seveda ji je Marolt zagrozil s smrtjo, vendar je bilo to le v trenutku besa. Še danes mi ni jasno, kako je mama vse skupaj dopustila, vem samo, da tudi njej z Maroltom ni bilo lahko.

Nekega dne sem bil spet sam doma, ko sem pred hišo zaslišal korake in moške glasove, kmalu zatem pa ropot in močan udarec, ki je razbil ključavnico na vratih, in v prostor je vstopilo nekaj italijanskih vojakov. Potuhnil sem se in iz skrivališča opazoval, kako so pobirali suho sadje, orehe in še nekatere malenkosti. Nenadoma pa je eden, ki je bil na straži naznanil alarm in vojaki so zbežali iz prostora ter se za sosedovo živo mejo ritensko umikali na varno. Stopil sem iz skrivališča in na moje presenečenje je v hišo vstopil italijanski oficir, ki je preplašil kradljive črne srake. Ustrašil sem se, kar je očitno opazil tudi Italijan, ki me je prav mило pogledal, me pobožal po laseh, pred hišo poiskal sekuro in usposobil ključavnico, da so se lahko vrata spet zapirala. Kaj kmalu pa smo se preselili v Kostanjevico. Stanovali smo

pri Fridlovih na otoku. Hišo smo si delili z gospo Fridl in njeno hčerko Lizi, ki sta živeli v desnem delu poslopja, mi trije pa smo se stiskali v levem prostoru hiše. Reka Krka je bila meja med nemško in italijansko okupacijsko oblastjo. Otok in naselja na desnem bregu reke so bila italijanska, naselja na levem bregu pa nemška. Nas otroke pa ni nič motilo, da so bili Italijani okupatorji, saj so nas prve mesece vojne ob različnih priložnostih razvajali z raznovrstnimi konzervami, makaroni, celo čokolado. V današnji Vili Castanei na Velikem placu, kjer je bila včasih Marokova gostilna, pred vojno pa je v njej živel notar Maurer z družino, je bila italijanska komanda. Pred poslopjem je stal stražar, ki me je

nekega dne poklical: »Vieni bambino, vieni.« Prijel me je za roko, odpeljal v velik prostor in me posadil na nizko omarico. V roke mi je potisnil polno porcijo okusne mineštre, dodal kos kruha in žlico, pristavil meni že znano besedico »mangia« ter opazoval lakotnika pred sabo. Ko včasih spomini odplavajo v ta čas, se mi, še sam ne vem od kod, pojavi okus po tej imenitni mineštri. Po odhodu Italijanov leta 1943 smo otroci v pričakovanju, da bomo kaj dobili, pričakali Nemce, ki so prihajali iz krške smeri. Na naše veliko razočaranje pa so nas enostavno nagnali.

V Kostanjevici sem se res počutil bolj varnega kot na Griču, vendar sem počasi postajal vandrovec, ki se je cele dneve potikal po mestu. Mama je vsako jutro odhajala delat na našo njivo na Dolu in se vračala šele proti večeru, saj ji je italijanska prepustnica (»lasciapassare«), ki si jo moral pokazati italijanski straži pri zapori na mostu in drugi blizu gostilne Kos, dovoljevala le en izhod iz mesta dnevno. Marolt je šel po svojih poslih, jaz pa sem ostal sam in ubijal dolgčas po svoje. Družil sem se s Polovičevim Marjanom, njegov stari oče je bil dimnikar in v času vojne, tako kot moj očim, prekupčevalec. Stanovali so v hiši na Velikem placu, danes Ulica talcev 16. Marjanova prijazna mama mi je velikokrat izkazala svojo dobroto in naklonjenost. V spominu mi je ostalo neko nedeljsko jutro, ko sem bil spet pri njih na obisku. Marjana so oblekli v praznja oblačila, saj je bilo treba v cerkev. »Naj gre k maši tudi Tonček, bova šla skupaj,«

Pred drugo svetovno vojno je v prostorih nekdanjega samostana, gradu, kot so ga domačini imenovali, živelo 23 družin. Fotografija je iz avgusta 1937, ko so se velike vode bližnjega Obrha razlile po sadovnjaku pred grajskim poslopjem.

je prosil mamico. »Ne more k maši tako umazan,« je bila stroga mama. Ko pa je v trenutku prestregla moj žalostni pogled, se je le vdala. Iz omare je potegnila še ene bele kratke hlače z rdečimi naramnicami, podobne tistim, ki jih je nosil Marjan. Preden sem jih oblekel, me je neka Italijanka, ki je stanovala v njihovi hiši okopala v velikem čeburu in, oblečena kot dvojčka, sva vsa vesela odšla od doma.

Očim me je sicer sprejel za svojega, vendar me ni imel rad, kar mi je večkrat tudi pokazal. Fizično se me sicer res nikoli ni lotil, mi je pa za vsako tudi najmanjšo reč grozil, da me bo premlatil. Najtežje je bilo prenašati psihično nasilje, ki ga je neprestano izvajal nad menoj. Nekega dne sem stal pred vrati, ko se je s kolesom pripeljal iz gostilne Klavž. Skupaj sva vstopila v prostor in na mizo je položil v papir zavite kolobarje salame, ki sem jih kar goltal z očmi. Moj plašni in lačni pogled pa ga je očitno razkuril, saj me je že v naslednjem trenutku nagnal ven. Umaknil sem se pred vrata in vsega v solzah me je presenetila Fridlova Lizi, ki je slišala jok in se pojavila na hodniku. »Kaj pa jokaš, Tonček?« me je vprašala. Jaz pa njej ves objokan in jezen nazaj: »Ta star dec mi ne da kruha.« »Pridi, ti ga bom jaz dala,« mi je rekla, stopila v kuhinjo in že je stala pred menoj z velikim kosom tako zelo pogrešane dobrote. V dneh, ko izvajam svojo življenjsko inventuro in misli potujejo v mlade dni, se mi kot v sanjah pojavi teta Lizi, ki stoji pred mano s kosom kruha v rokah. Spominjam se tudi, >

NAŠI LJUDJE

kako je moj očim nekega dne od Klavža prinesel nekaj koščkov pečenke. Mama je meso dala na tri krožnike, njemu največ, sebi manj, meni najmanj. Ko so bili krožniki na mizi, me je togotno pogledal in z vsilo porinil svoj krožnik z mesom stran od sebe, da se je zaustavil na drugem robu mize, ter na ves glas zatulil: »Na, pa mu daj še to, naj vse požre!« Z mamom sta se pozneje skregala in še danes slišim, kako mu je zabrusila nazaj: »Saj ga nisem skrivala pod kiklo, saj si vedel, da ga imam, zakaj si me pa vzel?« Veliko sem se družil s sosedovima fantoma, Ivanom in Radom Hočevarjem. Njuna starša ju nista pustila nikamor, zato smo se največkrat igrali v svinjakih za njihovo hišo. Jaz, ki sem bil svoboden in brez omejitev in zelo dobro informiran, kje v Kostanjevici je možno dobiti kaj zanimivega, sem bil za njiju dva kar dobra družba. Najbolj vabljive stvari pa so bile tiste, ki so gorele in pokale. Ob kapitulaciji Italije so vojaki v zabojih pustili posebne bombe, ki sem jih razstavljal, iz njih potegnil gorljive lističe smodnika v svilnati vrečki ter bolj fin in eksploziven smodnik, izprazen kovinski del pa vrgel v vodo. In tako smo večkrat vsi trije sedeli na koritu v svinjaku in na prižgani sveči kurili gorljive lističe in paličice iz bombe. Enkrat užitek, ki je pre-rastel v željo po še večjem ognju. Kar naenkrat je Rado vzel v roko cel šop lističev, rekoč: »Tole bo pravo veselje, to bo pravi ogenj, to bo fino!« Meni pa se je zdelo, da bo preveč, kar sem mu tudi rekel. »Če bo preveč ognja, bom pa pihnil,« je pogumno pristavil. Ni bilo treba pihati, saj je takoj, ko je prinesel stvar k sveči, že počilo, midva sva odskočila, opeke na ostrejšju svinjaka je eksplozivni zračni val dvignil in nekaj jih je padlo mimo najinih glav na tla. Rado je ognjeno zmes vrgel v kot in oba sva pobegnila iz svinjaka, ki je imel dva prostora in le ena izhodna vrata. V prostor brez vrat je vodila le večja odprtina, ki je bila namenjena mladim prašičkom, da so lahko skozi njo prišli stran od mame svinje v drugi prostor. V tem prostoru brez vrat je ostal Ivan, ki se je, še sam ne vem kako, prebil ven. Rado je takoj tekkel po očeta, ki je v paniki prijel za prvo vedro, v katerem so bile pomije in jih polil po ognju. Sam pa sem jo ucvrl domov in izza vogala gledal sosede, ki so prišli pomagat gasit ogenj. Večkrat sem prinašal smodnik tudi moji mami, ki je verjela, da zdravi pljučnico.

V dneh kratkotrajne svobode, ko so Italijani odšli iz mesta, Nemcev pa še ni bilo, mi je Hočevarjev Ivan ves navdušen povedal, da je v hiši, kjer je bila italijanska komanda, ostal radio. »Teci ponj in ga prinesi, bomo imeli spet nekaj novega.« »To se pa res spleča,« sem

rekel, se zapodil proti komandi ter prinesel čudežno napravo v našo igralnico. Ni bil ne vem kako velik, je bil pa za šestletnika kar precej težak. Popoldne sem moral v šolo in komaj sem čakal, da je odzvonila zadnja šolska ura. Ko sem se proti večeru vračal domov, sta me sosedova fanta že čakala in mi svečano naznanila, da radio že »špila«. Ob vstopu v svinjak sem videl, da sta radio razmontirala, ven pometala žarnice in ostalo drobovje, v ohišju pa pustila samo zvočnik in vse skupaj prislonila ob odprtino, skozi katero je bil prehod v drugi prostor. In Rado je ukazal radiu: »Zapoj Na planincah.« V drugem prostoru pa je Ivan začel peti Na planincah sončece sije in po naročilu Rada še nekatere druge, nam znane pesmice. Na koncu venčka narodnih se je skozi odprtino med obema prostoroma le privlekel solist in predstave je bilo konec.

V šolo so me vpisali leta 1943 v času italijanske okupacije. Ker je bila stavba osnovne šole poškodovana in nepri-merna za pouk, so za nas našli nadomestne prostore v poslopju današnje pošte in prostorih župnišča na otoku ter v stavbi takratne občine v predmestju Kostanjevice. Prva dva razreda dvoizemskega pouka sem obiskoval v prostorih nekdanjega župnišča na otoku. Od učnega osebja sta mi v lepem spominu ostali Stana Gajškova in Marija Likarjeva, s sošolci pa sem imel zelo slabe izkušnje. Za moje vrstnike sem bil pankrt, kar so slišali od staršev in se do mene temu primerno tudi obnašali. Ne vem, od kod vzdevek Kraljiček, sin Kraljice, vem samo to, da sem bil neprestano preganjan in zasmehovan. »Kraljiček prihaja,« so kričali in me, ko so videli, da si to ženem k srcu, še raje dražili. Večkrat so se me tudi fizično lotili

Skupina italijanskih vojakov pred stražarnico na spodnjem mostu leta 1942.

in se izživljali nad menoj. Prijatelj nisem imel, za nobenega nisem bil dovolj dober. Leta 1943 je prišla na svet sestra Milica, ki nam je vsaj malo popestrila življenje.

V času italijanske okupacije je bilo precej mladih Kostanjevičanov odpeljanih v internacijo. Italijani so mlade fante, ki so se znali skriti, dobili s prevaro. Objavili so, da potrebujejo mlado moč za delo v Krakovskem gozdu, kjer naj bi za dobro plačilo pomagali pri sečnji drevja. Na razpis se je javilo kar nekaj mladcev, med njimi tudi moj starejši brat. Vse zainteresirane so povabili na dvorišče Gačeve trgovine (danes Kmetijska trgovina), jih postrojili v vrste in iz nje začeli izločevati najmlajše, med katerimi je bil tudi moj brat. Ko je to videl Marolt, ki je bil pri tej ceremoniji prisoten, je rekel oficirju, naj ga vrnejo nazaj v vrsto. Vsi, ki so ostali tam, so bili poslani v fašistično taborišče Renicci v Toskani, od koder so se po kapitulaciji Italije, septembra 1943 vračali peš domov. Mojega brata in enega od Štefančevih fantov iz Orehovca pa ni bilo med njimi. Na poti sta se v Italiji lačna zatekla v neki vinograd, kjer so ju zajeli fašisti in odpeljali nazaj v taborišče. Po letu dni pa so ju le spustili in tako sta leta 1944 prišla v Kostanjevico. Tega dne sva bila z mamo doma, ko je nekdo narahlo potrkal na vhodna vrata in v prostor je stopil moški oblečen v italijansko uniformo. Mamo so oblike solze in vsa objokana me je vprašala: »Tonček, ali ga poznaš?« Poglelal sem prišleka in odgovoril: »Ne.« In čisto zares tujca, ki je stal pred menoj, niti slučajno nisem poznal. Ko pa je spregovoril, sem v njem prepoznal brata, ki je ves jezen vprašal mamo: »Kje je Marolt?« »Umril je,« je plašno odgovorila. »Še dobro,« je rekel brat in nadaljeval, »če ne bi, bi pa zdaj.« Marolt je umrl nekaj mesecev prej. Zbolel je za pljučnico in ves ubog je nekaj dni ležal na postelji. Ko sem nekega dne prišel domov, me je vprašal: »Tonček, ali veš kje je vino, ki ga je prinesla neka teta s Črneče vasi?« »Vem,« sem rekel, ga poiskal in mu ga natočil. Popoldne ga je spil, zvečer je že umrl. In meni, se je kamen, ki sem ga nosil okoli vratu, snel in življenje je postalo precej znosnejše.

Tako smo po smrti Marolta leta 1944 ostali v Kostanjevici do konca vojne. Spominjam se, kako so v prvih dneh svobode mimo naše hiše gnali nepregledno množico hrvaških ujetnikov proti Krakovskemu gozdu žalostni usodi naproti. Pozneje se je v Kostanjevici šušljalo, da so pri teh akcijah sodelovali tudi mladci iz našega okolja. Mojega brata so osvoboditelji postavili na zgornji most čez Krko, kjer je opravljal stražarsko službo.

V času našega bivanja pri Fridlovih v Kostanjevici je na Griču živela družina Lakner iz Orehovca, ki jim je mama dala hišo v uporabo, da ni bila prazna. Po vojni so se težko odpovedali svojemu novemu domu. Ko smo se vrnili na Grič, smo zaživeli spet neko novo življenje, starejši brat je le še občasno prihajal domov, zame pa je postala največja nadloga šola in nesramni orehovški vrstniki. Nekaj časa je bil moj zaveznik sosed z Griča Kotarjev Martin, njemu Orehovčani niso storili nikoli nič hudega, saj je po njihovem izhajal iz normalne družine z očetom in materjo. »Martin greva skupaj,« sem ga prosil, »greva po drugi poti.« In sva šla po visokem snegu, čez travnike ob Obrhu do šole. Orehovčani pa po glavni cesti in gorje, če so naju dobili. Enkrat pa naju je, skoraj do pasu v snegu, opazila učiteljica Likarjeva, ki je stanovala v Špilarjevi hiši in je prišla k Obrhu po vodo. »Kaj pa vidva,« je vprašala. Povedal sem, da me Orehovčani neprestano preganjajo in nadlegujejo, Martin pa me spremlja. Gospodična Likarjeva se je zavzela zame in naju rešila pred nasilnimi vrstniki. V šoli sem bil neurejen in zelo slab učenec. Moja mama se ni kaj veliko zanimala za moje uspehe in neuspehe. Rekla je: »Za motiko boš že znal prijeti, za to pa ni treba petic v šoli.« Uspešno sem zaključil le štiri razrede osnovne šole. Spominjam se tudi birme leta 1946. Moj birmanski boter je bil Colarič iz Slivja, ki mi je dal 200 dinarjev in orglice. Z nekaj tega denarja sva šla s Kotarjevim Martinom v pekarno in kupila štruco kruha, o katerem sva sanjala vsak dan. Ko sva se vračala domov, sva lomila koščke in štruca je kaj hitro izginjala. Ob izviru Obrha sva še malo posedela na belih skalah in hotela zmazati kruh do konca, da bi prikrla najin nepremišljen nakup. Pa ni šlo. Bog ve, katera žival je pojedla ostanke, ki sem jih skrtil pod velik kamen v hosti.

Mama je tudi po vojni vsako jutro odhajala na dnino, kakšen dinar pa je zaslužila s prodajo zelišč. Pri nabiranju sem ji večkrat pomagal tudi sam. Iz šibja mi je spletla košek, v katerega sva v gori pri Čestitkah nabirala koprive, nižje v gozdu pa korenine in liste volčje jagode ter krhliko. Zelišča je mama sušila na podstrešju naše hiše in večkrat sem na njih našel kakšno mačko, ki se je pretegovala in zdravila na njih. Živeli smo skromno, večkrat sem bil lačen kot sit. Ko je mama prihajala z dnine, sem najprej potipal, če je imela kaj v zavezanem predpasniku. Zame je bil že kos kruha dovolj, vse, kar je bilo več, je bilo pravo razkošje. Leta 1948 je umrla sestra Milica. Komaj petletno jo je pokopala davica. >

NAŠI LJUDJE

Takoj po vojni sem si kakšen kos kruha prislužil tudi z iskanjem nabojev, bomb in drugega vojaškega materiala, ki sta ga ob odhodu v Krko vrgli okupatorski vojski. Na dnu Krke so bile prave skladovnice te opreme, najbolj pa so bili iskani naboji, ki so se s svojim medeninaštim sijajem ponujali na dnu vode. Naročniki so bili predvsem posamezniki iz gorjanskih vasi, ki niso znali plavati. Največji odjemalec je bil neki Mohorski z Mohorja, ki mi je za naboje prinesel kar nekaj kruha.

Leta 1951 in 1952 sem se učil za mehanika v Kolesarskem klubu Sava Krško in obiskoval triletno

obrtno šolo, ki je imela prostore v veliki stavbi na Hočevarjevem trgu. Po dveh letih so mojstra Rudolfa Žižka zaprli zaradi »švercanja« koles, sam pa sem se znašel na cesti le z dvema razredoma končane obrtne šole. Krivdo so mojstru, kot sem zvedel pozneje, nprtili brez dokazov. Očitno nekomu ni bilo všeč, da se v času socializma ustvarja privatni sektor. Dober mesec pozneje me je zaposlil ključavničar Metelko Ivan iz Grobelj, ki je imel delavnico v prostorih nekdanje Gačeve trgovine pri spodnjem mostu v Kostanjevici na Krki. Prosil sem ga, če bi me lahko vzel v uk in vpisal v tretji letnik obrtne šole. On me je sicer vzel v službo, ni me pa prijavil v šolo, zaradi česar sem dobil poziv na predvojaško, ki je bila obvezno urjenje nabornikov pred odhodom na služenje vojaškega roka. Opravičeni so bile le tisti, ki so obiskovali šolo. Več kot sto vojaških novincev z Dolenjske in iz Posavja se je štirinajst dni privajalo na vojaško življenje v prostorih še precej uničenega nekdanjega kostanjeviškega kloštra, ki so ga leta 1942 požgali partizani. Jutranjemu vstajanju je sledila telovadba, zajtrk, »politička nastava«, vojaške vaje z lesenimi puškami, kosilo, pohod na Gorjance in večerja. V glavnem precej natrpan program brez prostega časa. Spali smo na slami na skupnih ležiščih. Celotno usposabljanje so vodili slovenski vojaški starešine, jezik poveljevanja je bil srbohrvaški, predavanja so potekala v slovenskem jeziku. Vse skupaj se je odvijalo v nadstropju, v katerem je danes pleterska zbirka, in obeh spodnjih nadstropjih. Velik del trakta je bil porušen in mirno si se lahko sprehodil do Obrha. In tako sva nekoga dne s Cunkovim Mirkom iz Orehovca hotela malo

Na dvorišču mehanične delavnice Kolesarskega kluba Krško leta 1952. Vajenec Tone Kastelic stoji prvi z leve, mojster Rudolf Žižek sedi na zadnjem sedežu motorja. foto: družinski arhiv

k potoku, ko naju je zalotil eden od glavnih vojaških starešin, Vodopivčev Milan iz Kostanjevice. »Gde ste vas dvoje krenuli,« naju je nahrulil ter odpeljal v kuhinjo, kjer sva morala za kazen celo popoldne lupiti krompir. Ko sem po štirinajstih dneh prišel na svobodo, je bila ključavničarska delavnica že zaprta. Mojster je prenehal z delom, jaz pa nikoli nisem končal obrtne šole. Leta 1957 so me poklicali na služenje vojaškega roka v makedonsko mesto Resen pri Prespanskem jezeru, daleč stran od Kostanjevice. Takratni domovini sem služil 24 mesecev, kot »pešadinca« sem bil pomočnik mitraljezca, nosil sem mu podstavek za orožje. Po treh mesecih so me predstavili v Skopje, pozneje Tetovo, kjer sem opravil izpit za desetarja in po letu dni dobil dopust. Ker je vožnja z navadnim vlakom, za katerega vojaku ni bilo treba plačati nič, iz Makedonije do doma trajala skoraj teden dni, sem prosil mamo, da mi pošlje denar za Simplon Orient Express, ki te je pripeljal domov že v enem dnevu. Denar mi je mama res poslala, vendar si ga je morala sposoditi. Vojska mi ostaja v spominu kot en velik dolgčas in izguba časa.

Ko sem leta 1959 slekel vojaško suknjo in se vrnil domov, sem se zaposlil v IMV-ju Novo mesto kot delavec in s prvim denarjem v domači hiši napeljal elektriko. V vsakem od obeh prostorov je brlela le po ena žarnica, tretja je bila nad vhodnimi vrati. Vodo smo v brentah nosili iz Obrha, o vodovodu še sanjali nismo. Na delovnem mestu sem srečal tudi svojo ženo, s katero bova naslednje leto praznovala šestdeset let skupnega življenja. Pogleda sta se srečala, zbližala in oči so vnele dušo in telo. Kmalu

NAŠI LJUDJE

sva se vzela in postala je moja žena ter srčna vez za vedno.

V začetku šestdesetih let sem se vpisal v večerno osnovno šolo, ki so jo organizirali v kostanjeviški šoli za časa ravnateljstva Lada Smrekarja. S tem izobraževanjem sem pridobil osnovnošolsko izobrazbo. Moja sošolca sta bila tudi pokojni Janez Košir in duhovnik v pokoju Franci Drobnič z Malenc. V prvem razredu večerne šole sva bila

s Francijem še oba odlična, v drugem pa sem jaz opešal. Ker sem bil poročen in takrat že oče dveh hčera, sva z ženo načrtovala gradnjo hiše na Griču. Bratu sem predlagal, da bi mu izplačal njegov nujni delež naše griške posesti, vendar se s tem ni strinjal, zato sem se odločil, da bova gradila najin novi dom v Kostanjevici. Leta 1964 sva kupila parcelo in delo se je začelo. Čeprav smo v tem času Slovenci začeli uživati vse večjo blaginjo, sva morala z ženo kar dobro zategniti pas in imeti peklensko voljo, da so dela tekla, kot sva si nekako zamislila. Za kredit sva sicer zaprosila, vendar ga nisva dobila in znajti sva se morala po svoje. Pomagali so nama tudi nekateri trgovci, ki so mi prodajali material z odplačilom na več obrokov. Betonske zidake za kletne prostore sem izdeloval sam, cement kupoval po vrečah, da o drugih težavah ne govorim. Po štirih letih smo se meseca avgusta vselili v hišo, ki pa še ni bila končana v celoti. Ometani so bili le tisti prostori, ki smo jih uporabljali. Kuhinja z dnevno sobo, spalnice in kopalnica s straniščem. Moja mama, ki se je preselila z nami, in otroci so spali v eni sobi, midva v drugi.

Leta 1970 sem se vpisal v delovodsko šolo v Novem mestu in po končanem šolanju postal delovodja, kar se je poznalo tudi pri osebnem dohodku. 1974 sem se za nekaj let zaposlil v SOP IKONU v Kostanjevici na Krki in delal veliko po terenu. Na prigovarjanje nekdanjega sodelavca in prijatelja sem se vrnil v IMV, kar sem pozneje obžaloval. Leta 1991 sem se po šestintridesetih delovnih letih upokojil in to z veseljem, saj so bili v tistem času odnosi v podjetju izredno slabi. Doma me je čakala mlada upokojenka, ki je šla v pokoj leto dni prej. Zaživela sva svobodno življenje. Tako je prišel čas, ko si sam sebi šef in po svoji volji odločaš, kaj boš počel. Ker moraš približno deset ur, ki si jih prej posvetil službi z nečim nadomestiti, sem začel

*Med dvoletnim služenjem vojaškega roka v Makedoniji smo si vojaki krajšali čas z igranjem šaha.
foto: družinski arhiv*

razmišljati o dejavnostih, ki bi mi krajšale upokojske dni. Pomislil sem na risanje, ki me je zanimalo že v osnovni šoli in za kar sem bil včasih deležen tudi pohval. Učiteljica je za moj izdelek večkrat rekla: »Lepo si narisal, lepo.« Vendar je bil list, na katerem je nastal izdelek, umazan in zmečkan, torej ni bil za na stenčas, kamor je pripenjala le najlepše risbe. Že od mladosti naprej sem občudoval slike na stenah, zame je bilo to nekaj veličastnega, želja po slikanju je v meni rastla, ob tem pa tudi strah in dvom, da bom pri tem uspešen. Že v IMV-ju mi je sodelavec, ki se je tudi sam amatersko ukvarjal s slikarstvom, večkrat rekel: »Poskusi, če imaš to rad, ti bo zagotovo uspelo.« Zame je bilo slikarstvo čudež, slikarji pa čarovniki. Nezaupanje vase je bilo tako močno, da sem si za svoj hobi namesto slikanja, ki me je veselilo, izbral popravilo starih ur, rezbarjenje figuric iz lesa ter oblikovanje in izdelavo glinenih izdelkov. Sredi osemdesetih let prejšnjega stoletja pa me je moja najstarejša hči Lidija povabila na slikarski tečaj, ki ga je vodil akademski slikar Jože Marinč iz Kostanjevice na Krki. Prve ure tečaja je naš mentor od nas zahteval, da rišemo, kar mi ni nič pasalo, ko pa sem videl, da brez risbe ni slike, sem se trudil risati tudi doma. Kmalu sem si kupil barve in platno, ki sem ga sam napenjal na podokvirje. Motivi, ki so nastajali z nanašanjem akrilnih barv, so bile krajine, tihožitja, pozneje tudi portreti. Potem sem kot slikarsko podlago uporabljal tudi stare, že uporabljene bobrovce, ki sem jih najprej dobro očistil, impregniral, premazal s Sadolinom, počakal, da so se dobro posušili, in nanašal Jupol kot temeljno barvo. Za opremo podružnične cerkve sv. Mohorja sem na štiriinajst strešnikov bobrovcev narisal križev pot. V cerkvi je na steni tudi moj portret patra Metoda, kapucinarja iz Krškega, za katerega sem bil deležen številnih pohval. V kostanjeviških cerkvah sem odpravljajl poškodbe na cerkvenih plastikah, v farni cerkvi svetega Jakoba sem >

*Družinska fotografija iz leta 1973, na kateri za mizo v kuhinji sedijo z leve proti desni: najstarejša hči Lidija, drugorojenka Damjana, najmlajši sin Toni, mama Marija ter mož Tone in žena Angelca.
foto: družinski arhiv*

restavriral poškodovane reliefne podobe križevega pota, narejene iz mešanice papirja in mavca.

Bil sem tudi med ustanovnimi in aktivnejšimi člani amaterskega slikarskega društva Oko iz Krškega, se preko društva izobraževal, udeleževal številnih likovnih delavnic ter kot avtor sodeloval na različnih društvenih razstavah. Po več kot tridesetih letih slikarstva sem se že malo upehal in ulenil in prazno slikarsko platno čaka že kar nekaj mesecev, da na njem začnejo nastajati nove podobe.

Še v času službovanja, pa tudi pozneje, sem bil aktiven tudi na glasbenem področju. Že v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja so me povabili v cerkveni pevski zbor pri župniji Kostanjevica na Krki, vključil pa sem se tudi v IMV-jevski tovarniški pevski zbor in v njem vztrajal vse do odhoda v pokoj. Veliko smo gostovali po raznih slovenskih krajih, nepozabno pa je ostalo vsakoletno srečanje na Taboru slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični. Dobra družba, veselje in humor ter pesem, kaj še hočeš boljšega.

Zdaj, ko sem obmiroval, najdem veselje v naravi. Posebej v toplih dneh je užitek sesti na kolo in se s pomočjo angelčkov, ki so skriti v električnem kolesu, popeljati v vinograd na Dol, kjer je imela njivo že moja mama. V

*Pred brusniško cerkvijo, v kateri sta se 11. novembra 1961 poročila, stojita žena Angelca, ženin Tone ter brat France v ozadju.
foto: družinski arhiv*

veliko veselje so mi tudi družinska srečanja, na katerih se družimo najbližnji. Obe hčerki, Lidija in Damjana ter sin Toni z družinami, s katerimi smo v prijateljskih odnosih. Čeprav sem imel vse tri svoje otroke rad, je srečanje z vnuki in pravnuki posebna sreča in radost. Neka posebna ljubezen, ki jo ponavadi gojimo stari starši do naših najmlajših naslednikov, pri čemer nehote poskušamo dodati še tiste malenkosti, ki jih pri vzgoji svojih otrok nismo mogli ali znali dati.

— Janez Zakšek

*Angelca in Tone Kastelic na Tercijalskem mostu z betlehemsko lučjo decembra 2009.
foto: Teo Hrvoje Oršanič*

Dragoceno poslanstvo **Prostoferja**

Občina Kostanjevica na Krki izkazuje do svojih občanov, zlasti starejših, prav posebno skrb in pozornost. V občini imamo namreč PROSTOFERJE, ki pridejo naproti mnogim ljudem, ki sami nimajo vozniškega izpita niti lastnega prevoznega sredstva, potrebujejo pa prevoz iz domačega kraja, da lahko opravijo nekatere nujnosti. Največkrat gre za zdravstvene preglede, obiske specialistov, terapije, nakupe v trgovinah in druge opravke, ki zahtevajo mobilnost. Gre za dragoceno poslanstvo v okviru Zlate mreže, kamor sodi tudi pomoč pri prevozih. PROSTOFER je vseslovenski prostovoljni projekt za mobilnost starejših, ki povezuje starejše osebe, ki potrebujejo prevoz in ne morejo ali ne zmorejo uporabljati javnih in plačljivih prevozov. Prostoferji so starejši aktivni vozniki, ki radi priskočijo na pomoč. V Kostanjevici na Krki jih imamo kar sedem. Tudi v naši družini smo občutili »bogastvo« poslanstva prostoferjev. Prišli so naproti moji mami, ki je potrebovala prevoz k zdravnikom in terapevtu prav v času, ko smo bili drugi družinski člani v službah. V družini smo se znašli v stiski, kdo in kako bi lahko pomagal mami pri prevozu. Iz medijev in spleta poznamo delovanje Zlate mreže in poslanstvo Prostoferja v njenem okviru. Zasedli smo, da je v tem projektu sodelujoča tudi naša občina. Mama se je osebno obrnila na telefonsko številko 080 10 10 in prosila za pomoč pri organizaciji prevoza. Gospe v Zlati mreži so se ji vselej prijazno odzvale. Mamina prošnja in stiska je bila sprejeta z velikim razumevanjem in pripravljenostjo, da ji pridejo naproti. Mama je bila

prijetno presenečena, ko je izvedela, da pravzaprav vse prostoferje pozna: gospe Jožico in Vero, gospode Darka, Petra, Andreja, Jožeta in Francija. Z vsemi se je imela možnost in priložnost tudi srečati. Vsi so ljudje z velikim srcem in bogatimi vrednotami. Gotovo ni naključje, da so se prav ti šoferji prostovoljno javili za opravljanje tega dragocenega poslanstva. Njihov odnos do »sopotnika« je nadvse prijazen, spoštljiv in razumevajoč. Skrbno, odgovorno in zanesljivo opravljajo svoje poslanstvo. Čas izrednih razmer, povezan s koronavirusom, je malce spremenil pogoje skupne vožnje. Toda ob upoštevanju vseh ukrepov se poslanstvo Prostoferja izvaja nemoteno. Druženje v avtu, sproščen klepet in občutek varnosti, ki ga nudi šofer, olajša celo pregled pri zdravniku in opogumlja pri vseh drugih nujnih opravilih izven doma. Če pa skupni poti sledi še skupna kavica ob zaključku poti, prijazen pozdrav in spodbudna beseda, je vrednost usluge Prostoferja še toliko večja in lepša. Za človeka, ki potrebuje pomoč, je Prostofer bogata in dodana vrednost, ki daje občutek, da človek ne ostane sam, kadar se znajde v stiski in kadar potrebuje pomoč.

V imenu mame Ivane Jordan se iskreno zahvaljujem vsem prostoferjem in Občini Kostanjevica na Krki oziroma županu gospodu Ladku Petretiču, ki se zaveda poslanstva prostovoljstva, zato ga tudi podpira, neguje in skrbi za vključenost v Zlato mrežo, ki pride naproti vsem občanom. Velika hvala vsem. Ostanite z nami in za nas.

— Mateja Petric

Emilija Fon, magistra farmacije iz **Kostanjevice na Krki (1897–1984)**

Emilija Fon se je rodila 1. novembra 1897 v Celju. V Pragi je doštudirala farmacijo, nato pa se je 1927 preselila v Kostanjevico na Krki, kjer je do leta 1949 vodila zasebno lekarno sv. Miklavža, do upokojitve pa je bila njena upravnica.

V času druge svetovne vojne je bila Kostanjevica na Krki sprva del italijanskega okupacijskega območja, po njeni kapitulaciji, septembra 1943, pa jo je zasedla nemška vojska. Emilija

Fon je sodelovala z narodnoosvobodilnim gibanjem ter s sanitetnim materialom in z zdravili, ki jih je na skrivaj prenašala iz Novega mesta v Kostanjevico, oskrbovala partizansko zdravstvo tega območja. Leta 1942 so jo Italijani aretirali in jo za štiri mesece zaprli v novomeški zapor. Po končani vojni je nadaljevala z vodenjem lekarne, ki je bila leta 1949 podržavljena, Emilija pa je ostala njena upravnica. Dolga leta je

prijateljevala z arhitektom Jožetom Plečnikom, ki je na kostanjeviškem pokopališču zasnoval nagrobnik njene družine. Umrla je pred 36 leti, 13. oktobra 1984.

V Posavskem muzeju Brežice hranimo več izvirnih dokumentov magistre Fonove iz obdobja med drugo svetovno vojno. Eden najbolj zanimivih je dovolilnica, s katero je lahko brez zadržkov prečkala mejo okupacijske cone, da bi prišla do >

DEDIŠČINA

Dovolilnica za Emilijo Fon
(1897–1984), magistrica farmacije,
lekarnarica, inv. št.: Z4:4913;

svojih posesti v Krakovskem gozdu in Malencah. Dokument je dvojezičen, napisan je v italijanskem in nemškem jeziku, na njem pa so žigi obeh okupacijskih oblasti. Na dokumentu je fotografija Emilije Fon, edina, ki jo hranimo v muzeju.

Ob dopolnjenih sedem desetletij Posavskega muzeja Brežice smo v sodelovanju dvajsetih soavtorjev iz različnih ustanov pripravili razstave iz cikla Štirje elementi. Element zemlja smo posvetili ljudem in predstavili 70 Posavk in Posavcev. Za razstavo in publikacijo Štirje elementi: 3 – ZEMLJA, ki je izšla novembra 2019, je življenjsko zgodbo kostanjeviške lekarnarice zapisala Vlasta

Dejak. Pomemben del razstave sta dva hrastova stola, ki ju je oblikoval in Emiliji Fon podaril Jože Plečnik. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo Lekarni Krško, enoti Kostanjevica na Krki za sodelovanje in zaupanje, da sta stola del razstave, ki bo na ogled predvidoma do konca letošnjega leta.

— Maja Marinčič

Pogled na razstavo Štirje
elementi: 3 – ZEMLJA.
foto: Luka Rudman

Oltar sv. Antona Puščavnika v cerkvi sv. Jakoba II

V zadnji številki novic sem objavil članek o oltarju sv. Antona Puščavnika v farni cerkvi, ki pa ga moram zdaj popraviti. Ko sem že obupal, so se mi oglasili kolegi heraldiki arhivarji iz Arhiva Republike Slovenije, dobil pa sem tudi dovolj natančne informacije o restavriranju. To dodatno vodenje postavi vprašanje naročnika oltarja v povsem drugačno luč in dokončnega odgovora ta trenutek ni mogoče dati.

Da so strokovnjaki, ki raziskujejo plemiško družino Frankopanov, dopuščali povezavo z njihovim prvotnim grbom, se je zgodilo zaradi nezadostne količine ključnih podatkov. Izgubljeno dokumentacijo o restavriranju grbovnega skupka na oltarju so restavratorji končno našli in povedali, da je bilo v spodnji barvni plasti ozadje grba z zvezdo modro, oblika v spodnjem delu, ki je ni bilo mogoče razbrati, pa srebrna. Po analogiji s samostanskim grbom ta detajl predstavlja zemljo, trdna tla, tako kot tisti, na katerem stoji samostanski gozdni mož, že prej pa so dopuščali

možnost, da jo lahko beremo tudi kot vodo. Zdaj torej poznamo približno vsebinsko kompozicijo, ki se v naši izvedbi malce izogne abstraktnemu heraldičnemu jeziku.

Ključni podatek pa je, da se oba grba nahajata pod okriljem mitre nad dekorativnima kartušama s hrustančevnatim vzorcem. V naslednjem stoletju ornamentirane okvirje nadomeščata vzvalovana mitrina trakova. Pod takšnim dežnikom pa se ne more pojaviti grb civilnega dostojanstvenika. Mitra je simbol opatovega škofovskega dostojanstva oziroma simbolizira položaj opata samostana Marijin studenec v cerkveni hierarhiji. Predstavlja institucijo in ne konkretnega človeka, ki bi to čast lahko nosil že pred izvolitvijo. Grb zato najverjetneje pripada enemu od opatov, tako kot imamo nad vhodom v samostansko cerkev in na okvirju slike v kapeli sv. Ane v starem farovžu pod mitro grba samostana in opata Aleksandra plemenitega Tauferrerja. Kateremu opatu bi lahko pripadal grb z zvezdo?

Pečat Janeza Vogrinca Plantariča na listini SI AS 1063/2568, izdano v Kostanjevici dne 20. oktobra 1665. Z listino sta opat Plantarič in kostanjeviški samostan podelila dvorec Dobrava v kupno pravo Gregorju pl. Kernu.

Plantaričev grb ima grbovno polje predeljeno navpično, v desni polovici je bazilisk, v levi tri zvezde. Bazilisk je mitološka pošast, nekakšen zmaj s ptičjimi nogami in zmajevim repom, ki ubija s pogledom.

Grb Janeza Vogrinca Plantariča (1665–1687) je povsem drugačen, zaradi slogovnih značilnosti oltarja pa bi ta lahko nastal šele na koncu njegovega pontifikata. Smiselno bi bilo iskati pri njegovem nasledniku Robertu Knopu (1687–1702) ali pri Friedrichu Hofstätterju (1702–1708), Alan Müllner (1708–1719) je že prepozen. Vendar njihovih grbov ne poznamo. Knop ni bil plemenitega rodu in bi lahko imel neke vrste »govoreči grb«, ki izraža njegovo poslanstvo in ga je opat potreboval za uradne

potrebe. Zlata zvezda na modri podlagi in nad srebrno vodo bi lahko bila Stella Maris, Marija zvezda morja. Cistercijska liturgija je namreč precej ekskluzivno vezana na Marijin kult. Podoben sodobni primer je grb novega krškega škofa Jožeta Marketza, ki si je v svoj grb izvolil starokrščanski križ z Magdalenske gore. A to je samo ugibanje. Poiskati bomo morali še kakšno obliko našega zagonetnega grba in potrditi njegovega nosilca, da bi si vsebino lahko pravilno razložili.

V fondu listin kostanjeviškega samostana v Arhivu Republike Slovenije takšnega grba (zaenkrat) ni najti, kar ni čudno. Plantaričev nakup kostanjeviškega gospostva je samostan pahnil v dolgove, ki so jih opati odplačevali še več kot naslednjega pol stoletja. Zato je poslovnih listin, na katerih se grbi običajno pojavljajo v pečatih, zelo malo. Ni sicer rečeno, da samostan ne bi zmožal takšne investicije. Je pa verjetno oltar nastal za novo prizidano kapelo, kar je precej bolj zahtevno podjetje. Odgovore na vprašanja kdaj, zakaj in s čigavo pomočjo je nastal oltar sv. Antona Puščavnika, bodo zagotovila samo nadaljnja in predvsem vztrajna raziskovanja. Zaenkrat je mogoče reči le to, da kaže potreba po postavitvi kapele z oltarjem sv. Antona Puščavnika, ki je zavetnik živinorejcev, pastirjev, mesarjev, proti ognju (v hlevu) in priprošnjik proti kugi, na pospešen proces ruralizacije mesta. Samostan je bil temu zelo naklonjen, saj si je želel svobodno mesto povsem podrediti, v naslednjem stoletju pa so celo deželni stanovi razpravljali o možnosti, da Kostanjevičane potlačanijo.

Za interpretacijo grba se zahvaljujem doc. dr. Tomislavu Galoviću, za dokumentacijo pa Juretu Volčjaku iz Arhiva Republike Slovenije in restavratorju Luki Bogovčiču.

— Andrej Smrekar

Zgodba iz hrastovih gozdov

Jesen prihaja v naše kraje in zadnje dejanje naravnih ciklov pripravlja življenje na zimski počitek. Podoba pokrajine dobiva pester barvne odtenke, vonj zrelih plodov polni shrambe naših domov in duše.

Okus, vonj in barve minevajočega leta so enkratni kot vsako leto posebej, le barve hrastovih gozdov so letos drugačne. Spominjajo na jesen, a malce prezgodaj, odtenki so drugačni. V hrastove gozdove je prišla nova vrsta, nepovabljen Hrastova čipkarka (*Corythucha arcuata*). Drobna žuželka, doma iz Severne Amerike, stenica 3

mm dolga in 1 mm široka, kremaste barve, s prosojnimi krili v teksturi čipke. Ličinke so sive do črne in živijo v skupinah na spodnji strani hrastovih listov, iz katerih sesajo listni sok. Prizadeti listi zbledijo, porjavijo, >

se posušijo in nazadnje predčasno odpadejo. Zaradi ponavljajočih se poškodb drevo oslabi in manj prirašča. Oteženo je tudi pomlajevanje hrastovih gozdov. Hrastovo čipkarko lahko zaznamo od aprila do septembra na vseh vrstah hrastov in je pri nas že močno razširjena.

Hrastovi gozdovi v naši okolici so začeli svojo jesen malce prezgodaj,

skupaj s tujerodno vrsto poetičnega imena, ki nima prav nobene zveze z našo kulturno dediščino. Rešitve zaenkrat ne poznamo, lahko le prepoznavamo odtenke nenavadnih barv, podobnih pravi jeseni.

Naj ne bo to naša zadnja barvita jesen. Ohranimo Naravo močno, kajti le Narava sama lahko najde odgovore za naša nespametna dejanja.

— Jože Smolič

Revirni gozdar Zavod za gozdove Slovenije
Krajevna enota Kostanjevica na Krki
VIR fotografije: LIFE ARTEMIS

ZAVOD ZA GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Brežice

Po dolgi, prašni poti

Zakaj nekateri izberejo daljšo pot do cilja, čeprav do njega vodi tudi tista precej krajša? »Če greš po daljši poti, vidiš več,« je dejala ena od mojih sogovornic. Kako človek zmore ves ta napor? »Ne vem, od kod sem črpal vso to energijo, verjetno od vseh, ki so me čakali doma,« je odgovoril drugi. Ali vas ni nič strah? »Imam veliko strahov, ki pa se z vsemi temi potmi topijo,« je odgovorila tretja. »Povejte kakšno anekdoto s poti,« sem jih vprašala: »So stvari, ki jih lahko povemo samo ob svetem maziljenju,« so se zasmejale. Zakaj greste? »Ko pridem na Lapte, se ozrem v dolino in si rečem: »Kako je meni lepo!« O daljših poteh, ki so jih prehodili, pretekli ali prekolesarili, o cilju in vsem, kar se zgodi vmes, sem se z nekaterimi ljudmi, ki počnejo izjemne stvari, pogovarjala Anita Grubar.

Pia Peršič

»Rada grem v skalo, ampak gozdne poti so moj dom.«

V hribe sem hodila že od svojega šestega leta. Najprej s planinskimi tabori, ki so bili precej špartanski tabori v Logu pod Mangartom. Zjutraj smo vstali, telovadili, meditirali, zajtrkovali, nato pa tekmovali in hodili. V hribe sem nato veliko hodila z očetom, čeprav nismo bili planinska družina. Za hojo sem očeta pravzaprav navdušila jaz. V hribe sem redno hodila vse do sedmega razreda, ko me je zajela puberteta in je nato dolgo trajalo, da sem se spet odpravila na pot. Zdaj sem planinska in turnokolesarska vodnica ter varuhinja gorske narave Planinske zveze Slovenije pri planinskem društvu Videm Krško.

Moja prva daljša pot je bila z nekdanjim partnerjem z motorjem po Afriki, naslednje daljše poti pa sem se lotila s kolesom. Prekolesarila sem špansko Jakobovo romarsko pot – Camino, kjer sem srečala mnoge zanimive

ljudi, z zanimivimi, različnimi zgodbami, a z istim ciljem – da pridejo do konca. Sama pokrajina ni tako fascinantna, saj ni tako razgibana kot slovenska, zanimiv pa je socialni spekter te poti, zato sem se odločila, da bo moja naslednja pot, pot z nahrbtnikom. Začela sem kopati po naši pokrajini, saj sem želela spoznati svojo deželo, naše poti, zemljo, od koder prihajam.

Tako sem odkrila Slovensko planinsko pot in podplati so me začeli še bolj srbeti. Gre za najdaljšo vezno, to je daljinsko pot, in najstarejšo, nekateri pravijo, da celo na svetu, v Evropi pa zagotovo. Po vzoru te poti, včasih imenovane Slovenska transverzala, so v Evropi začele nastajati tudi druge podobne transverzale. Ta je bila torej prva, dolga je 630 km, čez vse sredogorje in Alpe, od Maribora do Ankarana, preko Kamniško-Savinjskih Alp, Pohorja, Koroške, Karavank, Julijskih Alp, predalpskih hribovij na Kras in vse do morja. Pot ni lahka ali enostavna, vmes so tudi nevarni odseki, ki zahtevajo dobro mero fizične pripravljenosti, kondicijske in tudi psihične, jaz pa sem bila takrat še zelena sedemindvajsetletna pohodnica. Na Facebooku sem ustvarila profil Hodim, torej sem, na katerem sem se javljala s poti, ki me je precej zaznamovala. Hodila sem 30 dni in prehodila vseh 630 kilometrov. Vendar je bila ta pot samo odskočna

foto: osebni arhiv

deska za mnoge ostale poti, ki sem jih nato načrtovala, prehodila, prekolesarila ali pretekla. Osvojila sem 500 vrhov ob 500-letnici protestantizma, prekolesarila sem Slovensko turnokolesarsko pot, dolgo 1800 kilometrov, s kolesom sem prevozila slovensko Jakobovo pot, ki me je s svojo lepoto navdušila, z nekdanjim partnerjem pa sem prehodila Via Adriatica Trail, najdaljšo hrvaško planinsko-turistično pot, dolgo 1100 kilometrov, ki je bila moja najbolj divja pot.

Organizacija in priprava sta več kot 50 procentov poti izleta in eno mojih najljubših opravil. Pri načrtovanju vem, kaj lahko od sebe pričakujem, zanašam se nase in poslušam svoje telo. Veliko pozornosti namenim obutvi, pozabiti pa ne smem na tisto rolco papirja, o kateri prepeva Adi Smolar. Na vseh mojih poteh imam mobilni telefon na letalskem načinu, saj varčujem z baterijo, s sabo pa imam vedno zemljevid, saj s prstom rada potujem po karti.

Zaposlena sem v TIC-u v Kostanjevici, kamor pride veliko ljudi, ki so pri svojih 50. letih prvič v Kostanjevici, kar se mi zdi presenetljivo in privede do spoznanja, da ljudje Slovenijo res premalo poznamo. Če po Sloveniji potuješ peš, že v svojem širšem okolju hitro spoznaš, da je Slovenija ogromna in neverjetna. Na vsakih 20 kilometrov se spremeni vse, od tega, kar je pod nogami, lokalnih narečij, do tega, kar je v loncu. Že ko se pelješ v službo in ti vsak dan vsaj enkrat zastane dih, je pokazatelj, da je tu res lepo. Za mano je pet tedensko kolesarjenje po deževni Angliji in Škotski, mesečno potovanje in trekking okoli Annapurn v nepalski Himalaji, hodila sem po eni lepših daljinskih poti na svetu GR 20 na Korziki, ki je bila suha, kjer ne slišiš petja ptičev, ni tako bogate flore, potem pa sem prišla v naše zeleno Posavje, kjer je narava buhteča, kjer te zelenilo kar bode v oči. Ja, od vseh barv sem pravzaprav večkrat prevzeta. Všeč mi je predvsem bukov in smrekov gozd. Rada grem v skalo, ampak gozdne poti so moj dom.

Zame je hoja zdravilo. Vir navdiha in svoboda. Premikanje samo mi daje občutek svobode v tem, da grem in grem in grem naprej, nato pa naredim kljukico ob doseženem načrtovanem za tisti dan. Po petih ali sedmih dneh se navadno zgodi prelom, ko postane vse preprosto in enostavno.

Kljub temu, da se ukvarjam tudi z gorskimi tekom in kolesarjenjem, vem, da je hoja naše naravno in primarno premikanje. Zato je tudi moja najljubša izbira. Preko

hoje živim sebe. Na poti se srečaš s samim seboj, doživiš hude nevihte, srečuješ se z divjimi živalmi in stoterimi strahovi. Ljub mi je ta nomadski način življenja. Ko se odpraviš na daljšo pot izbereš skok v mrzel potok, ne pod topel tuš. Učiš se biti hvaležen, skromen in ponižen. Čeprav me je še vedno pogosto strah, da bom lačna, zato jem na zalogo in tudi shranjujem na zalogo. Tudi sicer imam veliko strahov, ki pa se z vsemi temi potmi topijo. Velik del dolgih poti pa so vsekakor stiki z novimi obrazi, nova srečevanja. Zato cilj ni največja draž. Je sicer močan in je motiv, zagotovo pa so doživetja tista, ki štejejo največ.

Samo v naravi se zgodi ljubezen na prvi korak, zato naj bo hoja izgovor za vse drugo.

Ivanka Jordan

»Če poskrbim zase, lahko tudi za druge.«

Prej, ko sem bila še v službi, za hojo nisem imela časa, potem pa sem zbolela. Hoditi sem začela za lažje okrevanje, saj sem izgubila veliko mišične mase, imam pa tudi astmo, zato je zelo dobro, da se vsaj enkrat na dan prediham in prečistim pljuča.

Hoditi sem začela leta 2011. Najprej do jame. Počasi. Tedne in mesece je trajalo, da sem lahko osvojila kakšen okoliški bregec. Spomnim se, da me je takrat neka gospa ustavila in me vprašala, zakaj tako počasi hodim. Za vsak hribček sem se morala pošteno potruditi in kar nekaj časa je trajalo, da sem lahko kakšnega premagala brez ustavljanja. Napredovanje mi je dalo moč in motivacijo za nadaljevanje. Hotela sem iti naprej, da vidim, koliko zmorem. Čeprav sem sprva dihala kot slon, sem z vztrajnostjo počasi prišla daleč. Ko sem prvič prišla od Karlč do Slinovc brez ustavljanja, sem bila navdušena. Najpogostejša pot je bila na začetku mimo pokopališča do Griča in čez Zaboršt nazaj v Kostanjevico. Najlepša >

foto: osebni arhiv

pot pa mi je tista čez Mohor, Črnečo vas, čez Brege in na Lapte, kjer lahko ob pravem vremenu vidim Triglav in Kamniško-Savinjske Alpe. Najlepša stvar na poti je namreč razgled. Včasih zjutraj gledam Kostanjevico še vso v megli, gor pa že tako lepo sije sonce. Na pot grem, ko me zasrbijo podplati in ko vidim, da imam čas. Enkrat dopoldne, po tem ko že marsikaj postorim, in enkrat popoldne. Tako vsak dan naredim nekaj tudi povsem zase. Včasih grem samo en krog, spet drugič pa hodim tudi tri ure, odvisno od tega, kako se počutim. Če grem, si napolnim dušo, in ko se vrnem, sem polna energije. Če en dan ne grem hodit, mi nekaj manjka. Grem tudi, ko dežuje. Vzamem dežnik in grem. Med hojo si želim, da ne bi razmišljala o ničemer, želim se sprostiti in hoditi brez misli. Včasih pa, ko pridem na Lapte, se ozrem v dolino, razprem roke in si rečem: Kako je meni lepo!

Med potjo pa se ti lahko tudi marsikaj zgodi. Nekajkrat sem že zašla, vendar sem zelo vztrajna in če prvič ne najdem prave poti, grem ponovno na pot, da jo najdem.

Letos sem se odpravila iz Kostanjevice v svoj rojstni kraj, na Mokro Polje. Večer prej sem poklicala, da pridem zjutraj na kavo in ko sem po slabih treh urah prispela, me je že čakala kavica. Nekega dne pa me je sin vodil na Kičer. Hodila sem po skalah in ko sem prišla do križa, sem bila kot tisti, ki pridejo na Triglav. Čutila sem neizmerno zadoščenje, veselje.

Velikokrat sem hodila tudi z vnuki in z družino. Ko so bili vnuki mlajši, smo hodili čisto vsak dan. Imam namreč pet čudovitih vnukov, dve deklici in tri fante, ki mi dajo ogromno veselja in lahko rečem, da so me prav oni pozdravili.

Med potjo pogosto koga srečam in veseli me, ko opazim, da ljudje vse več hodijo, tudi po vaseh. Verjetno se počasi zavedamo, da mora za svoje zdravje najprej poskrbeti vsak sam, saj nihče ne bo poskrbel za nas tako, kot lahko sami zase.

Vesela in hvaležna sem, da lahko hodim, da mi ni treba ležati. Samo da smo zdravi, drugega ne potrebujemo ničesar. Če imamo zdravje, imamo vse. Če poskrbim zase, lahko tudi za druge. Zjutraj sem vedno polna energije in se nikoli ne zbudim utrujena.

Mislím, da se ti mora v življenju nekaj zgoditi, da začneš svoje življenje ceniti. Pomembno je, da v težkih življenjskih preizkušnjah ne obupaš in greš naprej, da živiš in misliš pozitivno, in da si hvaležen, da sploh lahko.

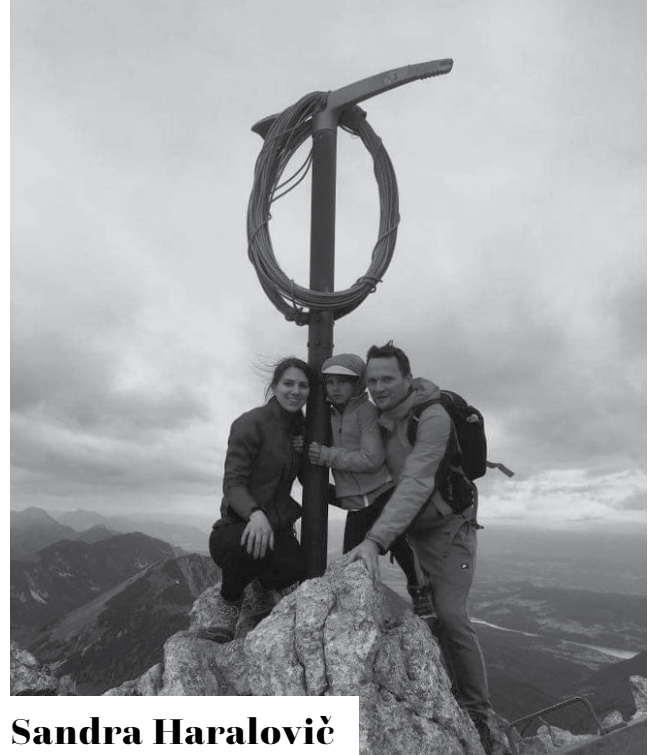

foto: osebni arhiv

Sandra Haralovič

»Zdi se mi, da je spoštovanje največja vrednota.«

Po tretjem porodu sem začutila močno željo po teku. Začela sem teči okrog Gradu, po Kostanjevici, potem pa do Šentjerneja ali Podbočja. Večkrat vzamem s seboj enega od otrok, da kolesari z menoj. Navadno se vna-me prepir, ker si vsi želijo z mano in tako družinsko kolesarjenje združimo z mojim tekom. Med tekom ne razmišljam o ničemer in to je tudi glavni del moje odločitve zanj. Takrat mi je odveč tudi glasba. Zdaj grem vsako leto na Ljubljanski maraton, na Istrskega, v Slovenske Konjice, nikakor pa ne zamudim ženskega DM teka. Ljube so mi daljše razdalje, zato je tudi čisto pravi maraton moja velika želja in motivacija. Med 12. in 15. kilometrom me navadno doleti manjša kriza, ko se vprašam »Pa kaj mi tega treba«, a jo s pogumom, močjo in motivacijo nekako premagam. Po teku ne čutim utrujenosti, domov pridem polna energije. Andrej pa v šali pravi, da je sprememba na dobro že to, ker me nekaj časa ni doma.

Sicer pa z družino veliko hodimo. Želim si, da sva kot starša otrokom zgled, da je hoja postane naš način življenja. In Zarja že zelo rada hodi v hribe. Letos smo z Andrejem in Zarjo odšli iz Kostanjevice, čez Orehovec, na Mirčev križ do Trdinovega vrha. Prehodili smo 35 kilometrov. Nisva bila povsem prepričana, če bo zmogla, a je. In to brez pritoževanja, z zanosom in veseljem. Med potjo naju je takrat sedemletnica presenetila, ko je rekla: »Gremo po zaklad.« Pa sva jo vprašala, kakšen zaklad? »Ja, po razgled!« je rekla, »To je zaklad!« njena motivacija je razgled, cilj pa palačinke.

Z nama je šla tudi na Vrtačo, na Golico, Begujščico... Ni vedno enostavno, se pa vedno izplača. Ko si otrok sam

zaželi, da gremo v hribe, čim višje, takrat se zaveš, da svojo ljubezen do narave dobro prenašaš naprej. Veselim se, ko bomo že čez leto, dve... lahko vsi skupaj osvajali naše dvatisočake, saj tudi Svit in Evita kažeta močno željo in voljo po hribolazenju.

Vsi skupaj, Andrej in vsi trije otroci, Zarja, Svit in Evita, smo imeli že nekaj čudovitih izletov in pohodov. Radi odkrivamo čudovite koticke Slovenije. Zelo jim je ostal v spominu zimski pohod iz Planice v dolino Tamar. Letos pa smo šli vsi skupaj za tri dni peš na Veliko Planino. Šli smo po daljši poti, tam prespali in se potem od koč odpravljali na različne pohode. Takrat so sredi noči pod naše okno prišle krave. Za otroke je bilo pravo doživetje. Pred odhodom je zelo pomembna priprava na pot, sploh kadar gremo z otroci, na poti pa potem zvesto sledimo markacijam. Otroci tekmujejo, kdo jih najde več, kar je tudi odlična spodbuda. Ugotovila sva, da moraš na pot z družino vedno vzeti tk-tak bombone. Za energijo in motivacijo. Pa kakšen piškot za kavke, saj je Zarji nekoč jedla iz roke.

Večkrat se odpravimo brez posebnega načrtovanja po okoliških poteh, ko je le vreme naklonjeno in imamo čas. Na Bohor, Lisco, Šentvid, največkrat pa kar v naše lepe Gorjance. Tako smo enkrat odkrili Štembuh, skriti koticček miru, z jaso in kočo, kjer smo si naredili kar piknik. Bili smo presenečeni, kaj smo imeli pred nosom, pa sploh nismo vedeli.

Letos sva z Andrejem odšla iz Bohinja, mimo vseh sedem Triglavskih jezer na Triglav. V dveh dneh sva prehodila 20 ur. Prespala sva v Domu Planika in ob štirih zjutraj v temi, megli in vetru odšla po sončni vzhod na Triglav. Prvič sva hodila ponoči, z lučjo sva iskala markacije. Bilo je posebno doživetje in čeprav sva zaradi oblakov ujela le sekunde sončnega vzhoda, je bilo vredno truda. Na Triglav sva odšla po daljši poti. Imela sva čas zase in drug za drugega, kar se mi zdi zelo pomembno. Veva, da otrokom v tem času ni bilo prav nič hudega, midva pa sva medtem fizično in psihično naredila nekaj dobrega zase, odklopila glavo in kvalitetno preživela čas skupaj. Otroci bodo nekoč odrasli in odšli, midva pa bova ostala skupaj.

Dobro je, da greš kdajpakdaj v naravo, da se umakneš od »resničnega« sveta. Tam si srečen, miren, popoln. Tam se dokazuješ le sam sebi. Goro spoštujem, tam dobim vse odgovore na vprašanja. Pogled nanje mi zbistri misli. Dotik skale ti daje moč, a hkrati zavedanje kako smo majhni in krhki. Če razumeš naravo, razumeš sebe. In

to je Življenje. Tam so popolni trenutki, niti dva si nista enaka, vsak je edinstven. Tam Si.

Všeč mi je skalnata pot, ko s ponižnostjo in spoštljivostjo osvojiš vrh, ko se tudi na nevarnem območju počutiš varno. In to spoštovanje imam vedno v mislih tudi v medsebojnih odnosih. Zdi se mi, da je spoštovanje največja vrednota. Rada imam izzive, zato si po vsakem podvigu želim več.

Andrej Jordan

»Ne vem, od kod sem črpal energijo, da mi je uspelo, verjetno od vseh, ki so me čakali doma.«

Leta 2019 sem se s kolesom odpravil po trasi DOS (Dirka okoli Slovenije), vendar v lastni režiji, s svojim tempom, brez tekmovalnega značaja. Trasa DOS vodi po notranjih mejah Slovenije, navdih zanjo pa mi je dal Uroš Bršec, ki se je leta 2008 te dirke udeležil. V petih dneh od 3.-7. julija sem prevozil 1250 km, približno 250 kilometrov na dan, na kolesu sem bil 50 ur, naredil sem 13.730 višinskih metrov in porabil 21.736 kalorij. Z avtodomom me je spremljal Peter Grgovič, ki je bil šofer, motivator, navigator in kuhar, na Vršiču pa se nama je pridružil še Robi. Pot sem začel na Tamalem plac v sredo ob 4. uri zjutraj, in jo v nedeljo popoldne na Tamalem plac končal. Prvi dan sem prišel do Marezig nad Koprom, drugi dan do Tolmina, tretji dan čez Vršič do Mozirja, četrti dan do Moravskih Toplic in peti dan do Kostanjevice na Krki. Ko sem se odpravil, nisem točno vedel, kaj me čaka. Kljub vsem predpripravam, sem se podal tako rekoč v neznanu. Vesel pa sem bil, da sem sploh šel, da sem srečno, brez poškodb, prišel domov, in da sem se držal vseh načrtovanih postankov. Večkrat sem si že želel, da bi kolesaril iz Kostanjevice na Krki do Kostanjevice na Krasu in ker je pot vodila čez Kostanjevico na Krasu, sem izpolnil tudi to željo. >

foto: osebni arhiv

Na splošno mi ni bilo nič težko. Po treh dneh vožnje je bilo najtežje od vsega sedenje. Okoli Ajdovščine pa je tako močno pihalo, da se je koruza povescila dobesedno do tal. V takšnem vetru je zelo težko kolesariti. Sicer sem imel srečo z vremenom, razen zadnji dan, ko nas je v Brežicah zajelo neurje s točo. V Mariboru pa smo šli v trgovino, tam kupili zvočnik, ki sta ga Robi in Pero postavila na avtodom in glasba me je spremljala potem vso pot do doma, kar je bila tudi dodatna spodbuda.

Prvo presenečenje sem doživel na Vršiču, ko sta me po dveh dneh vožnje in po napornem vzponu tam pričakala oba starša in Robi, ki je potem nadaljeval pot z nama, drugo, ko se mi je na poti 100 km pred ciljem pridružil kolesarski prijatelj Martin Kotar in do cilja kolesaril z mano, tretje presenečenje pa sem doživel doma, na Tamalem plac, na cilju, ko sta Kržičnikova v najhujšem naliveu čez cesto držala trak in me je pričakal krasen sprejem, z vso družino in prijatelji. Bil sem vesel, da se ne da povedati. Ko sem zapeljal čez trak, sem slekel premočen anorak in ga vrgel v zrak. Počutil sem se fantastično. Ne vem, od kod sem črpal energijo, da mi je uspelo, verjetno od vseh, ki so me čakali doma.

S kolesom povsem drugače vidiš Slovenijo. Vsaka pokrajina je po svoje zelo lepa. To pot si želim še ponoviti, morda pa jo bom naslednjič dobrodelno obogatil.

foto: osebni arhiv

**Darja Janškovec,
Andreja Jordan,
Fani Bučar in
Malči Košak**

»Kraje si zapomnimo po ljudeh, ki smo jih tam srečale.«

Tri sestre, Darja, Andreja in Fani ter prijateljica Malči, se že pet let vsako leto odpravimo na daljšo pohodno pot.

Nekega dne smo hodile iz Lorda proti domu, pa je Darja rekla: Zakaj ne bi šle me enkrat malo po Sloveniji,« pa smo ravno takrat na tleh zagledale rumeno puščico, ki označuje Jakobovo pot, in Andreja je rekla: »Pa pojdemo po tej poti.« Fani je takoj pridobila zelo uporabne vodnike po slovenskem Caminu, ki sta jih napisala Marjeta in Metodij Rigler. In še tisto leto smo se odpravile na glavno vejo te poti, od Slovenske vasi do Trsta (skoraj 300 km). Naslednje leto smo prehodile Gorenjsko vejo (Lj–Stanežiče do Višarij, 160 km) in spet naslednje leto še Prekmursko-štajersko vejo (od Kobilj pri Madžarski meji do Ljubljane, skoraj 300 km). Četrto leto smo si izbrale Emينو pot, a smo je prehodile le del – iz Donačke do Šmarjete in jo opustile; ni nam bila všeč, ker je bil pretežni del hoje po asfaltiranih cestah. Letos smo prehodile novo krožno daljinsko pot Juliana Trail, ki je bila čudovita. Ker nam je pot pomembnejša od cilja, ne želimo sekati poti, da bi jo skrajšale, kar sicer mnogi počnejo. Prehoditi jo želimo v celoti, takšna kot je, četudi zato ponekod hodimo tako rekoč cik-cak. Poti so čudovite, a pomembna je orientacija in zvesto sledenje puščicam, saj hodiš po kozjih stezicah, travnikih, gozdovih in jasad. Tako lahko hodiš več ur po gozdu in ne veš, kdaj bo naslednja vas. Včasih si je zjutraj vsaka od nas zapomnila imena petih vasi, da smo na poti vedele, ali smo prišle prav. Če smo preveč klepetale, se je včasih kje zataknilo. Kar se je največkrat zgodilo po 14. uri, ko sta nam padli koncentracija in storilnost. Čeprav smo zgrešile samo eno puščico, smo morale popravljati in oditi kakšen metrcček nazaj, da smo prišle spet na pravo pot. Potem pa smo bile spet tiho in smo hodile. Darja je na prvi naši odpravi nekaj časa hodila precej zadaj za nami. Šele zdaj nam je povedala, da bi se takrat najraje usedla, poklicala domov in rekla, pridite me iskat, a je vztrajala in vseeno počasi pristopicala za nami. Me pa smo se ozirale za njo in mislile, da ji teknejo maline. (smeh)

Čeprav imamo enak korak in tempo, smo štiri pohodnice skupaj dovolj, saj se je, kljub siceršnji usklajenosti, na poti treba veliko prilagajati. Prenočišča si rezerviramo vnaprej, večinoma na kmetijah, ki se ukvarjajo s kmečkim turizmom, v župniščih, pa tudi pri sorodnikih, prijateljih in znancih. Vseeno pa se je kdaj zgodilo, da smo zvečer utrujene prišle v vas, pa v dogovorjenem prenočišču ni bilo nikogar, zato smo morale hoditi po vasi in si poiskati nočitev. Spale smo tudi v gasilskem domu na trdih tleh, vendar je bila kljub skromnemu prenočišču zaradi gospe, ki nas je nadvse gostoljubno gostila, in zaradi prijaznih ljudi, ki so bili tam, izkušnja

navsezadnje zelo prijetna. Izkusiti smo žejele tudi spanje na kozolcu, vendar je bila izkušnja vse prej kot romantična. V vasi Galicija so nam odprli mrliško vežico, da smo se lahko umile, seno na tistem kozolcu pa je bilo najbrž staro že 100 let, saj je bilo prašno in polno kunjih iztrebkov, zato smo komaj dočakale jutro. Spale smo tudi v snažnih sobah samostana Stična, na gradu Štaterberk pa smo spale kot grofice. Tam nas je sprejela gospa, nekdanja ravnateljica, sedaj pa podžupanja, ki nas je najprej vodila po gradu, nam ga razkazala in predstavila zgodovino, potem nas je prišla postreč zvečer in nato še zjutraj, prinesla nam je sadja in obaro domače kokoši, ki jo je zaklala samo za nas.

Najbolj gostoljubni so bili Štajerci. Zanimalo jih je, od kod smo in kam gremo. V Veliki Nedelji smo prenočile pri gospe Sonji, ki nam je razkazala vse svoje posestvo, nas vozila do svojih vikendov in nam razkrila svojo težko življenjsko zgodbo, saj je izgubila sina, ko je komaj šestnajstleten padel s strehe in umrl na tleh domačega dvorišča. Ta ženska, ki je toliko pretrpela, se je z nami povsem sprostila, se nasmejala in zjutraj smo lahko videle, kako sta na balkonu med rožami z možem žvrgolela kot dva zaljubljena ptička. Na poti smo lahko glasne in se veliko smejimo, lahko pa smo dve uri čisto tiho in samo hodimo. Ko odidemo, čisto vse pustimo doma in včasih se nam zgodi, da celo pozabimo poklicati domov.

Ko smo na naši prvi poti po devetih dneh hoje prispele v Trst, smo sprva mislile, da nismo povsem na pravi poti, a ko smo našle cerkev, smo ugotovile, da smo očitno ves čas hodile povsem po pravi. Ko smo vstopile v čudovito cerkev svetega Jakoba v Trstu, so nam ljudje ploskali! Čutile smo nepopisno zmagoslavje. Darja kip svetega Jakoba še zdaj povsem jasno vidi pred seboj. Na tisti prvi poti je dlje časa s svojimi mislimi hodila zadaj sama in ko je prišla domov, se ji je zdelo, da je lahka kot pero. Poti, ki smo jih prehodile, niso enostavne, a kljub temu znamo poskrbeti za sproščeno vzdušje in prijetne trenutke. Iz Trsta smo se takrat s kombijem namreč najprej zapejlale v Ankaran, kjer smo si privoščile večerno kopanje v morju in šele nato smo se vrnile domov. Po vrnitvi

pa ugotoviš, kako malo rabiš, da dobro živiš, a kaj ko se po enem mesecu vse spet vrne na stare tire. Ko se spominjamo svojih poti, si rečemo, kaj vse smo videle, kaj vse doživele! Najbolj nam je ostal v spominu zadnji dan hoje proti Trstu, ko smo imele le en krajec kruha in nekaj domačih suhih sliv od Malči. Vse smo si delile in vse smo se najedle, pa kako dobro je bilo!

Kraje pa si najbolj zapomnimo po ljudeh, ki smo jih tam srečale. V vasi Brezova Reber smo srečale gospo, ki nas je vprašala, kam gremo, pa smo rekle, v Trst. »Joj!« je rekla, »Kaj boste pa jedle, kje boste pa spale?« pa je iz žepov vzela sveža jajca in nam jih podala. Morda je mislila, da jih bomo grgrale. (smeh) Na vinorodni gorici Šmaver nas je neki gospod povabil na šmarnico, na Frati smo v snegu videle medvedje stopinje, pri Vrhniki smo hodile po vročini od 35 do 38 stopinj Celzija. V kape smo si nalivale vodo in si jo zlivale po glavah, da smo se vsaj malo ohladile, v Tomaju nam je neka gospa po starinsko kuhala kavo, na Pokljuki pa smo glasno pele Avsenikovo Gremo na Pokljuko. Obhodile smo tudi Nanos in zdi se nam, kot da smo tri dni hodile okoli njega. Fani pravi, da še zdaj, ko se mimo Nanosa pelje na morje, gleda v drugo stran. Menino planino si bo Andreja zapomnila po nevzdržnem zobobolu, Malči pa pravi, da je prišla na Višarje po Andrejini zaslugi, ker sta si zamenjali teniske.

Za zaključke vedno vnaprej poskrbimo, vendar nas na koncu še vedno kdo s čim preseneti. Včasih s penino, ali s šopki, da smo se potem spraševale, katera od nas ima na vrtu porezane vse vrtnice, ali s časom, ki si ga družinski člani vzamejo, da nam prisluhnejo, na koncu ene od poti pa je naš bratranec, iz španske Camino vsaki od nas prinesel školjko.

Na tako dolgih poteh vidiš kraje in koticke, ki jih drugače ne bi nikoli videl. Odhod nam pomeni odmik od vsakdana. To počnemo za lepe spomine. In teh je ogromno. Ko se vidimo, si lahko povemo še in še, se tudi še in še nasmejimo. Imamo pa tudi takšne spomine, za katere Malči v smehu reče, da jih lahko povemo le ob svetem maziljenju.

— Anita Grubar

Odbojkarški klub pogumno v novo sezono

V OK Kostanjevica na Krki delimo zadovoljstvo ob novici, da se z mesecem oktobrom začenejo tekme v večini starostnih kategorij. Letos bo prav posebno leto, saj bo naša članska ekipa premierno nastopila v drugi državni odbojkarški ligi. Kljub vsem ukrepom, ki smo jim pričala v našem vsakdanu, treningi potekajo nemoteno ob upoštevanju vseh priporočil NIJZ.

Z dosedanjim delom priprav članske ekipe smo zelo zadovoljni, saj smo opravili veliko število treningov ter pripravljanih tekem, na katerih smo se enakovredno kosali z ekipami višje lige. Prav tako so v polnem pogonu treningi v drugih starostnih selekcijah.

Z grenkim priokusom pa sporočamo, da bodo tekme zaenkrat potekale za zaprtimi vrati, vendar aktivno iščemo rešitve za obisk določenega števila vas, izjemnih navijačev, ki nas bodrite že vrsto let.

Bomo pa v klubu poskrbeli, da se bodo tekme naših odbojkarjev prenašale v živo na spletni strani www.okkostanjevica.si ter na družbenem omrežju OK Kostanjevica na Krki.

V klubu smo se soočili tudi z nekaj kadrovskimi spremembami. Z letošnjo sezono sta v novomeški odbojkarški klub prestopila brata Štefanič, ki bosta nastopala v 1. slovenski ligi. V klubu nas veseli dejstvo, da s kvalitativnim in vztrajnim delom vzgajamo bodoče prvoligaške igralce, ki bodo predstavljali pomemben del tudi na reprezentančnem nivoju. Veseli nas pa tudi kostanjeviški podmladek, ki kaže na to, da se nam za prihodnost kostanjeviške odbojke ni treba bati. Nekatere od njih smo priključili članski ekipi in so že pokazali, da so iz pravega testa.

Strokovnemu štabu kluba pa se je pridružil tudi nov trener, Erik Grubar.

Mini odbojka – Ervin Felicijan

Mala odbojka – Erik Grubar

Starejši dečki – Boštjan Tomazin

Mladinci, člani – Jernej Tomazin

V klubu resnično upamo, da bomo kljub ukrepom proti zaježitvi virusa lahko pretežno nemoteno odigrali celotno sezono ter prikazali borbene igre in s ponosom zastopali naš kraj.

— Jernej Tomazin

foto: arhiv OK

SPORED TEKEM, 1. DEL – 2. DRŽAVNA LIGA:

KROG	NASPROTNIK	DATUM	KRAJ
1.	Korvolley Mislinja	10. 10. 2020	Mislinja
2.	National Žirovnica	17. 10. 2020	Žirovnica
3.	Braslovče	24. 10. 2020	Kostanjevica
4.	Panvita Pomgrad II	7. 11. 2020	Murska Sobota
5.	Vet4Pet Triglav	14. 11. 2020	Kostanjevica
6.	Črnuče II	21. 11. 2020	Ljubljana
7.	Calcit Volley II	28. 11. 2020	Kostanjevica
8.	Merkur Maribor II	4. 12. 2020	Maribor
9.	SiPlayer Fram	12. 12. 2020	Kostanjevica

foto: arhiv OK

foto: Boris Polovič

35. Kostanjeviški tek

V letošnjem letu, polnem omejitev in dilem glede organizacije prireditev, smo se odločili, da tek vendarle imamo. Pridobitev dovoljenj je bila dolgotrajna in zahtevna, zadostitev vseh potrebnih omejitev tudi, a se je vse izteklo nad pričakovanji. 13. september nas je nagradil s poletnim vremenom in nepričakovano velikim številom teka željnih obiskovalcev.

35. Kostanjeviškega teka in memoriala Poldeta Bučarja se je udeležilo 209 aktivnih udeležencev iz vse Slovenije in sosednje Hrvaške. Na 9 km progo se je podalo 139 tekačev, od tega 110 moških in 29 žensk. V mlajših kategorijah, na razdaljah 250, 500 in 1000 m je tekmovalo 70 otrok. Prireditev se je štela v točkovanje Dolenjskega pokala 2020, v sklop tekov za pokal Vzajemne. Tekmovali smo tudi za pokal Občine Kostanjevica na Krki.

Na cilj je prvi pritekkel eden najhitrejših slovenskih tekačev Primož Kobe, FIT KLUB Novo mesto (30:14), drugi je bil Miha Povšič, AK Sevnica (32:18) in tretji je bil kljub izboljšanju lanskoletnega časa, zmagovalec lanskoletnega teka, domačin Gregor Bučar (32:18).

V ženski kategoriji je bila prva Mateja Ožanič iz Delnic, ki tekmuje za DTP Marathon NM (39:35), druga je bila Jana Jakša, 3K šport (40:21), tretja pa Katarina Souidi iz Ljubljane (40:53).

Na tekmovanju za pokal Občine Kostanjevica je nastopilo 9 tekmovalcev; 8 moških in 1 ženska. V kategoriji moških do 40 let je zmagal Gregor Bučar (32:18), drugi je bil Marko Bučar (39:18), tretji pa Domen Gramc (47:06). V kategoriji moških nad 40 let je zmagal Jože Penca (39:33), drugi je bil Slavko Krošl (51:44). Pri ženskah je bila edina nastopajoča Mojca Zagorc (59:31).

Otroških tekov se je udeležilo rekordno število otrok – 70, od tega jih je bilo polovico iz Kostanjevice na Krki.

Da zagotovimo čimbolj varno izvedbo, smo se odločili, da vse otroške teke izvedemo na stadionu OŠ Jožeta Gorjupa. Otroci do 15 let so tekmovali na razdalji 250 m, 500 m in 1 km.

Teka na 250 m se je udeležilo 21 otrok (11 fantov in 10 deklet). Na razdalji 500 m so tekmovali učenci od prvega do četrtega razreda. Skupno jih je bilo 31, od tega 15 deklet in 16 fantov. Na razdalji 1 km so tekmovali fantje in dekleta od petega do devetega razreda. Udeležilo se ga je 6 fantov in 12 deklet.

Otroci iz OŠ Jožeta Gorjupa so dosegli naslednje uvrstitve: v kategoriji deklic do 5 let je bila Kim Petrič druga. Med fanti v tej kategoriji je bil Žak Balas prvi, Luka Žabkar pa tretji.

Med deklicami od 6 do 7 let je bila Kali Drmaž druga. Med dečki v isti kategoriji je bil Vid Colarič tretji. Med dečki od 8 do 9 let je bil Vito Colarič drugi. V isti kategoriji deklic je bila Zarja Vita Jakše tretja.

V starosti od 10 do 11 let je bil med dečki Svit Božič drugi, Leon Žulič pa tretji. Med dekleti v tej kategoriji je bila Ema Petrič druga. V starosti od 12 do 14 let je bil med dečki Jan Lindič tretji.

V letošnji sezoni je polovica tekov v sklopu tekov Dolenjske za pokal Vzajemne 2020 odpadla. Kostanjeviški tek je bil eden izmed enajstih tekov, ki so ostali. Za skupno uvrstitev v tem tekmovanju v letu 2020 je treba imeti udeležbo na najmanj šestih prireditvah. Do konca sezone so poleg v soboto izvedenega teka na Mirni in novomeškega polmaratona na sporedu še trije teki.

Želim vam veliko športnih užitkov. Se vidimo naslednje leto.

— Boris Polovič

Športno-dobrodelni projekt Okrog Slovenije

»... nekaj kilometrov z Gorjancev, skozi Šentjernej in tek čez polje in ravnice, še desni ovinek in zagledal sem mestece na otoku ...«

Sledilo je še nekaj korakov, tek čez most in do središča mesta do občinske stavbe, pri kateri so nas pričakali predstavniki občine. Nekako tako bi lahko začel pisati zgodbo o razumevanju občine Kostanjevica na Krki in podpori našega teka enega kroga Okrog Slovenije. Prihod v Kostanjevico na Krko in srečanje se je zgodilo 8. septembra 2019, ko je bil na sporedu 8. dan projekta. Tega dne sem tekkel na trasi Metlika–Šentjernej–Kostanjevica na Krki–Brežice–Podčetrtek. Vse skupaj sem naredil 106 km. Po okrepčilu in klepetu je sledila pot proti zadanemu končnemu dnevnomu cilju.

A v Kostanjevico na Krko sem se vrnil še letos, tokrat na dopust z družino. Raziskovali smo lepote mesteca in okoliške narave, privoščili smo si kopanje v reki in obiskali prijatelje. Seveda sem tudi opravil nekaj treningov, tokrat plavalnih z nabiranjem kilometrov med bregovoma Krke pri gostišču. Namen plavanja je tudi bil preizkus lokacije za naslednji dobrodelni projekt, ki bo izveden v obliki triatlonov z nazivom **Okrog Slovenije 2021 – Anžetovi triatloni**, s katerimi se bodo zbirala sredstva za otroke z rakom. Eno izmed prizorišč bo prav v Kostanjevici na Krki v mesecu juliju. Na dobrodelnem dogodku se bo izvedlo 1900 m plavanja, 90 km kolesarjenja in 21 km teka. V dogodek se bo lahko vključil vsakdo po svojih močeh ali pa tudi samo z obiskom prizorišča in namenjeno donacijo – prostovoljni prispevek za namen pomoči otrokom z rakom. Več o samem projektu bo zapisano v prihodnjih številkah.

foto: Bogomir Dolenc

Občina Kostanjevica na Krki je že lansko leto finančno podprla projekt, saj so župan in občinska uprava prepoznali njegovo veljavo v slovenskem okolju. Hkrati so s tem podprli tudi naše gibanje za pomoč malim vitezom, ki prihajajo tudi iz vaših krajev. Prav tako so s tem podprli ozaveščanje o otroškem raku in posledicah zdravljenja.

V letošnjem letu smo želeli skupaj pripraviti tekaško-športni dan v tednu mobilnosti (16.–22. september 2020) tudi v občini Kostanjevica na Krki, a nam je situacija s koronavirusom to onemogočila. Celotni letošnji projekt, ki bi potekal v mesecu september v različnih krajih Slovenije, smo morali odpovedati, saj smo bili soočeni z organizacijsko, varnostno in smiselnostjo problematike izvedbe športno-dobrodelnega projekta v okoljih širjenja viroze in smo z odpovedjo želeli zaščititi tiste najbolj ranljive skupine, ki bi bile okužbam še dodatno izpostavljene.

Za podporo, sodelovanje in namenjeno pomoč s strani Občine Kostanjevica na Krki se zahvaljujem tudi tokrat in veselim se ponovnega obiska vašega mesta.

— Bogomir Dolenc

Športno-dobrodelni projekt Okrog Slovenije 2019 – za male viteze je bil realiziran kot ekstremni tek športnika Bogomirja Dolenca z namenom zbiranja denarnih sredstev za ustanovo Mali vitez. Tek dolžine nekaj več kot 1200 km je trajal 12 zaporednih dni, s štartom in ciljem v Črni na Koroškem in je potekal po cestah nekako blizu mej Slovenije. Start je bil 31. avgusta, na cilj je tekač pritekel 11. septembra 2019.

Z dobrodelnim tekom se je zbralo nekaj več kot 17.000 EUR, ki so bila v celoti namenjena ustanovi Mali vitez. Vzporedno s samim tekom je Bogomir ozaveščal o problematiki otroškega raka in posledicah zdravljenja, ki sledijo pri obolelih otrocih.

Novi koronavirus

Kmalu bo minilo leto dni, odkar je v naše življenje vstopil novi koronavirus. Prevzel je glavno mesto na vseh poročilih, v medsebojnih pogovorih in strokovnih krogih. Vedno znova se porajajo vprašanja, kakšna so nova spoznanja stroke pri spopadanju z virusom, kako se zaščitimo, kako daleč so z razvijanjem cepiva, kdaj bomo dobili učinkovito zdravilo ipd. Poglejmo si nekatere izmed njih.

Kaj pomeni SARS-CoV-2 in COVID-19?

Mednarodna komisija je novi koronavirus, ki so ga prvič izolirali v mestu Wuhan na Kitajskem, poimenovala SARS-CoV-2. Svetovna zdravstvena organizacija je naznanila uradno ime za bolezen, ki jo povzroča novi koronavirus. Novo ime je COVID-19 (CO – corona, VI – virus, D – disease (bolezen)).

Kako lahko ločim navaden prehlad ali gripo od okužbe s COVID-19?

Znaki običajnih viroz so zelo podobni znakom okužbe z novim koronavirusom in jih brez posveta z zdravnikom ne moremo ločiti. Če zbolimo, z znaki viroze ne hodimo nenapovedani v zdravstvene ustanove, ampak po telefonu pokličemo osebnega ali dežurnega zdravnika, ki odloči o napotitvi na testiranje.

Ali cepljenje proti gripi zmanjša nevarnost okužbe s COVID-19?

V jesenskih in zimskih mesecih se bodo širili tako gripa kot COVID-19 in druga prehladna obolenja. Zato je bolj kot kdajkoli prej pomembno, da se čimveč ljudi cepi proti gripi. Infektologinja dr. Bojana Beović, vodja strokovne komisije za COVID-19 pri Ministrstvu za zdravje, pravi, da letos infektologi vsekakor svetujejo cepljenje proti gripi, saj bo tako zmanjšano število bolnikov, ki bodo potrebovali zdravstveno obravnavo. S tem se bo močno razbremenil zdravstveni sistem. Predvsem je to pomembno za tiste, pri katerih lahko bolezen poteka težje in z zapleti. To so kronični bolniki, starejše osebe, otroci od šestih mesecev do dveh let starosti, nosečnice, osebe z izrazito povečano telesno težo. Vendar cepljenje proti gripi ne ščiti pred okužbo z virusom SARS-CoV-2.

Kakšno je obdobje kužnosti oseb s COVID-19?

Danes zanesljivo vemo, da so osebe kužne od dva do tri dni pred pojavom simptomov oziroma znakov bolezni. Na temelju raziskav lahko zaključimo, da je oseba, ki je prebolela blago obliko bolezni kužna še 5–10 dni, oseba s hudo obliko bolezni pa 5–12 dni po nastopu simptomov in znakov bolezni. Zaenkrat pa še ni jasno, kakšna je možnost prenosa okuženih oseb, ki ne zbolijo oziroma ne razvijejo bolezenskih znakov.

Ali je možna ponovna okužba z novim koronavirusom?

Vse več je dokazov, da do ponovne okužbe ne pride in da osebe, pri katerih ponovno zaznamo ribonukleinsko kislino, s katero se ugotavlja prisotnost novega koronavirusa, niso več kužne. Vendar dokončni podatki o postinfekcijski imunosti še manjkajo. Žal je trenutno še vedno več vprašanj kot odgovorov.

Kako dolgo virus preživi na površinah?

Glede na poročila svetovne zdravstvene organizacije še ni povsem znano kako dolgo SARS-CoV-2 preživi na površinah. Raziskave kažejo, da preživi nekaj ur do več

dni. Čas preživetja se spreminja v odvisnosti od pogojev (vrsta površine, temperature okolja, vlažnost okolja ...). Vir: Klinika Golnik.

Kako preprečiti okužbo?

- Ko se družimo z osebami izven skupnega gospodinjstva, vzdržujemo medsebojno razdaljo 1,5–2 m.
- Poskrbimo za redno in temeljito umivanje rok. Če to ni izvedljivo, si jih pravilno razkužimo.
- Skrbimo za higieno kihanja in kašljanja.
- Ne dotikamo se obraza (oči, nosu, ust) z nečistimi rokami.
- Če zbolimo z znaki akutne okužbe dihal, ostanemo doma in omejimo stike z drugimi ljudmi.
- Uporabljamo zaščitne maske po priporočilih.

Kako poteka testiranje v ZD Krško?

Če bo zdravnik potrdil sum na okužbo, vas bo napotil na t. i. vstopno točko za odvzem brisa. Vsa navodila pred brisom prejmete po telefonu.

Do zdravstvene točke obvezno dostopajte z osebnim avtomobilom in ne koristite javnih prevoznih sredstev, kot so vlak, avtobus ali taksi. Odvzem brisov poteka na parkirišču za zdravstvenim domom po sistemu drive-in, ločeno za otroke in odrasle. Do t. i. COVID točke se pripeljete z osebnim avtomobilom. Treba je imeti nameščeno zaščitno masko in ne izstopati iz avtomobila, pač pa spustiti steklo na vratih in zdravnik bo podal nadaljnja navodila.

Kakšen je postopek, če se želim testirati samoplačniško, in koliko stane?

Na samoplačniški odvzem brisa za COVID-19 se lahko naročite vsak dan v tednu med 8. in 11. uro na telefonsko številko 041 463 148. Na odvzem brisa se je treba naročiti vsaj 24 ur pred predvidenim terminom za izdajo izvida. Ob naročilu je treba sporočiti naslednje podatke: ime in priimek, naslov stalnega bivališča, datum rojstva, elektronski naslov oz. telefonska številka.

Cena samoplačniškega testiranja je 100,00 EUR.

Viri:

Epidemiološka priporočila glede oseb, ki so prebolele COVID-19, prof. dr. Janez Tomažič, dr. med., asist. dr. Rajko Saletinger, dr. med.

ZD Krško, <http://www.zd-krsko.si/>

NIJZ, <https://www.nijz.si/>

Klinika Golnik, <https://www.klinika-golnik.si/>

— Damjana Grubar

Kamnik, mesto v naročju Kamniško-Savinjskih Alp

Kamnik velja za eno najlepših srednjeveških mest v Sloveniji. V 13. stoletju je bilo to cvetoče trgovsko mesto in hkrati glavno administrativno središče na Kranjskem. Na ta čas nas spominjajo čudovita arhitekturna dediščina in bogata ljudska izročila.

Mesto Kamnik se v pisnih virih prvič omenja leta 1229, njegova gradova, danes poimenovana Mali in Stari grad, pa še prej. Prvi stoji na mestni vzpetini, imenovani tudi balkon mesta. Po tej kamniti vzpetini naj bi najprej grad, nato pa tudi mesto pod njem, dobilo ime – Kamnik. Od grajskega kompleksa se je ohranila le dvonadstropna romanska kapela s kripto, ki je danes eden od glavnih simbolov mesta. Od tu se odpira čudovit pogled na mestno jedro in Kamniško-Savinjske Alpe. Tudi Stari grad je čudovita razgledniška točka, kjer se ob lepem vremenu lahko uživa v panorami od Polhograjskega hribovja, Julijskih Alp, Karavank, Kamniško-Savinjskih Alp in do Tuhinjske doline. Oba gradova sta predstavljala pomemben nadzor nad srednjeveško trgovsko potjo.

Posebnost mesta je tudi izredno bogata frančiškanska knjižnica, v kateri hranijo okrog 10.000 knjig in zvezkov natisnjenih pred koncem 18. stoletja. Med drugim tudi Dalmatinov prevod Biblije, izdan leta 1584 v Wittenbergu. Za najlepšo ulico v mestu velja Šutna, nekoč predmestje srednjeveškega mesta, danes pa del centra. Šutno krasijo značilni izveski in druga obrtna znamenja, saj je tu potekala živahna obrtna dejavnost. Na Šutni najdemo mnogo zanimivosti, med drugim rojstno hišo Rudolfa Maistra.

Vsako leto se drugi vikend v septembru v Kamniku tradicija združi z etnografijo, kulturo in zabavo. Na Dnevih narodnih noš in oblačilne dediščine sodeluje več kot dva tisoč ljubiteljev in poznavalcev pripadnostnega kostumiranja. Prireditev obišče več kot 30.000 obiskovalcev in velja za največji etnološki festival v Sloveniji, ki se ponaša z 49-letno tradicijo.

Ponos Kamnika je tudi kulinarika. Lokalne jedi, zbrane v Okusih Kamnika, nakazujejo družbeno raznolikost tega mesta in njegove okolice. Različna izročila združujejo tako prehranske navade visoke cesarske gospode kot tudi jedi, ki so bile na voljo gospodi in preprostim divjim

lovcem. Okusi Kamnika so: trnič, firštov golaž, gamsova juha, tuhinjska fila, prekmaš, ocvrt kozliček, rajželjec, kamniška kajžerica, kloštrska kremšnita, rušovec in tuhinjska postrv.

V okolici Kamnika so lepo urejene številne gorniške in pohodniške poti ter raznoliki tereni, ki so primerni za različne vrste aktivnosti, kot so: kolesarstvo, gorski teki, vožnja z jadrlnim padalom ipd.

Velika planina s tradicionalno pastirsko vasico je lahko dostopna planota, z vrha katere se vidijo najvišji vrhovi Kamniško-Savinjskih Alp, razgled sega vse do Ljubljane in še naprej. Dolina Kamniške Bistrice, ki je dobila ime po istoimenski reki, pa velja za eno najčistejših v Sloveniji, najbolj čarobni pa so prav tisti prvi odseki z vrsto naravnih znamenitosti.

V Arboretumu Volčji Potok, ki je največji botanični park v Sloveniji, se nahaja kar več kot 5000 različnih vrst rastlin in dreves. Bogato je tudi podeželje Kamnika, predvsem Tuhinjska dolina, kjer bosta našli Terme Snovik z zdravilno termalno vodo. Ravno tu lahko izkoristite celovit wellness program po filozofiji Sebastiana Kneippa.

— Samo Surina

foto: Peter Podobnik

foto: Jaka Ivančič

foto: Jaka Ivančič

Poezija Kestengrada: stičišče (meta)fizičnih žarkov

Včasih, v trenutkih, ko se mi zazdi, da se ta svet spreminja v skupke z žico ograjenih getov, v katerih je vsak svoboden in neomejen duh resnično odveč, razmišljam o krajih, ki niso onesnaženi s tem virusom. In skoraj vedno pomislim na Kostanjevico, mesto, v katerem se človek počuti dobro, naj bo to med knjigami v knjižnici, naj sedi na vrtu nekdanje Bučarjeve restavracije in pije s prijatelji, pohajaja okrog samostana ali enostavno opazuje reko, ki ovija otoček, za katerega sem, ko sem ga prvič zagledal, pomislil, kako idealna scenografija bi bil za kakšno otroško filmsko uspešnico, recimo novo verzijo Petra Pana ali morda dr. Whoja. Tu je vse skladno in pomanjšano, kot v otroškem svetu, ki ostaja nedotaknjen in nedolžen, dokler se prvič ne sreča z nepravilnostjo velikega sveta. Takrat se svet temeljito in nepovratno spremeni in človek včasih izbira sam, kdaj drugič ga poti življenja vodijo same. Kot so tudi mene privedle v Kostanjevico. In ko sem prišel, nisem bil niti malo presenečen, ko sem recimo izvedel, da je Arsen, tisti veliki *hidalgo in senor*, pogosto rad zahajal prav sem, in podobe tega zemeljskega raja tako nenadoma postanejo del mojega zasebnega imaginarija. Od takrat dalje, kadarkoli pogovor nanese na lepe kraje v tem delu našega sveta – in ker počasi prihajamo v zrela leta, se to dogaja vse pogosteje – kot mantro nekaterih imen, kot so Galičnik v Makedoniji, Rijeka Crnojevića v Črni Gori, Trebižat v Hercegovini, Martin Brod v Bosni in otok Proizd v Dalmaciji, govorim tudi o Kostanjevici. O enem od tistih krajev, kjer bi človek lahko živel, ko nekoč odraste.

Ker se meni ta privilegij, da postanem odrasel, ni odvil do konca, se moje poti pogosto križajo in vodijo v različne smeri. V resnici vse manj, saj se vse bolj vračam na ista

mesta. *Majhna mesta mojega srca*, kot jih imenuje Tin Ujević, vse te fantazije, v katere bi lahko, če bi se jih dalo spojiti v zgodbo, v kateri ni treba za vsako ceno postati odgovoren, odrasel, ker je pravzaprav igra to, kar nas vodi k resnicam, pogosteje umetniškimi, nekoliko bolj poredko življenjskim. Zato je Kostanjevica z vsemi njenimi čolni, mostovi, portali in oboki, prostor resnice, mesto tistega nepovratnega spoznanja, da je kultura tukaj v resnici doma in da se v knjižnici, v galeriji, v ateljeju, na vrtu in v samostanu, za vsemi temi kostanjeviškimi okni, skriva nešteto življenj, ki nas vedno in znova opominjajo, da smo živi.

Ni prav veliko takšnih krajev v (mojem) svetu, in da, večino sem jih tukaj naštel. Če se torej kakovost življenja meri z mero igrivosti, in to zelo pogosto drži, potem eno najvišjih mest na tej lestvici pripada Kostanjevici. Kestengrad, kot bi imenoval mesto v moji zgodbi o večnem (ne)odraščanju in o tem, kako mi vsi v resnici krademo čas, ko se pretvarjamo, da ga lahko prihranimo, čakajoč na nekaj, kar prihaja potem, čeprav globoko v sebi vemo, da je obstoječi čas edini, ki ga imamo. Čeprav, tako kot dnevi, ki jih živimo sedaj, morda to ni to.

Zato, morda, imamo Kostanjevico – oazo v času, ki jo je zaznamovala tudi narava. Da se ve. Tisti, ki tega ne zmore videti in slišati, je morda nepreklicno zapustil tisto igrivost, iz katere tkemo svoje resnice, svoje pesmi in zgodbe. V svojih prostorih, ateljejih, za pisalnimi mizami, pred svojimi zvočniki ...

V magičnosti Kestengrada, mesta, ki lahko v tej zgodnji jeseni nudi toliko vsega, pa bistvo zajema poezija.

Točka, v kateri se srečujejo metafizični žarki. In tu-zemske poti.

Poezija Kestengrada: točka susreta (meta)fizičkih zraka

Ponekad, u trenucima kad shvaćam da se ovaj svijet pretvara u skupinu geta ograđenih žicom u kojima je svaki slobodan i nesputan duh, zapravo, prekobrojan, mislim o mjestima koja nisu zagađena tim virusom. I skoro uvijek na pamet mi padne Kostanjevica, taj gradić u kojem se čovjek osjeća dobro, bilo da je u među knjigama u biblioteci, bilo da pije piće s ljudima u vrtu nekadašnje Bučarjeve kafane, da obilazi oko samostana ili jednostavno gleda rijeku koja se ovija oko otočića za koji sam kad sam ga prvi put ugledao pomislio kako je to idealna scenografija za kakav dječiji blockbuster – od nove verzije Petra Pana do, recimo, doktora Whoa. Sve je tu skladno i umanjeno, kao u dječijem svijetu koji ostaje netaknut i čestit, sve do prvog susreta sa nepravdom velikog svijeta. On se tada, temeljito i nepovratno promijeni, i čovjek bira, ili biva vođen životnim putevima.

Onima koji su i mene doveli u Kostanjevicu. A kad sam došao, nisam se nimalo začudio kad sam čuo, recimo, da je Arsen, taj veliki glazbeni hidalgo i senor, baš tu najviše volio provoditi vrijeme, i da te slike zemaljskog raja od tog trenutka postaju dio mog privatnog imaginarija. Otad, kad se povede priča o lijepim mjestima u ovom dijelu svijeta – a kako se stari, sve češće se povede – kao mantru uz imena kakva su Galičnik u Makedoniji, Rijeka Crnojevića u Crnoj Gori, Trebižat u Hercegovini, Martin Brod u Bosni i otok Proizd u Dalmaciji, spominjem i Kostanjevicu. Jedno od onih mjesta u kojima bi čovjek mogao živjeti, kad jednom poraste.

Kako se meni ta privilegija da odrastem, nije do kraja dogodila, tako su i moji putevi ispresijecani, i vode na različite strane. Doduše, sve manje, jer se sve više vraćama na ista mjesta. Malena mjesta srca moga, kako ih zove Tin Ujević, sve te maštarije u koje bi se mogao, kad bi bilo vremena i dara udjenuti u priču u kojoj se baš ne mora pod svaku cijenu postati ozbiljan, odrastao, i da je igra, zapravo, to što nas vuče prema istinama, češće umjetničkim, i nešto rjeđe životnim. S tog nivoa, Kostanjevica, svi ti čamci, mostovi, portali i lukovi, mjesto su istine, mjesto onoga nepovratnog spoznanja da je kultura tu, zapravo, doma, i da se u knjižnici, u galeriji, u ateljeu, na vrtu, u muzeju i u samostanu, iza prozora kostanjevičkih, krije bezbroj života što nas uvijek i iznova podsjećaju da smo živi.

Nema puno takvih mjesta u (mom) svijetu, i eto, većinu sam ih ovdje i nabrojao. Ako se, dakle, kvalitet života

mjeri zaigranošću, a to je vrlo često istina, onda jedno od najviših mjesta pripada Kostanjevici. Kestengradu, kako bi se moglo zvati mjesto u mojoj priči o vječitom neodrastanju, i o tome kako svi mi, zapravo, krademo neko vrijeme, utvarajući se da ga možemo prišparati, uštedjeti za ono nešto što dolazi poslije, a duboko razumijevajući da je ovo naše vrijeme jedino što imamo. I kad baš, kao ovo danas koje živimo, i nije neko.

Zato, možda, imamo Kostanjevicu. Oazu vremena koju je obilježila i priroda. Da se zna. Onaj ko to ne može vidjeti i čuti, nepovratno je ostavio onu zaigranost od koje pletemo svoje istine – svoje pjesme i priče, u svojim ateljeima, za piscima stolovima, ili ispred svojih zvučnika...

U magiji Kestengrada, mjesta koje sada, s rane jeseni, može dati toliko toga, ali ono što suštinski jeste je, zapravo – poezija. Točka gdje se sreću metafizički zraci. I ovozemaljski putevi.

— Ahmed Burić

Nekoč je nekdo je zapisal, da je Ahmed Burić človek, ki je večji od enega samega življenja. Zato jih ima več. Je najbolj prepoznaven in priznan bosanski novinar in urednik. Je pevec, kitarist in pisec besedil v glasbeni skupini Kablovi. Je avtor esejev in kratkih zgodb ter več pesniških zbirk. Je prevajalec slovenske literature v bosanščino. V času vojne v Bosni je nekaj časa živel v Sloveniji, kjer je delal za Dnevnik in Mladino. V Slovenijo se še vedno pogosto vrača, za kar ima veliko zaslug tudi novomeška založba Goga, pri kateri sta izšli že dve njegovi knjigi: izbor poezije Vrata raja in letos roman Ti je smešno, da mi je ime Donald?, ki ga je konec poletja predstavil tudi v Kostanjevici, kamor se vedno vrača s posebnim veseljem. Ahmed zase vedno reče, da je najprej pesnik, zato smo njegov zapis ohranili tudi v izvirniku, ker lahko bralec poezijo in sporočilnost avtorja tako najlepše občuti.

Ahmed Burić
foto: Igor Vidmar

Laura Alič – Dobelčanka v Združenih arabskih emiratih

Kaj te je odneslo v tujino, koliko časa si že tam, kaj počneš?

Prvi daljši stik s tujino sem imela leta 2014, ko se sem se odpravila na študentsko izmenjavo na Kanarske otoke. Po izkušnji polletnega bivanja in študija v tujini sem se začela zavedati, kako si želim več vsega tega. V meni se je zbudila radovednost, želja, da vidim svet in da se tudi malo izgubim v mestih tega sveta. Prijavila sem se na delovno mesto stevardese v Dubaju pri letalski družbi Emirates, v katero nas je izmed 200 prijavljenih do zadnjega koraka pri intervjujih in selitve v Dubaj prišlo 7. Vmes sem poskrbela, da sem diplomirala, motivacija pa je bila neizmerno velika. Ob tej odločitvi in procesu selitve mi je zelo veliko pomenila podpora domačih in prijateljev. Doma so me spodbujali od trenutka, ko sem se odločila za ta podvig, pa do današnjega dne, ko me še vedno srčno spodbujajo in mi vedno stojijo ob strani. Seveda z občasnimi skrbmi in nasveti, kar pa je tudi vedno dobrodošlo. 16. septembra so minila 4 leta in še vedno sem tu, v mojem drugem domu, Dubaju v Združenih arabskih emiratih.

Kakšen je bil prvi stik z novo državo, kako si jo doživljala?

Odločnost in pogum sta me vodila v svet, s pokončno glavo in nasmehom na obrazu sem se veselila vsega, kar je pred mano. Ob prihodu na dubajsko letališče, kjer me je pričakal voznik, sem zadihala tamkajšnji zrak in se skoraj zadušila, saj je klima popolnoma drugačna. Prvi stik z državo je bil prijeten, skoraj popolnoma brez stresa, predvsem zato ker je bilo zame dobro poskrbljeno in organizirano. Bila pa je zanimiva prva izkušnja, ko

ČEZ PLANKE

sem se odpravila po prigrizek v trgovino. V nekem trenutku sem se zavedala, da zaposleni z zanimanjem strmijo vame. Morda ker sem drugačnega izgleda, morda pa kar tako. Jaz pa sem strmelala nazaj. Bilo je zanimivo, lepo in drugačno. Naj poudarim, da se posamezni deli Dubaja med seboj razlikujejo, v tem delu je bilo namreč manj tujcev. Državo sem od samega začetka doživljala izredno pozitivno. Že naslednji dan sem spoznala ogromno ljudi iz vseh držav, s katerimi sem začela usposabljanje za novo delovno mesto, vsi podobne starosti, zato je bil proces navajanja na novo državo še toliko lažji. Res prijetna izkušnja, ki se je bom vedno z veseljem spominjala.

Kako odprti so ljudje in kako sprejemajo tujce?

Združeni arabski emirati so sestavljeni iz tako imenovanih sedmih emiratom, ki pa se med seboj precej razlikujejo. Obiskala sem vse, govorila pa bom izključno za Dubaj, kjer prebivam. Tu živi približno 3 milijone ljudi iz vsega sveta. Samo 15 % je lokalnega prebivalstva, 85 % pa je tujcev, med katerimi je kar 51 % ljudi iz Indije, sledijo jim državljani Pakistana, Bangladeša in Filipinov. Iz Zahodnega sveta prevladujejo Britanci, sem pa spoznala ogromno ljudi iz prav vseh kotičkov sveta. Ob obisku tamkajšnjih plaž, lokalov in znamenitosti na vsakem koraku slišim tudi Balkance, kar mi vedno ogreje srce. Ljudje v Dubaju so zelo odprti in gostoljubni, tukaj turizem cveti in dobrodošel je prav vsak. Ker je večina prebivalcev priseljencev, je, čeprav je arabščina uradni jezik, angleščina prisotna na vsakem koraku. Od začetka mi je bilo zanimivo to, kako Arabci naročajo hrano in pijačo v angleščini, ker jih streže osebje, ki ne govori jezika države, v kateri dela. Si ne predstavljam v Sloveniji, da pridem v restavracijo in naročim hrano in pijačo v tujem jeziku. To je ta multikulturnost, ta vrvež jezikov, ver, kultur, ras, ki naredi to mesto tako pestro, drugačno in zanimivo.

Kako bi primerjala življenje v Sloveniji in Združenih arabskih emiratih? Lahko potegneš kakšne vzporednice in navedeš največje razlike?

Državi se razlikujeta po mnogih stvareh. Podnebje in klima, letni časi. V Dubaju imamo samo dve sezoni, poletje ter zimo. Zima je malo blažja kot slovensko poletje, poletje pa je ekstremno vroče in vlažno, pred njim pa se skrivamo v klimatiziranih prostorih. Kot zanimivost, v nakupovalnem >

ČEZ PLANKE

centru v Dubaju imamo izredno veliko smučišče v zaprtem prostoru, tako da se lahko naužijemo smučanja kadarkoli v letu.

V Združenih arabskih emiratih je uradna muslimanska vera, sprejete in spoštovane pa so tudi druge vere, kar kaže na izjemno odprtost in toleranco do drugih ver in kultur.

V Sloveniji imamo izvrstno kulinariko, v Dubaju pa je zbrana izvrstna kulinarika iz vsega sveta. Slovenija je zelena, Združeni arabski emirati so puščavski. V samem Dubaju živi več ljudi kot v vsej Sloveniji, tesne vzporednice obeh državah pa so gostoljubni ljudje in izjemno varno okolje. Razlike so opazne v zgodovini, kulturi, umetnosti, arhitekturi. Popolnoma drugačni državi, a obe izjemno posebni.

V Dubaju je vse na voljo 24 ur na dan, dosegljivo preko aplikacije, naročiš in že te čaka pred vrati. V Sloveniji pa moramo malo vnaprej razmisliti, do kdaj določena stvar obratuje, da si želimo priskrbimo pravočasno. Slovenijo doživljam kot bolj umirjeno, prostočasne dejavnosti so usmerjenije k naravi, to nam Slovencem omogoča izvrstna klima in prelepa pokrajina. Marsikatero aktivnost na prostem lahko izvajamo tudi v Dubaju, kadar ni prevroče.

Kaj ti je tam, kjer bivaš, najbolj všeč in kaj bi priporočila nekому, ki potuje tja, naj si ogleda, doživi?

Dubaj je mesto zabave, luksuza, atrakcij, pretiravanja. Mesto, ki tekmuje z vsakim in v vsem, da je lahko na prvem mestu, želi biti v ospredju, največji, najboljši, kar mu v precejšnji meri tudi uspeva. Tu je največja stavba na svetu s 163 nadstropji, največji nakupovalni center, notranje smučišče, najdaljši zipline, največja fontana in še veliko bi lahko naštevale. Mene najbolj privlačijo restavracije na odličnih mestih, plaže in »beach« klubi ter sončno vreme skozi vse leto. To je mesto, ki nikoli ne počiva. Tudi če se mi kakšen dan nikamor ne da, vem, da je možnost izbire neomejena in le en korak stran. Tukaj nemožne ne obstaja, seveda pa je vse pogojeno z budžetom osebe, ki želi Dubaj obiskati. Vsak lahko hitro opazi, da blišč spremlja tudi beda. Veliko ljudi, predvsem iz držav tretjega sveta, je izredno nizko plačanih, ob vsem tem pa še vedno uspejo podpirati svoje družine doma. Pri obisku v Dubaj je »a must see« safari v puščavi, Burj Khalifa – najvišja stavba, prelepa Marina, seveda pa se želje vsakega posameznika razlikujejo. Kdorkoli želi obiskati Združene arabske emirate in potrebuje kakšen nasvet ali predlog, je dobrodošel, da me kontaktira na

foto: osebni arhiv

socialnih omrežjih in bom z veseljem priskočila na pomoč.

Kaj najbolj pogrešaš iz Slovenije?

Svojo družino, s katero sem neizmerno blizu, prijatelje in vezi, ki jih imam doma. Pogrešam svoj dom, svež zrak ter zeleno naravo. Pogrešam mamino dišečo kavo in včasih tudi slovenski jezik. Ko sem doma, kamorkoli pogledam, imam

spomin, vsak kraj, kotiček me spominja na nekaj, nekoga ali pa le na določeno obdobje, ki sem ga preživela tam.

Slovenija je v mojem srcu, vedno jo predstavljam in promoviram po svetu, vsakega pa tudi povabim, da jo obišče, ker je res posebna država.

Kako ohranjaš stik s Slovenijo in domačimi, kako pogosto se vračaš v domovino?

Ob vsej tehnologiji, ki obstaja danes, sem praktično na vezi z domačimi kadarkoli in kjerkoli. Večkrat jih pokličem na video klic, ko sem na kakšnem posebnem potovanju ali v posebnem mestu, da svojo srečo in občutke delim z njimi. No, tudi v občasnih občutkih domotožja telefon zazvoni in vse je takoj boljše. Veliko smo na vezi, morda še celo več, kot če bi živela na drugem koncu Slovenije. Moja družina in pa kar nekaj prijateljev me je v Dubaju tudi že obiskalo, tako da je še zanimivejše, ker vedo, kje se nahajam in kakšna energija je v dotičnem prostoru ali kraju. V Slovenijo se vračam kar pogosto, v terminih, ko ne potujem po svetu in ko imam proste dneve. Življenje v tujini mi zaenkrat ustreza, dom pa cenim in se tudi rada vračam.

Kako vidiš Kostanjevico, ko jo opazuješ od daleč? Kakšna se ti zdi, ko prideš na obisk? Se je v času, odkar živiš v tujini, po tvojem mnenju veliko spremenilo?

V Kostanjevico se je vedno lepo vrniti, med domače ljudi in početi stvari, ob katerih sem odrasla. Kapanje v Krki, spust s čolnom, sprehodi do gradu in jame, pojediti kakšne domače dobrote. Obožujem, ko mi uspe poleti priti domov.

Skupno sem obiskala več kot 70 držav v Evropi, Aziji, Avstraliji, Afriki in Ameriki. Ob prihodu v Kostanjevico na Krki dobim občutek, da je prelepa, mesto, v katerem se ni nič spremenilo, a hkrati se je veliko. Ravno pred kratkim sem bila mesec dni doma in kljub trenutnemu stanju, tako v Sloveniji kot v svetu, sem imela občutek, da Kostanjevica diha in živi.

Za zaključek pa pošiljam lepe, sončne pozdrave domov in želim vsem, da ostanejo zdravi in optimistični.

KRT

#kostanjeviški instagram

— @lukalipoglavšek

— @žanakapetanović

— @simonšuštaršič

— @andrejapotočnik

— @mojcagolob

— @nejcjordan

Hvala vsem, ki ste delili fotografije. Vabljeni k sodelovanju pri ustvarjanju Kostanjeviških novic. Pišete nam lahko na e-naslov: kostanjeviske.novice@gmail.com.